

A NAGYKANIZSAI
LANDLER JENŐ GIMNÁZIUM

ÉVKÖNYVE

AZ 1965/66-OS ISKOLAI ÉVRŐL
A GIMNÁZIUM ALAPÍTÁSA ÓTA

A **200.** TANÉVRŐL

A TANTESTÜLET TAGJAINAK
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL KÖZZÉTETTE:

ZSOLDOS FERENC IGAZGATÓ

1765—1965

ÉVRÖNTÉ

IN 1903 OF 1904/1905
A CIVILIAN INSTITUTION

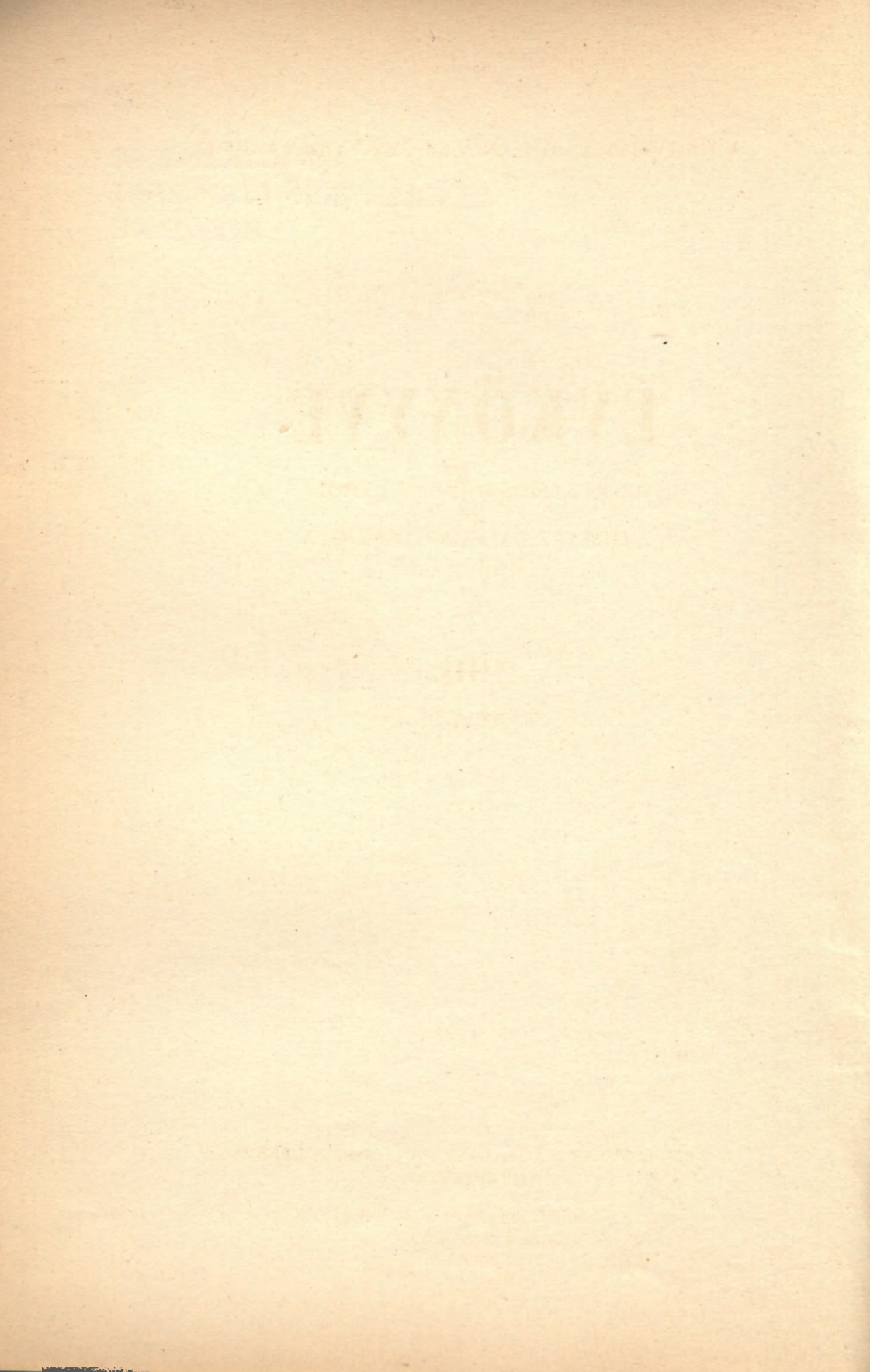
A 200-TELEPHONE

A TELEPHONE EXCHANGE
WORKING ON THE SYSTEM

NUMBER THREE, BUDAPEST

03-1903

A NAGYKANIZSAI
LANDLER JENŐ GIMNÁZIUM
ÉVKÖNYVE

A NAGYKANIZSAI LANDLER JENŐ GIMNÁZIUM

ÉVKÖNYVE

AZ 1965,66-OS ISKOLAI ÉVRŐL,
A GIMNÁZIUM ALAPÍTÁSA ÓTA

A

200.

TANÉVRŐL

A TANTESTÜLET TAGJAINAK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
KÖZZÉTETTE:

ZSOLDOS FERENC
IGAZGATÓ

Írták:

ADÁM VERA
BAKONYI ISTVÁNNÉ
BÉLI JÓZSEF
BETHLEN KLÁRA
BUZÁS ISTVÁN
Dr. CENNER MIHÁLY
Dr. DEGRÉ ALAJOS
GRÉDICS GYULA
HORVÁTH BÉLA
Dr. IVÁNCSITS JÁNOSNÉ
IVÁNKOVITS FERENC
KERECSENYI ERZSÉBET
KOVÁCS LÁSZLÓ
MORVAY GYULA
MÜLLER VERONIKA
Dr. ÖRDÖG FERENC
RUSSAY OLIVÉRNÉ
Dr. SÁRDY ISTVÁN
VARGA GÉZA

Szerkesztette:

Dr. ÖRDÖG FERENC

Borítóterv:

BOROS ANTAL

Fotó:

BUZEK DÉNES
SZOLNOKY ZOLTÁN

Köszöntő

MÁR HUSZONÖT ESZTENDEJE állt a most kétszáz éves nagykanizsai gimnázium, amikor az 1790-es országgyűlés leszögezte a tanítás ingyenességét és a valósi türelmesség akkor haladószellemű gondolatát. Az előretörő német szellemi sablonon belül az oktató piarista rend a lehetőségekhez mérten a magyarságot, a humanus magatartást igyekezett egyszintre hozni az akkori európai színvonalal. Magyarországon azokban az esztendőekben résen kellett lenni, hogy magyar nyelvű legyen az iskola. A falai között meggyökeresedett nevelési szellemen nemsokára rést ütött az idő és a történelem. 1848 mondta ki, hogy a közoktatásügy elválík a vallásügytől. Az összes iskolák államosításával egycsapásra közkinccsé vált volna az iskola. Az általános tankötelezettség pedig a tudás megszerzésének lehetőségét osztotta volna a dolgozó embereknek. Az ingyenes népoktatás eszméje az évszázados vágyat fejezte ki: az iskolához az alkotmány sáncain kívülrekesztetteknek is hozzá lehessen férniök.

A RÉGI RENDI ISKOLA lehetőségeihez mérten helyt adott a liberális szellemnek: a germanizálásra irányuló rendelkezések között a nemzet érdekeit tartotta szem előtt. A magyarság és humanitás eszméinek istápolásával a nemzet és benne az egyén boldogulására nevelt. Meghatározó szelleme: korának és az ország akkori társadalmi szerkezetének mindent meghatározó vonása, az egyházi jelleg volt. A régi iskolában azonban sok belső, ki nem mondható, sokszor azonban forradalminak számító elszántsággal vallott nemes tradíció is erőre kapott.

A KÉTSZÁZADIK ISKOLAKAPU-NYITÁS jubileumi ünnepegyei méltó emléket állítottak az öreg iskola jó hagyományainak. Az iskola elnevezése is a legutóbbi idők szocialista hagyományainak tiszteletét mutatja: a horthy-fasizmusban kismizett dolgozók szószólójának, Landler Jenőnek nevét vette fel. Annyi évszázad elkeseredett küzdelme után 1945-tel szocialista társadalmi rend alakult hazánkban. A szocialista nevelés eszményei alakították újjá az iskola szellemét. A diák-öröme volt az első szó: bállal nyitotta meg egyhetes jubileumi ünnepegyet, majd kinyíltak a tantermek ajtóí: nyílt tanítási napon lehetett meggyőződni a tanúság-tételről, hogy új idők elé érkezett a régi Alma Mater.

A jubileumi ünnepegyek alatt rendezett sportnapok a modern testkultúra, a férfias küzdés és a sportszellem ápolásának jegyében zajlottak le. A sportoló ifjúság a modern olimpiai játékokban az ókori játékok fényes eszméjét látja megvalósulva. A sportnapokon megismerkedett az ókori olimpiai játékok történetével: a Nagy Theodosius császár által betiltott játékokkal, a barbár gótok által feldúlt Olimpiával, melyet a földrengés döntött romba, s a medrüket is megvátóztató folyók méteres hordalékkal temették be a játékok színhelyét. E sportnapok keretében ismerték meg a humanizmus és a reneszánsz kora által visszaállított Olimpia fényét és jelentőségét, a mai olimpiai játékoknak az egész világra kiható jelentőségét: a játékok ma a sportolók nemzetköz békés találkozó helye, ahol fajra és bőrszinre való tekintet nélkül, békésen mérík össze erejüket. Az olimpiai játékok hagyományait is megismerték tanulóink, és sokukban megerősödött a becsvágy, hogy egyszer az ötkarikás olimpiai lobogó alatt a győztesek helyén álljanak.

EGY GAZDAG SZELLEMI MÚLT tárgyi emlékeit — tanítványok alkotásait, munkáit — kiállítás tárta az ifjúság elé a Thúry György Múzeumban. A névadó azokban a történelmi időkben Kanizsa várkapitánya volt. Nevét hagyománytiszeletből

vette homlokzatára a múzeum. „Teátrumot” is játszott az ifjúság; elővette Kármán József: Fanni hagyományai c. színművét, és felidézte az elszállt idő egy darabkáját.

A sportpályáról az olimpiai dobogó, a színpad deszkáiról a film vászna felé tartanak a sport és a színjátszás ihlettjei. Balázsovits Lajos, aki nemrég az iskola tanítványa volt, a Színművészeti Főiskola hallgatójaként mondta el Ady Endre Vén diák üdvözlője című költeményét

ISKOLÁNK IFJÚSÁGA az öreg iskola tradícióit őrzi és részt vesz az új kor munkálásában. Ez az öreg gimnázium országok és trónok összeroskadását, eszmék és népek újjászületését érte meg. Új szelek nyögötték az ős magyar fákat, írta Ady, a vátesz, és kívártuk az új magyar csodákat: népünk szabaddá levését, a tudomány-szomjjal való be nem telést, a világ dolgozóival való együttérzést, egy egészen új történelem, ország és élet megalkotását. Az iskola történetében, melyet dr. Degré Alajos és dr. Ördög Ferenc tárt az iskola régebbi és mai nemzedéke elé, vezérfonalként vonult végig a nemes eszméknek, a tudásnak átadása, a nép és a haza megbecsülésének nemes gondolata. A lengyel Chopin polonaise-e, a cseh Dvorzsák melódiái, Debussy és Mozart muzsikája, Beethoven halhatatlan szépségű zenéje egyetemes érték volt Bartók és Kodály zeneművészete mellett, ékesen megmutatva az ifjúságnak, hogy a művészet és a tudomány minden nemzeté.

A RÉGI, ÉDES ALMA MATERT humánus hagyományainak őrzésével, a szocialista szellemű iskola korszerű munkájának elvégzésével köszöntötte az iskola tanulóifjúsága.

MORVAY GYULA

Az 1965/66-os tanév története

Az 1965/66-os tanév megnyitásával iskolánk jelentős évfordulóhoz érkezett.

Ebben a tanévben ünnepeltük iskolánk fennállásának 200. évfordulóját. A tanév legfontosabb eseményei a jubileum méltó megünneplésének jegyében zajlottak le.

A tantestület létszáma az 1965/66-os tanévben 42. Igazgató Zsoldos Ferenc, igazgatóhelyettesek Horváth Béla és dr. Ördög Ferenc.

A tanév elején a Művelődésügyi Minisztérium az iskolánkhoz helyezte Kovács László matematika—fizika, Homonnay Szabolcsné biológia—kémia, Kovács Józsefné testnevelés, Král Zsuzsanna orosz—magyar—ének szakos tanárokat. A Megyei Művelődésügyi Osztály Pap Mária matematika—ábrázoló, Varga Ferencné magyar—történelem szakos tanárokat áthelyezte intézetünkhöz.

Az iskolaévet augusztus 27-én kezdtük. Tantestületi megbeszélést tartottunk, ahol az igazgató ismertette az év eleji legfontosabb feladatokat és az előzetes tantárgyfelosztást. Ugyancsak ezen a napon került sor a szakmai megbeszélésekre is a szakfelügyelők vezetésével.

Augusztus 28-án tartottuk a rendes tagozatúak javítóvizsgáit.

Augusztus 30-án a levelező javító- és pótvizsgák folytak dr. Czoma Antal elnökletével.

A tanévnyitó értekezletet augusztus 31-én tartottuk. Az igazgató ismertette az új tanév legfontosabb feladatait, a Művelődésügyi Minisztérium által kiadott Tanévnyitó Utasítást és a végleges tantárgyfelosztást.

A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 1-én 9 órakor volt. A tanévnyitó ünnepélyen az iskola igazgatója köszöntötte az ünnepségen megjelent kedves vendégeket, a szülőket és az iskola tanulóifjúságát. A tanévnyitó ünnepségen megjelent dr. Percze Zsigmond, a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának titkára, és Nováczky Gyuláné, a Szülői Munkaközösség elnöke. Így a tanévnyitó ünnepséggel az 1965/66-os tanév megkezdődött. Feladatai között jelentős szerepet foglalt el a jubileumi ünnepségsorozatra való felkészülés. Ezért szeptember 7-én munkaértekezletet tartottunk a 200 éves jubileumi ünnepségsorozat programjának véglegesítésére és a feladatok megbeszélésére. Szeptember 21-én az öregdiákokkal tartottunk megbeszélést az évforduló előkészületeivel kapcsolatban.

Szeptember 10-én a javító írásbeli vizsgákra került sor magyarból és matematikából.

Szeptember 22-én szóbeli érettségi vizsgák voltak Vadvári Tibor általános tanulmányi felügyelő elnökletével.

Iskolánkban a KISZ rendezésében, 67 tanuló részvételével, ugyancsak szeptember hónapban tartottuk meg a szavalóversenyt, amelyen az I., II., III., IV. osztályos tanulók egyaránt részt vettek.

A szavalóversenyen megjelent Németh József, a Megyei Művelődési Osztály h. vezetője, Kovács Lajos szakfelügyelő és Zsoldos Ferenc igaz-

gató. A bíráló bizottság tagjai: Harkány László szakfelügyelő, dr. Ördög Ferenc igazgatóhelyettes, Gyana Sándorné és Král Zsuzsa tanárok. Az iskolai KISZ VB részéről Molnár Csilla III. E osztályos tanuló.

Iskolánk tanulóinak egy része október hónap elején részt vett az őszi betakarítási munkákban.

September és október hónap eleje a sok egyéb feladat mellett az ünnepi készülődés lázában telt el. Tanárt és diákot egyaránt izgalomban tartotta e nagy múltú iskola 200 éves fennállásának méltó megünneplése.

A jubileumi ünnepségsorozat október 23-tól 31-ig tartott. Az ünnepek helye a Landler Jenő Gimnázium és a Hevesi Sándor Művelődési Ház.

Műsor:

A Landler emlékünnepevényen megjelent Kiss Károly elvtárs, az Elnöki Tanács titkára, Kiss Gyula elvtárs, Breznay Lászlóné elvtársnő, Baranyai Sándor elvtárs, Nagy Lajos elvtárs, a Landler Jenő Járműjavító küldöttsége és dr. Légrádi Dezső, a Landler család leszármazottja.

Az ünnepi beszédet Béli József tartotta. Az ünnepély keretében került leleplezésre a Városi Tanács által adományozott márványtábla, amely az intézet régi, kiemelkedő tanítványainak emlékét őrzi, és az iskola egykori tanítványának, Virág Benedeknek szavait idézi:

„Méltatlant ne dicsérj;
hirdesd a régi dicsőült
S mostani embereket,
Kik példák jóra lehetnek.“

Az emléktáblát Nagy Lajos, Nagykanizsa város tanácselnöke leplezte le. Ugyancsak koszorút helyezett el az emléktáblán a Landler Jenő Járműjavító küldöttsége, valamint az intézet KISZ Bizottsága is.

Az emlékünnepevényen került sor az öregdiákok által adományozott jubileumi zászló átadására. Az új iskolazászlóra szalagot kötöttek más intézetek képviselői, valamint gimnáziumunk KISZ Szervezete is.

A jubileumi ünnepséget a Hevesi Sándor Művelődési Házban tartottuk. Az ünnepségen megjelent Kiss Károly, Németh Károly, Varga Gyula, Ujvári Sándor, Kiss Gyula, Bencédy József, Baranyai Sándor, Vándor László, Nagy Lajos, Breznay Lászlóné, Petike Antal és Bodnár Miklós. A jubileumi ünnepség keretében Bencédy József a miniszter nevében kitüntetésekkel adott át.

A nagy ünnepségsorozat Kármán József „Fanni hagyományai“ című színművének bemutatójával zárult. Az ünnepi bemutatón részt vett Szabó Magda író is.

A tanév folyamán a következő nevelőtestületi értekezleteket tartottuk: Október 7-én az MSZMP Központi Bizottságának politikai irányelveit beszéltük meg. November 20-án „Az ifjúsági szervezet nevelőmunkája az iskolában és a pedagógusok feladatai a KISZ VI. Kongresszusa után“ című téma került feldolgozásra.

December 10-én „A szexuális nevelés“ címmel nevelői értekezletet tartottunk. Az értekezleten megjelent dr. Szabó György főorvos.

December 20-án „A hátrányos helyzetben levő tanulók megsegítése“ címmel értekezletet tartott a tanári kar. Az értekezleten megjelent Kiss Gyula, a Megyei Tanács VB elnökhelyettese, Baranyai Sándor osztályvezető, Kékesy Antal iskolai csoportvezető és Petike Antal, a Városi Tanács Művelődési Osztályának vezetője, valamint a leánykollégium igazgatója, az Állami Gyermekek Otthon igazgatója és az iskolai Szülői Munkaközösség elnöke.

December 22-én félévi osztályozó értekezletet tartottunk. Január 8-án félévi értékelő értekezlet.

Április 26-án „A tanulói önállóságot fokozó munkaformák rendszere az oktatás folyamatában“ című téma megbeszélése.

Május 7-én negyedikesek osztályozó értekezlete.

Május 31-én „A SZKP XXIII. Kongresszusával kapcsolatos tudnivalók megbeszélése, értékelése.“

Június 8-án év végi osztályozó értekezlet.

A tanévzáró értekezletet június 25-én tartottuk, amelyen az intézet igazgatója értékelt a nevelőtestület egész évi munkáját. Értékelte, hogyan és miben történt előrelépés oktató-nevelő munkánk területén, és hol mutatkoznak esetleg hiányosságok.

A tanév folyamán két szülői értekezletet tartottunk.

Október 14-én, témája: A 200 éves évforduló ünnepségsorozatának ismertetése és aktuális pedagógiai kérdések. Február 3-án tartottuk a második szülői értekezletet. Témája: az első félév munkájának értékelése, és aktuális pedagógiai kérdések.

Mindkét iskolai szülői értekezlet után osztály szülői értekezletet is tartottunk, ahol egyénenként foglalkoztunk a tanulókkal, és az osztály sajátos problémáival.

Szakmai továbbképzések:

Január 7-én biológiából tartott továbbképzést dr. Kontra György OPI tanszékvezető. „Az élet keletkezésének és az ember származásának legújabb tudományos magyarázatairól.“

Január 7-én Lengyel Dénes, a Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatóhelyettese „Korszerű irodalomtanítás az általános és középiskolában“ címmel tartott továbbképző előadást.

Február 18-án és április 15-én történelem és földrajz tantárgyakból Buzi Gábor szakfelügyelő tartott szakmai értekezletet.

Április 6-án a fizika szakos kartársak részére Zalaegerszegen dr. Károlyházi Frigyes egyetemi docens az „Einstein-féle relativitási elmélet mai szemlélete“ címmel tartott előadást.

Január 28-án tartottuk meg iskolánkban a „Kazinczy szép kiejtési versenyt“. A versenyen 30 tanuló vett részt.

A bíráló bizottság tagjai: Kerecsényi Erzsébet, Harkány László, Gyana Sándorné, dr. Iváncsits Jánosné, Vörös Miklósné és dr. Ördög Ferenc.

Február hónapban került sor a „Ki miben tudós?“ verseny első fordulójára.

Március 2-án Arany Dániel matematika-verseny volt, első és második osztályos tanulók részvételével.

Hivatalos látogatások:

A Megyei Tanács VB Művelődési Osztály részéről a tanév elején éveleji tájékoztató, és a tanmenetek felülvizsgálása céljából meglátogatta iskolánkat Horváth Dezső megyei politechnikai szakfelügyelő, dr. Pillér Ernő idegen nyelvi szakfelügyelő, Kovács Lajos matematika—fizika szakfelügyelő és Ács Lajos szakfelügyelő. A tanév második felében Buzi Gábor megyei történelem és földrajz szakfelügyelő, Holes István testnevelés szakfelügyelő, dr. Pillér Ernő idegen nyelvi szakfelügyelő és Kovács Lajos matematika—fizika szakfelügyelő látogatta meg iskolánkat.

Március 31-én Pethő Géza és Lepsényi Imre kereste fel iskolánkat a Pedagógus Szakszervezet Központi Vezetőségétől, illetve a Megyei Pedagógus Szakszervezettől.

A KÖJÁL részéről az év folyamán négy alkalommal történt ellenőrzés. December hónapban dr. Székács Sándor állami közegészségügyi felügyelő, majd az év második felében két alkalommal dr. Lázár Margit, Szengyel Józsefné, Répa Pál és dr. Czoma Antal. Május hónapban Kalmár Istvánné és Kun Imre látogatták meg intézetünket.

Gazdasági ellenőrzést Lukácsffy Dénes főrevizor tartott a PM Revizori Bizottságtól.

Ezenkívül a Művelődésügyi Minisztérium, a Megyei és Városi Tanács vezetői az év folyamán több alkalommal felkeresték intézetünket. Így Ujvári Sándor, a Megyei Pártbizottság osztályvezetője, Kiss Gyula, a Megyei Tanács elnökhelyettese, Baranyai Sándor, a Megyei Tanács osztályvezetője, Pethő Imréné, dr. Kovács Anna minisztériumi főelőadó, Kovács Lajos és Vadvári Tibor, a Megyei Művelődési Osztály előadói, Németh József, a Megyei Művelődési Osztály Népművelési Csoportjának vezetője, Kékesy Antal középiskolai csoportvezető, Trovencsák József személyügyi főelőadó, Csaba Ilona gazdasági előadó, Bagdi Györgyné, Nagy Lajos, a Városi Tanács elnöke és Petike Antal, a Városi Tanács osztályvezetője.

Ünnepélyek, megemlékezések:

A Rendtartás és a Tanévnyitó Utasítás, valamint az iskola hagyományeinek megfelelő ünnepélyeket és megemlékezéseket megtartottuk.

Iskolai ünnepélyt tartottunk a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából november 7-én. Az ünnepély műsora: magyar és szovjet himnusz. Ady: A tűz csiholója című versét Bükki Ágnes második osztályos tanuló szavalta. Ünnepi beszédet mondott Béli József tanár. Iskolánk énekkara mozgalmi dalokat énekelt. Kónya Lajos: Dicsőség néked forradalom című versét Kovács Brigitta második osztályos tanuló mondta el. Az ünnepség az Internacionálé éneklésével fejeződött be.

November 20-án, a KPM megalakulásának 47. évfordulójáról emlékezünk meg. Az ünnepély műsora: Himnusz. Majakovszkij Lenin című versét Bükki Ágnes mondta el. Ünnepi megemlékezést tartott Makai András tanár. Internacionálé.

November 23-án megemlékezést tartottunk Landler Jenő születésének 89. évfordulója alkalmából.

Március 15-én, a szabadságharc évfordulója alkalmából iskolai ünnepélyt rendeztünk. Műsor: Hunyadi induló. Ünnepi beszédet mondott Kere-

csényi Erzsébet. Petőfi: Nemzeti dal. Szavalta Márkus László III. A oszt. tanuló. Petőfi: A szabadsághoz. Elmondta Molnár Csilla III. osztályos tanuló. Himnusz.

Március 21-én, a Tanácsköztársaság kikiáltásának 47. évfordulója alkalmából volt iskolai megemlékezés. Műsor: Marseillaise. Himnusz. Hidas Antal: Petőfi álmodott róla. Szavalta Meggyesi Gabriella I. C osztályos tanuló. Ünnepi beszédet mondott Schlarb Béla tanár. Gábor Andor: Jelentkező című versét Feledi Ildikó II. A osztályos tanuló mondta el. Az évforduló alkalmából megkoszorúztuk az iskolai Landler emlékművet. Iskolánk névadójáról megemlékezett Bükki Ágnes I. D oszt. tanuló. Internacionálé.

Április 2-án ünnepélyt tartottunk felszabadulásunk 21. évfordulójának tiszteletére. Az ünnepi beszédet Morvay Gyula kartárs mondta. Váci Mihály: Kelet felől című versét Márkus László III. A. oszt. tanuló szavalta. Hacsaturján: Toccata. Zongorán előadta Bojt István. Fodor József: Piros fejfák című versét elmondta Molnár Csilla. Sosztakovics: A béke dala. Hangszerelte Szalai Sándor zeneiskolai tanár. Előadta a gimnázium zenekara, Szalai Sándor vezényletével. Squire: Tarantella. Csellón előadta Bittera István. Kocsár Miklós: Tavaszi dal. Előadta a gimnázium énekkara. Zongorán kísért Bojt István, vezényelt Russay Olivérné. Maros Rudolf: Dal a felszabadulásról, hangszerelte Noll Ferenc. Előadta az iskola énekkara.

Április 21-én megemlékezést tartottunk Lenin elvtárs születésének 96. évfordulójáról. A megemlékezést Müller Vera tanárnő tartotta.

Május elsején iskolánk tanuló ifjúsága a városi felvonuláson vett részt.

Május 7-én, a IV. osztályos tanulók utolsó tanítási napján, sikeres és tartalmas ifjúsági napot tartottunk. Szellemi és kulturális vetélkedőkön mérték össze erejüket tanulóink, sőt ezen a vetélkedőn más iskola is képviseltette magát.

Május 11-én tartottuk iskolánkban a búcsúzó IV. osztályos tanulók hagyományos iskolai ünnepségét. A végzős tanulókat Zsoldos Ferenc igazgató búcsúztatta. Az ünnepélyen a búcsúzó IV-es tanulók átadták az iskola-zászlót a helyükbe lépő III. osztályosoknak.

Az ünnepségen a szülők, hozzátartozók és a város vezető szerveinek képviselői vettek részt.

Az 1965/66-os tanév ünnepélyes bezárása június 18-án volt. Az iskola igazgatója beszédében értékelte a jubileumi tanévben végzett munkát, és átadta jó munkájukért az arra érdemes tanulóknak a kitüntetések, okleveleket, könyv- és pénzjutalmakat. Kitűnő tanuló érdemérmét kapott Mátéffy Klára IV. F osztályos tanuló.

Kirándulások:

Október 10—13-ig a IV. F osztály tanulói kirándulást szerveztek Müller Veronika és Nagy Emil kartársak vezetésével. Útvonal: Nagykanizsa — Budapest — Eger — Aggtelek — Miskolc — Lillafüred — Szencs — Sárospatak — Sátoraljaújhely—Nagykanizsa.

Április 14—16 között a II. F osztály Müller Veronika, Mosonyi Éva és Davidovics Sándor vezetésével tett kirándulást. Útvonal: Nagykanizsa—

Szigetvár—Pécs. Pécs nevezetességeinek megtekintése. Kirándulás a Mecsekbe. Este színházi előadáson vettek részt.

Május 10—13 között a III. E osztály ugyancsak Pécsre kirándult Gyana Sándorné és Mészáros Kálmánné vezetésével. Megtekintették Pécs nevezetességeit, üzemlátogatásokon vettek részt, két alkalommal pedig színházi előadást tekintettek meg.

Útvonal: Nagykanizsa — Keszthely — Szépkilátó — Ajka — Űrkút — Kabhegy — Döbrönte — Pápa — Gerence völgye — Odvaskő barlang — Nagykanizsa.

Az I. F osztály a tanév folyamán Budapestre tett háromnapos kirándulást Pap Mária és Szebenyi Mária kísérőtanárok vezetésével. Az I. F osztály programja a főváros nevezetességei, tárlatok, múzeumok megtekintése, üzemlátogatás, esténként színházi előadás.

Május 13—14-én az I. B osztály kétnapos bakonyi túrán vett részt.

Június 13-án a III. B osztály a gimnázium természetjáró szakosztályával Csehszlovákiába tett tanulmányi kirándulást. A kirándulás teljes költségét a tanulók takaréokban gyűjtötték össze a tanév folyamán. Vezetőtanár Davidovics Sándor, kísérő tanárok dr. Ördög Ferenc és Szebenyi Mária. Útvonal: Nagykanizsa — Zalaegerszeg — Pápa — Győr — Ajka — Pozsony — Harmónia — Nagyszombat — Pöstyén — Vaskutacska — Medvés — Győr — Zirc — Balatonfüred — Keszthely — Nagykanizsa. A Természetjáró Szakosztály ezenkívül számos túrán, kiránduláson vett részt az év folyamán, júliusba pedig kéthetes balatonfüredi táborozást szervez. Június 13-án és 14-én a II. B osztály 26 tanulója Boros Antal tanár és dr. Iváncsits Jánosné osztályfőnök kíséretével tanulmányi kiránduláson vett részt autóbusszal. Megtekintették Szombathely, Ják és Kőszeg nevezetességeit. Visszafelé a sárvári és sümegi vár történetét tanulmányozták a helyszínen. Megtekintették Kisfaludy Sándor szülőházát.

Június végén a IV. D osztály ugyancsak csehszlovákiai kiránduláson vett részt Davidovics Sándor és Gréedics Gyula tanárok kíséretével. Útvonal: Nagykanizsa — Pozsony — Pöstyén — Nagyszombat — Komárom — Pannonhalma — Zirc — Balatonfüred — Keszthely — Nagykanizsa.

Jutalmazások:

Az iskola jubileumi ünnepségén az oktató- és nevelőmunka területén elért jó eredményekért, az oktatásügy kiváló dolgozója kitüntetést kapta Zsoldos Ferenc igazgató, Horváth Béla igazgatóhelyettes és Németh János szakfelügyelő. Miniszteri dicséretben részesült Makai András, Gulyás Mihály, Biskopics Márton és Béli József. Kiváló dolgozó kitüntetést kapott Török Ferencné gondnok és Horváth János hivatalsegéd.

A tanév folyamán rendkívüli feljebb sorolásban részesült Beke Mária hivatalsegéd. A pedagógusnap alkalmából pénzjutalmat kaptak Zsoldos Ferenc igazgató, dr. Ördög Ferenc igazgatóhelyettes, Nagy Emil, Schlarb Béla, Bakonyi Istvánné tanárok és Szabó Kálmánné adminisztrátor.

A Zala megyei Idegenforgalmi Hivatal által ez év tavaszán meghirdetett idegenvezetői tanfolyamon a nevelőtestület tagjai közül hárman: Mészáros Kálmánné, Nyolcas Teréz és Schlarb Béla tanárok vettek részt, és sikeres vizsgát tettek.

Az idegennyelvi tagozatos osztályok a tanév folyamán jól sikerült műsoros klubdelutánokat rendeztek, mely alkalomból orosz-, illetve francianyelvű műsorral szórakoztatták a megjelenteket. Az orosz klubdelutánokon a tanulók a hazánkban tartózkodó szovjet katonákkal találkoztak.

Ebben a tanévben a tanulók hat alkalommal vettek részt szervezett mozi és egy alkalommal színházi előadáson.

Április 3-án 300 tanuló vett részt a KISZ által szervezett felszabadulási túrán.

Jól szórakoztak tanulóink az év folyamán havonként megismétlődő iskolarádió színvonalas, szellemes, tartalmas és aktuális adásain.

Iskola és kollégium kapcsolata:

Az iskola és a kollégium kapcsolata jó. A két kollégium a nagyszámú vidéki tanulók egy részének befogadásával, és szocialista szellemű nevelésével jól segíti oktató-nevelő munkánkat.

Az iskola és a kollégium közötti szoros kapcsolatot az is elősegíti, hogy a leánykollégium egyik főhivatású nevelője és a fiúkollégium két főhivatású nevelője iskolánkban óraadó tanárként is működik. A kölcsönös jó kapcsolatra és a kollégiumok jelentőségének, a kollégista tanulók általában jobb tanulmányi eredményéből is lehet következtetni.

Iskola és szülők kapcsolata:

A Szülői Munkaközösség választmánya mindjárt a tanév elején megalakult, osztályonként kettő, esetleg három választmányi tag képviseléssel. A múlt tanév vezetőségéből távozott Harcz Lajos elvtárs, így a szülők részéről Nováczy Gyuláné elnök és dr. Biró Frigyesné gazdasági vezető irányították a Szülői Munkaközösség munkáját a Nőtanács által jóváhagyott évi munkaterv alapján. A Szülői Munkaközösség fő tevékenysége az idei tanévben az iskola 200 éves fennállásának méltó megünneplésével kapcsolatos feladatok megoldásának segítése volt, e feladatok teljesítésében példaadóan helytállt. A vendégek fogadásában, ellátásában, a rendezvényekhez a szülők mozgósításával derekasan kivette részét. Jól sikerült bált rendezett a tanulóifjúság részére a 200 éves évforduló ünnepségei során. A tanév további részében a nevelőtestülettel karöltve azon fáradozott, hogy az iskolai munkaterv célkitűzései megvalósuljanak. Az osztályfőnökökkel együtt látogatták meg a szálláson lakó tanulókat, és a kollégiumokban elhelyezett állami gondozottakat. A szülők látogatták a Szülők Akadémiája előadássorozatait. Figyelemmel kísérték a tanulók iskolán kívüli magatartását, és bekapcsolódtak az Ifjúságvédelmi Tanács munkájába. Megszervezte a IV. osztályosok szalagavató ünnepségét, és segítséget nyújtott a ballagás előkészítéséhez. A nevelőtestület az idei tanévben is tartott fogadó órákat a szülők tájékoztatására, gyermekeik tanulmányi előmenetelét és magatartását illetően.

A családlátogatások egész éven át folytak, a szülői ház és az iskola kapcsolatának elmélyítése és egységes nevelési követelmények kialakítása érdekében. A Szülői Munkaközösség a sikeres rendezvények bevételéből hathatós anyagi támogatást nyújtott az intézetnek, továbbá segítették az anyagilag is hátrányos helyzetben levő tanulókat.

Bakonyi Istvánné

A nagykanizsai gimnázium története

1765—1948

1765. június 5-én gróf Batthyány József kalocsai érsek a maga és apja Batthyány Lajos nádorispán, Kanizsa földesura nevében barokk ünnepelességgel hömpölygő alapítólevelet adott ki, melyben Kanizsán „nyilvános iskolát“ — mai kifejezéssel — gimnáziumot létesített, és abban az oktatást „a kegyes iskolák szerzeteseire“ bízta. Az alapítólevél elég részletesen körülírta, milyen osztályokat nyissanak, és abban mit tanítsanak. Megkövetelte, hogy a tanítás az elemi ismeretekkel, az írás, olvasás tanításával kezdődjék, de három grammatikai (nyelvtani), poetikai (költészet-tani) és retorikai osztály is létesüljön. Tanítsanak a hittanon és latin nyelven kívül zenét és számlant, ez utóbbit olyan mértékben, hogy a magasabb számvitelt és kereskedelmi számtant is elsajátítsák. Tanítsanak magyar és német nyelvet és történelmet is. Ez utóbbiban túllyal az ókori történelmet, az asszírok, perzsák, görögök és rómaiak történetét, de a legfelső osztályt teljesen a magyar történelemnek szánják.

Ezt az alapítólevelet már június 10-én aláíratta Tapolcsányi Gergely magyarországi piarista tartományfőnökkel, június 25-én pedig Mária Teréziával is ünnepélyes kiváltságlevelbe foglaltatta. A rend részéről az elfogadás azért ment olyan gyorsan, mert az alapítólevél kiadását két évi tárgyalás előzte meg, és nyilvánvaló, hogy a fent vázolt tanítási terv is inkább a tanító szerzet, mint az alapító oktatási célkitűzésein alapult.

Itt érdekes megemlíteni, hogy másfél évszázaddal később, a XVIII. században tanítással foglalkozó két szerzetesrend elveit Pachinger Alajos kanizsai gimnáziumi igazgató így próbálta utólag vázolni:

„A jezsuiták elsősorban az arisztokrácia nevelését tűzték célul, míg a piaristák a szegény gyermekek oktatását tekintették feladatuknak. A jezsuiták az általuk nevelt arisztokráciában a katolicizmusért lelkesülő vezeteket akartak állítani. . . . Szilárdan kitűzött céluknak megfelelően, nevelési rendszerük arisztokratikus, kozmopolita, merev, ennek következtében szűk keretű, bizonyos fokig mozdulatlan és haladásra képtelen. . . . A piaristák nevelése egészen más jellegű. Ők nem bizonyos meghatározott eszmék és elvek terjesztésére és megvédésére nevelik növendékeiket. Az ő nevelési rendszerük célja az ember általános kimívelése, minden mellék cél és tekintet nélkül. Módszerük nem köti magát semmiféle társadalmi osztályhoz, egészen demokratikus alapon nyugszik. . . . A piaristák intézetei szerényebbek, kevesebb beérik, vezetőiket nem befolyásra való törekvés, hanem az emberiség és műveltség szeretete lelkesíti és vezérli.“

Ez az eszmefuttatás talán inkább a XIX. század végi, a tanító szerzetben is érvényesülő polgári liberalizmusból ered, elsősorban arra jellemző, hogy az 1896-ban Nagykanizsán működő piarista gimnáziumi igazgató hogyan látja rendjének célkitűzéseit, de kétségtelenül helyesen ragad meg néhány motívumot a kanizsai gimnázium alapítása korának tanítási elveiből is. Az alapítólevél előírásai is mutatják, mennyire gyakorlati jellegű, és mennyire magyar kívánt lenni ez az iskola. Erősen hangsúlyozza a mennyiségtant, és pedig nem elméleti, hanem gyakorlati irányban, a

kereskedelmi számadás elsajátítását követelve, éveken keresztül taníttatja a magyar nyelvet, és egy teljes éven át a magyar történelmet. Ezek a követelmények a teljesen latin kulturális élet korában, a testőr írók fellépése előtt a nemzeti gondolatnak aránylag messze menő érvényesülését jelentik.

Egyébként az alapítás tulajdonképpen igen szerény áldozatot jelentett a dús vagyonú alapító főúr részéről, és alig biztosította az iskola fenntartását. Az alapító összesen 10 000 forintot tett le a királyi kamaránál, és csak annak kamatát, évi 500 forintot kapták kézhez a szerzetesek az iskola fenntartására és saját életfenntartásukra. Ebből az összegből lehetetlen volt akár a legszükségesebb költségeket fedezni, még ha ráadásul egy szerény épületet kaptak is az elhelyezésre. A gróf ugyanis 500 forintért megvásárolta számukra Zala megyétől a Nagykanizsán beszállásolt katonák tisztjeinek lakásául szolgáló — már akkor öreg — kvártélyházat. Egyéb szükségleteikről azonban csak úgy tudtak gondoskodni, hogy az iskola igazgatója szinte szüntelenül segílyt kért mindenkitől — magyarán mondva koldult. Kért a várostól, a vármegyétől, a főigazgatótól, a helytartótanács-tól, de a zalai birtokos nemesektől is. A helytartótanács majdnem mindig elutasította az igazgató elkeseredett felterjesztéseit, vagy jobb esetben évekig hevertette. A főigazgatók — talán az új szellemű iskola iránti ellenszenvből — többnyire még a kérelmek pártolását is megtagadták. Sok ajándékot kaptak a zalai középbirtokosoktól, különösen élelmiszerben, de bútorban, zeneeszközökben is. Főleg Markovics István zalai alszolgabírónak köszönhetett sokat az iskola. A legértékesebb támogatást azonban, mely idővel rendszeres évi segéllyé alakult át, az elég sok anyagi nehézséggel küzdő Kanizsa város adta. A városi tanács aránylag hamar felismerte azt az erkölcsi, sőt sokszor anyagi erőt is, amit a falai között működő gimnázium a város számára jelentett.

Ezzel kapcsolatban kell felvetnünk azt a kérdést, miért Nagykanizsán létesítettek gimnáziumot. Mert az országban ugyan a kanizsai gimnázium alapításakor összesen 140 gimnázium működött, ebből 78 teljes, amelyikben poetikai és retorikai osztály is volt, de ezek túlnyomó része a Felvidéken volt. A régi, híres, nagy tanulólétszámú iskolák, mint a 870 tanulóval rendelkező sárospataki református kollégium, a 968 tanuló nagyszombati jezsuita iskola, az akkor már híres debreceni kollégium stb. mind messze estek a török uralom alól felszabadult déldunántúli tájtól. Vas, Zala és Somogy megyében még egyetlen középiskola sem volt. Ennek az igen nagy iskolátlan területnek szinte geometriai központja volt Nagykanizsa, mely egyébként is életerős, fejlődő településnek bizonyult.

A töröktől 1690-ben visszafoglalt városban ugyanis még 12 évig fennmaradt az erős, nagy vár, mely elég épen került a császári csapatok kezére. A vár környéke biztonságot adott, oda szívesen települtek, a vár lebontása után pedig az őrség egy részét elbocsátották, és azok ott maradtak szántóvető polgároknak. Ennek ellenére a városban 1711-ben még csak 84 családot írtak össze (kb. 500 lélekre tehető). A kezdeti ingadozás után (1715-ben 265 család, 1720-ban megint csak 138) a vásárjoggal is rendelkező város erős fejlődésnek indul. 1750-ben már 465 adózó háztartása van, 1770-ben pedig éppen 1551. Ez utóbbi összeírás a város lélekszámát is megadja. Nagykanizsán 2856, Kiskanizsán pedig 1383 lakost jegyez fel.

Hatvan év alatt tehát a város lakossága több mint nyolcszorosára nőtt, ami természetesen csak erős ütemű bevándorlással történhetett. Ennek ellenére a város alapjában véve megmaradt földműves településnek. Az

első években is az volt, nem állattenyésztő. Alig találtak benne növendékmárhát, de már 1711-ben 471 köblős a gabonavetés. Még 1770-ben is Kanizsa — mely máig is földműves településnek maradt — 376 ígás állatot, 339 tehenet tartott, 989 pozsonyi mérő gabona-, 1292 mérő kukoricatermése volt. Nagykanizsa 461 ígás állatot, 398 tehenet tartott, 2638 pozsonyi mérő gabona- és 3989 mérő kukoricatermése volt. Ilyen méretű ígásállat tartás és ilyen mennyiségű termés csak úgy lehetett, ha a lakosság túlnyomó része földműves volt, vagy legalább földműveléssel is foglalkozott. Igaz, 1770-ben már 171 kézművest is feljegyez az összeírás, de ezek túlnyomó része még csak a téli hónapokban űz valami ipart, a tavaszi, nyári hónapokban földjét műveli. Még 1798-ban is az adásvételi szerződésekből, hagyatéki leltárakból kitűnőleg legtöbb iparos házához állandó jelleggel tartozott szántóföld és rét is, és az adó igazságosabb elosztását az ígás állatok számának megállapításával (nem pedig egyéb jövedelmek összeírásával) kívánták megalapozni.

Kanizsa tehát a gimnázium megalapításakor még földművelő település, de erősen fejlődő, és volt már akkora ipara, hogy a közvetlen környék ipari szükségletét elláthatta. Ennek a mozgékony, jól gazdálkodó helységnek volt az óriási Batthyány-uradalomban legnagyobb szüksége arra, hogy lakosai meginduljanak a kulturális fejlődés útján, de az iskola is a jól fejlődő helységben nézhetett a legnagyobb jövő elé. Zala megye ugyanis az általános kulturális életben nem tartozott a legelmaradottabbak közé, közoktatási viszonyai mégis nagyon sok kívánnivalót hagytak maguk után. Ha országosan nézzük, Máramaros megye 3, Baranya megye 73, Komárom megye 79 tanítói állásával szemben az 1770-ben Zalában összeírt összesen 146 tanítói állás 1440 tanulóval igen nagy számnak látszik. Tanítói állások azonban 4 kivételével csak plébánia székhelyeken voltak, ami kevés tanulási lehetőséget jelentett, pl. Zalaegerszeg 10, Páka 12, Csesztreg 13 filia községe számára. A tanítókat, noha valamennyien egyben kántori, harangozó, legtöbb helyen még községi jegyzői funkciót is elláttak, csak úgy tudták eltartani, ha a tanulóktól díjat szedtek. Az évi 1 Ft, vagy éppen 1 Ft 20 krajcár tandíj pedig a kevés pénzhez jutó zsellér, sőt telkes jobbágy számára is nagy pénz volt, így a tanulási lehetőséget nem sokan vették igénybe. Sok tanítónak egyetlen tanítványa sem akadt. A legtöbbnek 5—10 tanítványa volt. A 6—12 év közötti gyermekeknek összesen talán 10—15 százaléka járhatott iskolába. De a tanítás is alacsony színvonalú volt. Legtöbb tanítónak nem volt „tanterme“, saját — egyetlen — lakoszobájában tanított, és a tanítók között kivételesen magas képzettségűnek számított, ha „retor absolutus“ volt, azaz középiskolát végzett, mint Fekete György kanizsai tanítómester. Az összeírás sokról megjegyzi, hogy az írás, olvasás megtanításánál többre rem képes a tanítómester, aki néha mint szabó vagy csizmadia kereste meg kenyerét. Nem meglepő ilyen körülmények között, hogy 1768-ban, az Urbarium bevezetésekor a községi tanács tagjai, a bíróval együtt, névalírás helyett csak keresztet rajzoltak. Az 1740-es években még Zalaegerszeg város tanácsában sincs — a jegyzőn, egy személyben tanítón kívül — írástudó.

Mindezt azért volt szükséges elmondani, hogy érzékelhető legyen, milyen óriási nagy dolgot jelentett három vármegye számára a kanizsai gimnázium megindulása, és miért tódultak a tanulók az első naptól kezdve oly tömegesen az iskolába.

Pedig a piarista tanároknak sem volt valami kiemelkedő elméleti képzettségük. Csankay Jób, az első kanizsai igazgató, és az egyik tanár, Jaros

László — aki a legfelsőbb osztályokat tanította, alkalmasint elvégezték a legmagasabb iskolát, amit ebben az időben piarista tanárok meg szoktak szerezni, a két éves filozófiai tanfolyamot e tanfolyammal is rendelkező piarista gimnáziumban, Nagykárolyban, Pozsonyszentgyörgyön vagy Debrecenben és a két éves rendi teológiai tanfolyamot Nyitrán. Az elemi osztályok tanárai, Franz Bertalan és Dományi Márk azonban nyilvánvalóan csak az egy, legfeljebb két esztendő újonckiképzésen (noviciatus) estek át, mielőtt tanítani kezdtek. A nagyszombati — később pesti — egyetem bölcsészeti karát csak nagy ritkán látogatta egy-egy piarista, ilyen azonban évtizedekig nem jutott el a kanizsai gimnáziumba. Az azonban igaz, hogy a noviciatusban nem csupán rendi fegyelmet, teológiát és latint tanultak, hanem igen erős mértékben mennyiségtant is, a rendi filozófián pedig nem csupán aristotelesi logikát és tomista skolasztikát tanultak, hanem Wolf és Leibnitz filozófiáját, sőt Newton fizikáját is.

Az első évben mindjárt 394-en iratkoztak be. Hogy ebből mennyien végezték el a tanévet, nem tudjuk, mert erre vonatkozó bejegyzést az anyakönyv még nem tartalmazza. Közülük összesen 183 végez gimnáziumi tanulmányokat (sintaxis, poetica, retorica), a többi az elemi iskolának (kicsinyek — parvistae) osztályába jár. Ezek öt csoportra oszlanak:

declinistae — nyelvtant tanulók
comparatistae — talán már a latin nyelv elemeit is tanulják
conjugistae — igeragozók, nyilván latin nyelvtant is
maiores parvistae — az elemisták közül a legnagyobbak.

Ez nem jelentett az elemiben feltétlenül öt évfolyamot, alkalmasint az ügyesebbek, szorgalmasabbak év közben is. néhány hónap múlva a felsőbb csoportba kerülhettek. E 201 elemistának azonban egyetlen piarista tanára volt. Elképzelhető, milyen kaszárnyai fegyelmet kellett tartania, hogy a tanulmányi rendet egyáltalában biztosíthassa, és mennyire nem nyújthatott egyéni segítséget azoknak, akik valamiben elakadtak, még ha — a református kollégiumokban ismert módon — néhány nagyobb diáknak a tanításban való közreműködését igénybevétték is. Aki valamit nem értett, vagy néhány órától elmaradt, ezt segítség nélkül nem tudta behozni, és hamarosan kikopott az iskolából.

A Ratio Educationis életbelépte (1780) után a tanterv országosan egyseges lesz, így a gimnáziumban többé nincsenek elemi osztályok, hanem eleinte három, utóbbi (1806-tól négy nyelvtani (grammatikai), egy költészet-tani (poetikai) és egy szónoklattani (retorikai) osztály működik. Az utóbbi kettőt 1806 után I. és II. humanista osztálynak nevezték. De az elemi ismeretek tanításáról még sokáig nem mondanak le, még az 1830-as években is van a nyelvtani osztályok előtt egy előkészítő (normalista) osztály.

Az össz tanuló létszám 1766—1771-ig 423 és 478 között mozog. Alkalmasint a keszthelyi nemzeti iskola megalakulása folytán 1772-ben a tanulók létszáma csökken, és 1780-ig 224 és 386 között változik. Ezek között még elemisták is vannak. Az elemi osztályok megszűntén kívül a tanulólétszámot katasztrófálisan befolyásolják II. József tandíjfizetési rendelkezései, majd a német nyelven tanítás elrendelése, aminek következtében 1786-ban a tanulók száma abszolút mélypontra, 33-ra csökken.

Létszámuk II. József halála után, a tandíj eltörlésével és a magyar—latin tanítási nyelv visszaállításával is csak fokozatosan kezd növekedni, csak 1894-ben éri el ismét a 200-at. 1800-tól kezdve ismét csökkenni kezd, 1812-ben már 100-ra száll alá. Ennek a létszámcsökkenésnek nem csupán a napóleoni háborúk Kanizsán igen jól érezhető bizonytalansága, a sok katonai beszállásolás, élelemhiány az oka, de az iskola épületének, felszerelésének katasztrófális romlása is. A romlást persze az öreg, primitív épület avulása is okozta, de főleg a katonai beszállásolások, melyek céljára az iskolát gyakran igénybevették. Persze azonnali tatarozás segített volna a helyzeten, de a fenti adatok alapján nem kell csodálkoznunk azon, hogy erre a piarista rendnek 1810-ig arra sohasem volt pénze. 1801-ben Jenovay igazgató, a tatarozás iránti kérvényében leírja, az iskolában „nincs egyetlen ajtó vagy ablak használható állapotban. . . nagyobb esők alkalmával a víz az ajtón és a tetőn egyaránt behatol a tantermekbe, melyeknek oldalfalain a meztelen téglák láthatók. Nincs egy jóra való pad . . . mivel . . . foglyok számára foglaltattak le az intézet helyiségei, a padokat a szabad ég alá szórták ki, összetöredeztek, és a nedvesség áthatván őket, korhadásnak indultak. A folyosó nyílt, s félig rom, talaja a hiányos téglaburkolat miatt gödrös, s esős időben rajta tócsák képződnek.“ De még évekig érdemi beruházás nem történt, viszont újabb katonai beszállásolások terhelték az iskolát. Ilyen romépületben természetesen fogyott a diákok száma. Az épület rendbehozása után a tanulólétszám ismét 200-ra emelkedett, és 1848-ig 184 és 237 között változott. Magasabb létszámra nem volt szükség az akkori kulturális igények mellett, hiszen már működött a szombathelyi, keszthelyi, varasdi és csurgói gimnázium is.

Az első években ugyanis, amikor Kanizsán három vármegyének egyetlen gimnáziuma működött, az iskola tanulói nagy területről kerültek össze. Ezt szemlélteti a következő táblázat.

Tanév	A felső (gimn.) tag. összlétsz.	kanizsai	Ebből zalai	Vas—Somogy megyei	Horvát-országi	Egyéb
1765—1766	183	10	92	45	14	20
1767—1768	268	13	129	58	26	42
1775—1776	268	33	156	46	22	11
1787—1788	33	—	18	5	7	3

Természetes, hogy az első években a kanizsai lakos diákok száma igen csekély volt, hisz aki ekkor a gimnáziumi osztályokba járt, tanulmányait mind másutt kezdte, kanizsai gyerek pedig igen kevés juthatott el akár az addigi legközelebbi iskolákba, Veszprémbe, Pécsre vagy Sopronba is. De a felső tagozat kanizsai lakos tanulóinak száma a későbbiekben is lassan növekedett. Százalékban kifejezve így alakult:

1765-ben a felső tagozat összes tanulók 5 százaléka,

1775-ben 13 százaléka,

1787-ben —

1795-ben 13 százalék,

1811-ben 24 százaléka kanizsai.

Tehát aránylag kevés kanizsai lakos tanuló járta az iskola fennállásának első fél évszázadában végig a gimnáziumot. A fenti táblázat egyébként azt is mutatja, mennyire antiszociális és a polgárságra káros volt II. József tandíjrendelete.

Az elemi ismereteket terjesztő parvistae között kezdettől fogva nagyobb volt a kanizsaiak arányszáma.

1765—66-ban 201 parvistae közül 41 kanizsai, 93 egyéb zalai, 25 horvátországi, 25 más dunántúli.

Az első grammatikai osztályban a kanizsaiak arányszáma százalékban számítva így alakult:

1765—66-ban az összes tanulók	19 ⁰ / ₀ -a	kanizsai
1775—70-ban	40 ⁰ / ₀ -a	„
1795—96-ban	21 ⁰ / ₀ -a	„
1811—12-ben	50 ⁰ / ₀ -a	„

Tehát az alsó osztályok létszámának egyre nagyobb részét tették ki a kanizsaiak, de közülük aránylag kevesen fejezték be tanulmányaikat. Ennek nyilvánvalóan az az oka, hogy a kanizsai polgárok gyermekeit nem szellemi pályára akarták nevelni, hanem olyan alapképzést akartak nekik adni, amely az ipar-tanulást megkönnyíti, és az iparúzéshez szükséges írásbeli és számtani műveltséget biztosítja számukra. És ebben a fél évszázadban alakul át Kanizsa földművelő településből iparos és kereskedő várossá. Az átalakulás első eredményei az 1790-es években mutatkoznak. Ekkor már van olyan kanizsai borkereskedő, akinek 6189 Ft értékű hagyatékából 4454 Ft értékű az árukészlete, tehát vagyona zöme már árutőke. 1798-ban a tűzvész után a segélyadományok kapcsán a városi jegyzőkönyv már 17 iparos céhet sorolt fel, és még jó egynéhány céhen kívüli mesterembert, (kalapos, kötélverő, tímár, üveges). Igaz, a céhek olyan feudális módon szaporodnak el, ami az érdekek elaprózódásának jele (külön céh a magyar vargáké, külön a német vargáké, külön a csizmadiáké), de a céhek szaporodása így is az iparosodás fejlődését mutatja. 1810-ben Kanizsa város a megyéhez intézett felterjesztésében már azt vallja: „városunkat jobbára kereskedők és iparosok lakják.“ Az 1832. évi adóösszeírás Kanizsán 256 iparost, 62 kereskedőt, 710 telkes gazdát 1420 hold szántóval, 770 házasszellért, 209 házatlan zsellért és 184 cselédet tüntet fel. Ez a megoszlás már kétségtelenül ipari településre mutat, mert a nagyszámú nincstelen zsellér és cseléd csak nagyobb ipari vállalkozásokban kereshette meg kenyerét.

Ebben az átalakulásban pedig nagy szerepe volt a gimnáziumnak. Nem csupán azzal, hogy aránylag sok embernek adta meg az ipar üzéséhez szükséges alpműveltséget, de a nagy területről ide összejött diákság a várost valóságos szellemi gócponttá tette. A diákok közt sok vagyonos, előkelő nemes fia is volt: Csányiak, Hertelendyek, Jagadicsok, Majthényiak, Csuzyak, akik szükségleteiket a kanizsai piacon és iparosoknál szerezték be, és így forgalmát fellendítették. A diákok nagyobb része ugyan, mint alább látni fogjuk, szegény volt, de Szigetvártól Varasdig és Körmentől Légrádig hozzászoktak az emberek, hogy Kanizsára járjanak, ezzel a vásárok is forgalmasabbak lettek, ami mindig előmozdította az iparosodást. Természetesen a nagy átalakulás nem egyedül az iskola hatása volt, hisz 1772-től Keszthelyen is volt gimnázium, a város mégis jóval lassabban fejlődött, egyrészt mert földesuraival súlyos viszáljai voltak, másrészt földrajzi helyzete kedvezőtlenebb volt. De Kanizsa már élénk forgalmú, saját bankkal is rendelkező ipari- és kereskedővárosként ért el a Bach-korszakig, ami természetesen maga után vonta azt, hogy az akkor épített két fontos vasútvonal itt találkozzék. Ebben pedig mindenesetre a gimnáziumnak is része volt.

Az iskola osztálytagozódásának megállapítását megkönnyíti az, hogy az első fél évszázadban a tanulók neve mellé rendi állásukat is feljegyezték. A rendi állás megjelölése bizonytalan és változó. Van év, amikor csak nemeseket és nem nemeseket különböztetnek meg. Máskor külön megjelölik a civis-eket, akik közé sorolják a mezővárosi polgároknak, tehát tulajdonképpen jobbágyrendű szülőknek gyermekeit is. Némely esztendőben emlegetnek külön kategóriában „libertini“-t is, éspedig olyan számban, hogy arra kell következtetnünk, a szabad költözködési jogú jobbágyokat és a falusi, uradalmi mesterembereket érthették alattuk. Ezek mindjárt az első évben hallatlanul nagy számban szerepelnek, a 394 diák közül 108 (a 201 parvista közül 75). A II. József-kori nagy létszámuhanást nem tekintve, az iskola tanulóinak több mint fele mindig nem nemes volt. Az alsó osztályokban többségben voltak mindig a feltörekvő nem nemesek, tehát az iskola osztályösszetétele is a polgári átalakulást szolgálta. Az iskola összlétszámának osztályösszetétele így vázolható:

Tanév	Nemes	Polgár (civis)	Libertinus	Egyéb nem nemes (ignobilis)
1765—1766	177	66	108	43 (ignobilis)
1767—1768	184	62	18	171
1775—1776	135	25	nincs ilyen kategória	210
1784—1785	69	29	„	61
1796—1797	84	nem jegyzi fel	„	152
1811—1812	43	24	„	33

Természetesen az „ignobilis“-ek között sem a nincstelen zsellérgyereket kell keresnünk, hanem telkes jobbágyok, számadó juhászok gyermekeit, tehát a jobbágyság tehetősebb kategóriájából valókat.

Lassanként a szellemi pályákra készülő legfelsőbb osztályok tanulói között is szerény többségben kerültek a nem nemesek. E két osztály tanulóinak osztályösszetétele így alakult:

Tanév	Nemes	Polgár	Libertinus	Egyéb nem nemes (ignobilis)
1765—1766	34	17	8	2
1767—1768	59	28	3	7
1775—1776	41	2	nincs ilyen kategória	38
1784—1785	31	12	„	19
1796—1797	26	—	„	55
1811—1812	13	12	„	3

Az természetes, hogy az első években, amikor a felsőbb osztályokat még a más iskolákból átkerültekkel népesítették be, alig volt köztük nem nemes, de eleinte akkor is kevesen vállalkoztak közülük a felsőbb osztályok elvégzésére, mikor már az iskola saját tanulóinak között is megnőtt volna a felsőbb osztályokat betöltő létszám. Valószínű, hogy a polgár vagy jobbágyrendű szülők anyagilag is kevésbé bírták gyermekeik hosszabb iskoláztatását, de azt is számításba kell vennünk, hogy 1795 előtt nem nemes származású egyén számára a papi pályán kívül alig nyílt érvényesülési

lehetőség. Nem véletlen, hogy az iskola első országos tekintélyűvé nőtt jobbágszármaszása tanulói (Virág Benedek, Plánder Ferenc, Gasparics Márk, Királyi Pál) mind papi pályán indultak el, bár később ettől messze vezetett útjuk. Mert az első időben ezen kívül csak az uradalmi írnoki, vagy az anyagilag hihetetlenül rosszul ellátott tanítói pályára mehettek volna. A kulturális szükségletek növekedésével egyre több nem nemesi származású kanizsai diákból lett ügyvéd, mérnök, orvos, tehát érdemes lett a hosszú tanulási idő anyagi és erkölcsi nehézségeivel megbirkózni. Ekkor már a legfelsőbb osztályok többségét is nem nemes származású tanulók adták.

A tanítás színvonala a tanárok számának lassú gyarapodásával is emelkedett. Már az 1770-es években az igazgatóval együtt 5, az 1790-es években 6 piarista tanára lett az iskolának. Az 1810-es években a városi hozzájárulásból polgári tanítót is alkalmaztak az iskola által ellátott elemi osztályokban. A rendi tanárképzés színvonala alig emelkedett. Mária Terézia Ratio Educationis-ának előírása, hogy a rendi főiskolán csak egyetemet végzett tanárok taníthatnak, még nem tette a rövid idejű tanárképzést magas színvonalúvá. II. József rendelkezéseinek pedig, aki megszüntette a rendi tanárképzőket, fogcsikorgatva engedelmeskedtek ugyan, és a rendi növendékeket a pesti egyetemen taníttatták filozófiára, az egri szemináriumban teológiára, de minthogy ez igen nagy anyagi terhet jelentett az akkor még teljesen vagyontalan rendre, 1790 után sürgősen visszatértek a rendi tanárképzés rendszerére, amit az 1805. évi Ratio Educationis is helyben hagyott. 1828-ban kiadtak ugyan egy királyi rendeletet, mely szerint az egyetemi vagy akadémiai végzettséggel nem rendelkező szerzetesek csak a főigazgató elnöklete alatt letett vizsga alapján kaphattak engedélyt a tanításra, de a piarista rendfőnök mentesítést harcolt ki e rendelet alól, mely nagy nehézséget okozott volna a rendi iskolák tanárokkal ellátásában, és így fennmaradt a rendi noviciátus és nyitrai teológia rendszere. A tanárok legfeljebb autodidaxis útján művelhették magukat. Pedagógiai az azonban az oktatás jó volt, mert az iskola kitűnő eredményeket produkált. Nemcsak a fentebb már említett országos kiválóságok kerültek ki az iskolából. A reformkor Zala megyéjének szinte minden vezető embere, élükön Deák Ferencsel, Kanizsán tanult.

De nemcsak a latint, számtant és irodalmat tanulták meg jól a kanizsai gimnázium diákjai, hanem a megalkuvás nélküli polgári egyenlőség szellemét, és a német elnyomással szembeni törhetetlen magyarságot is. Ebben a tanári kar járt az élen. 1786-ban Mátyásevics Glicér piarista tanár egyenesen megtagadta a német nyelven való oktatást, amiért a több éve tanító tanárt sürgősen elhelyezték Kanizsáról. Három fiatalabb tanártársa: Bubla György, Szoma Ferenc és Nagy Antal pedig inkább elhagyta a rendet és magánnevelőként helyezkedett el, mint a németül tanítást vállalja. 1807-ben Jankovics igazgató súlyos nézeteltérésbe került a kanizsai városi tanáccsal, mely jelentékeny anyagi segítséget adott az iskola fenntartásához, de bele is szólt az iskola ügyeibe, így nem akarta tűrni, hogy a katolikus iskolában izraelita vallású tanulók is tanulhassanak. Az igazgató eljárása sikerrel járt, 1811-ben már a legfelsőbb osztályok tanulói között is volt két izraelita vallású tanuló.

Az iskolából kikerült férfiak hazafias szelleme tekintetében szükség-telen a közismert példákra hivatkozni, mint a cirkovlyáni (Muraköz) születésű Gasparics Márkra, aki 1848-ban ferences szerzetes létére nemcsak szellemi előmozdítója, de egyik fontos szervezője is volt a Jellasics elleni

ellenállásnak, végigharcolta a szabadságharcot és 1853-ban akasztófán végezte életét, vagy Deák Ferencre, a zalai reformmozgalom megalkuvás nélküli, de higgadt és kitűnő jogász erudíciójú vezetőjére, Csertán Ferencre, aki 1849-ben Kossuth kormányának zalai kormánybiztosa volt, és ezért 6 évet töltött börtönben. Egy kevésbé ismert, de nagyon jellemző példa a becsehelyi nagybirtokos, gögös és szélsőségesen konzervatív Csuzy Ferenc fia, a Kanizsán tanult Csuzy Pál, aki 1847-ben Zala megye Kossuth párti követe volt az országgyűlésen, 1848 márciusában sietett követi tiszt-ségéről lemondani, hogy a megye Deák Ferencet küldhesse Pozsonyba. Nem kedvetlenítette el az, hogy az 1848 májusi képviselőválasztáson megbukott, honvédtisztként harcolta végig a szabadságharcot, Világos után osztrák bakának sorozták be, és néhány hét múlva elpusztult az önkény és a tisztek rosszindulata következtében. Gondos vizsgálat még sok ilyen eredményét deríthetné ki a kanizsai gimnázium hazafias nevelésének.

Ennek a szellemnek jele, hogy 1848-ban, a márciusi forradalom után, amikor Deáky Zsigmond főigazgató az iskolának mielőbbi bezárását javasolta, a tanévet a javaslat ellenére a szokott időben fejezték be, 1848 őszén pedig, mielőtt a pákozdi csata után Perczel Mór honvéd csapatai elérték Nagykanizsát, abban a zavaros, háborús időben azonnal megkezdték a tanítást, és hamarosan a muraközi, csáktornyai diákok is megjelentek az iskolában. Amikor pedig 1848 decemberében Görgey visszavonulása következtében a honvédségnek Zala megyét is ki kellett ürítenie, a piarista tanárok közül Schmieding József és Gyalokay Ferenc honvédnek állottak be, és katedrájukat a világosi fegyverletétel után sem nyerték vissza. A tanítást ugyan az osztrák megszállás alatt újra kezdték, de ijesztően megfogyott diáksággal. Nem véletlen, hogy főleg a legfelsőbb osztályok tanulói maradtak ki. Nyilvánvaló, hogy az I. humanista osztálynak az iskolából eltávozott 26 százaléka és a II. osztálynak 33 százaléka is legalább java részében azért maradt el, mert fegyverrel küzdött a szabadságért.

Sajnos az iskola hazafias szelleme az osztrák hatóságok előtt sem volt titok. Néhány nappal az aradi kivégzések után, 1849. október 9-én kiadták a középiskolákról szóló Organisations Entwurf-ot, mely pedagógiai rendszerében haladottabb volt az 1848 előtt alkalmazott középiskolai rendszer-nél (pl. ez vezette be a 8 osztályos gimnáziumokat), de szükségtelennek tartotta a szélesebb rétegek tanítását, a középiskolák számát csökkentette, így 10 más piarista gimnáziummal együtt megszüntette a kanizsai gimnáziumot is, melynek anyagi alapjai úgyis a leggyengébbek voltak, és a rend sem vállalta a gimnázium anyagi támogatásának emelését.

Ebben a helyzetben Nagykanizsa város lépett fel a fenyegetett gimnázium megvédésére. Nemcsak küldöttséget menesztett a megyefőnökhöz, a miniszteri biztoshoz, és a piarista tartományfőnökhöz, de jelentékeny anyagi áldozatot is vállalt a gimnázium anyagi alapjainak előteremtésére. Ebben az akcióban egyik vezérszereplő Babochay János ügyvéd, egykori városbíró, 1848 márciusában a kanizsai népmozgalom vezetője, kinek fia az akció idejében is osztrák bakaként sínylődik valahol Olaszországban, természetesen mindketten a kanizsai gimnázium tanulói voltak. Törekvésük eredményes volt, 1850. október 14-én az iskolát ismét megnyitották, de csak négy osztályos kisgimnáziumként, melynek mindössze 6 tanárra volt szüksége. A város ugyan megkísérelt még egy akciót, mint 1856-ban, amikor az iskola elesettsége miatt a keszthelyi premonstreieket kérték fel az iskola átvételére, most a zalaapáti bencéseknek ajánlották ezt fel, de mint akkor a premonstreieket, most a bencések utasították el az ajánlatot.

Az iskola tehát négy osztályossá alakult át, tanulólétszáma megint rettenetesen le hanyatlott. Mindössze 56 diák iratkozott be. Ezt a létszámot 1862-ig nem is tudták 96-nál magasabbra emelni. Természetesen közrejátszott ebben, hogy nem adott teljes középiskolai képzést, akik tehát magasabb iskolázottságra pályáztak, tanulmányaikat ilyenre módot adó intézetben kezdték is. Rosszul is volt felszerelve az iskola. Az 1820-as években a város által nyújtott segítséggel folyt építkezés csak a mellőzhetetlen javításokat érte el, és igen szerény toldaléképületet emelt. Az épület tehát szűk volt, csúnya és egészségtelen. Könyvtára ugyan 1831-ben Klohám Ferenc zágrábi akadémiai tanár — egykori kanizsai diák — 700 kötetes adományából megszületett, de csak gyéren gyarapodott, a legszükségesebb fizikai és természetrajzi szertári anyagot most megint az igazgatónak kellett összekoldulnia a várostól, Baththyány Fülöp hercegtől és másoktól. Valentiny János volt ez az ambiciózus és mozgékony igazgató, aki minden erőfeszítése mellett is alig tudta az iskola működését biztosítani, de az végül is sikerült neki. Az iskola tanítási nyelve ugyan magyar volt, de heti 8 órában német nyelvet is kellett tanítani, és német nyelvű kellett volna legyen az iskolai adminisztráció is. Passzív ellenállásként az írásbeli adminisztrációban a latin nyelvre tértek vissza, holott az 1830-as évek óta ez már magyar nyelven folyt.

Ebben a nehéz helyzetben tanuló kevés diák közül is emelkedtek országos hírű tudósok, így Apáthy István hiteljog professzor, Thanhoffer Lajos, az anatómia egyetemi tanára, Tandor Ottó építész, az Országház egyik tervezője, számos műemlékünk helyreállítója, Donászy Ferenc ifjúsági író. Meg kell említenünk Wlassics Gyula nevét is, aki ugyan öreg korában a konzervativizmus eleven szobrává vált, de fiatalon kitűnő büntetőjogász volt, majd vallás- és közoktatásügyi miniszterként ő léptette életbe az úgynevezett egyházpolitikai törvényeket, és nyitotta meg az egyetemek kapuit a nők előtt.

1865-ben, amikor kissé szabadabb szelek kezdtek fújni, megint Nagykanizsa város tanácsa tett kezdeményező lépéseket az iskolának 8 osztályúvá való kiépítése iránt. Az elengedhetetlenül szükséges építkezés költségeit országos gyűjtéssel biztosították, évi 1000 Ft segélyt kértek és kaptak a zalavári apátságtól, de a gimnázium minden tanárának (később a rajz- és tornatanárnak is) évi 600 Ft fizetést a város saját erejéből biztosította. Így az anyagi alapok előteremtésével Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter 1867 szeptemberében engedélyezte a gimnáziumnak 8 osztályúvá kiépítését. Az ötödik osztály még abban az évben megnyílt, 1872-ben pedig megtartották az első érettségi vizsgát is. Ezzel megint megindult a tanulók számának gyarapodása. 1867-ben már 237 tanuló volt, és ez a létszám kevés ingadozással folyamatosan gyarapodott, 1895-re megint elérte a 393-at. Minthogy párhuzamos osztályok nem voltak, ez osztályonként 45—50 tanuló átlagot jelentett volna, de gyakorlatilag érettségire nem jelentkezett évi 30—32 tanulónál több, az első osztályok létszáma pedig olykor a hatvanat is meghaladta, a tanulólétszámnak fele tehát a 8 év alatt lemorzsolódott.

A tanárok képzettsége jelentékenyen emelkedett. A Bach-rendszer 1852. évi rendelete, mely előírta az állami bizottság előtti tanárvizsga letételét, nem sokat lendített ugyan a tanárképzésen, legfeljebb szorgalmasabb magántanulásra szorította a piarista tanárokat. Az 1860-as évek után legalább annyit elértek, hogy a most már egy évre leszorított novi-

ciátus és az érettségi letétele (ez nagyon sokszor csak a novíciátus után történt) után a tanárjelöltek mindegyikét a rend Nyitrán székelő teológiai tanfolyamára küldték, amelyet két év alatt kellett elvégezniök. Kevés kivételt nem tekintve, e tanfolyam elvégzése előtt nem kezdtek tanítani. A tanári vizsgálatra azonban csak magánúton, tanítás közben készültek. Még olyan tudós férfiú is, mint Pachinger Alajos, a gimnáziumnak a millennium évében volt igazgatója, aki a biológia egyetemi magántanára lett, és a parazitákkal foglalkozva, országos tekintélynek örvendett, csak tíz éves tanári működés után jutott egyetemre. Csak az 1880-as évek közepén vált rendszerré, hogy a két éves teológiai tanfolyam elvégzése után egyetemre kerültek a tanárjelöltek, és csak ennek elvégzése után kezdtek tanítani. De ez sem kivétel nélkül érvényesült, és még a századforduló idején is igen kevés tanár ékeskedett a bölcsészetdoktori címmel.

Az iskola tanítási eredményei azonban a XIX. század végén addig nem ismert magasságokba emelkedtek. Ekkor járt a kanizsai gimnáziumba Hevesi Sándor, a későbbi nagy rendező és nemzeti színházi igazgató, Kaán Károly, az erdészetnek kitűnő elméleti tudósa, az erdővédelem elvi kiépítője, Mező Ferenc, a híres sporttörténész, szellemi olimpiai bajnok, Kunfi Zsigmond újságíró és politikus, a Tanácsköztársaság népbiztosa és Landler Jenő, iskolánk névadója.

1900-tól kezdve az I—III. osztályban (hol többen, hol kevesebben) bevezették a párhuzamos osztályok rendszerét, de a negyedik osztályból már mindig csak egy maradt, olyan mértékű volt a lemorzsolódás. Az iskola létszáma 1900 és 1936 között 400 és 450 között változott. 1936-ban némi csökkenés indult meg, talán a gazdasági válság következtében, 1940-ben a tanulók létszáma csak 339. A tanulók számához (a párhuzamos osztályok száma szerint változóan) igazodott a tanári létszám is, amely most már 15 és 21 között változott. Ezek a tanárok azonban — a sokáig képzetlen tornatanárt kivéve — már egyetemi végzettségűek voltak. Kevés országos nevű volt köztük, kivétel a má remlített Pachinger Alajos és Czirbusz Géza, aki az 1910-es években a pesti tudományegyetem földrajz professzora lett. E helyen nem pedagógiai érdemeiket, hanem az iskola mind erősebben szabad szellemét érdemes megemlíteni. Ez utóbbira jellemző, hogy 1911-ben az iskola egyik fiatal szerzetes tanára, Lukács József, a nyári szünetet oroszországi utazással töltötte, és utazásáról a következő évi értesítőben nemcsak színes, érdekes, de sok tekintetben a problémákat is meglátó beszámolót tett közzé. Nem véletlen, hogy ugyanő a Tanácsköztársaság idején — noha eredeti szakképzettsége teológiai volt — Nagykanizsa kulturális és zenei életének fellendítésében komoly részt vett. Diákjaiból jó és fegyelmezett zenekart szervezett, mely számos rendezvényen résztvett, sőt önálló hangversenyt is adott. Ezért természetesen 1919 őszén Lukács Józsefet fegyelmi eljárás alá vonták, városi képviselőtestületi tagságától megfosztották, és bár a rendben megtűrték, Kanizsáról eltávolították.

Másik ilyen jellemző adalék dr. Weiss Endre ügyvédnek, később a felsőzalai direktórium egyik munkatársának 1918 decemberi levele a belügyminiszterhez a zalai állapotokról. E levélben a közoktatásügyi viszonyok kapcsán aggódva szemléli a „kongreganista szellem“ érvényesülését a zalai iskolákban. Szükségesnek tartja azonban megemlíteni, hogy a kanizsai gimnáziumban, bár szerzetes papok vezetik, sokkal szabadabb a szellem, és biztatóbb a tanárok és az ifjúság magatartása, mint a zalaegerszegi állami gimnáziumban, mely a plébánia befolyása alatt áll.

Weiss jellemzése helyes volt. A Tanácsköztársaság megalakulása után valamennyi szerzetes tanár kérte a szakszervezetbe való felvételét, noha az — érthető módon — bizalmatlan volt velük szemben. Mikor választás elé kerültek, a nyugdíjazását kérő idős igazgatón kívül csak egyetlen tanár nyilatkozott úgy, hogy papi hivatást kíván gyakorolni, a többi a szerzetesség helyett tanár akart maradni és állami kinevezést kért. Az intézet diákjai közül hatan léptek be a Vörös Gárdába. Mindez valószínűleg Sáfrány Károly piarista tanár befolyásának eredménye volt. Ő ugyanis teljes szívvel segítette a Tanácsköztársaság kulturális politikáját, a népművelésben aktív részt vett. Ezért 1919 őszén eljárást indítottak ellene. A bíróság ugyan őt is, a szintén letartóztatott Szabó Mihály tanárt is felmentette, de Sáfrányt eltávolították a rendből és Pózvára internálták, azután sem kapott állást, úgy hogy kénytelen volt külföldre távozni.

Az iskola régi épülete az 1868-ban emelt toldással együtt igen avult volt, tanításra úgyszólván teljesen alkalmatlan. Évtizedekig tárgyalt a piarista rend és a város új gimnáziumi épület emeléséről, míg végül 1904-ben a teljesen tarthatatlan régi, Eötvös téri épületből a Sugár úti (mai Vörös Hadsereg út) volt honvédlaktanyába szállásolták el ideiglenesen. Tanításra ez az épület is alkalmatlan volt, mégis 20 esztendeig adott otthont az iskolának. 1923-ban az ugyanez utcában levő, azelőtt szintén kaszárnának használt épületbe, a volt Frigyes-laktanyába költözött át. Ez ma is a gimnázium épülete.

Dr. Degré Alajos

1948—1965

A II. világháború utolsó éveiben csökkentett idővel, nagyon nehéz körülmények között folyt a tanítás, 1944. október 29-én pedig megszakadt.

Nagykanizsa felszabadulása után tíz nappal már megkezdődött a tanítás a gimnáziumban. Azokban a napokban a személyi feltételek biztosítottak voltak, a dologi feltételek pedig fokozatosan javultak. Két tanéven át a gimnázium tanulóinak száma 400, a tanári kar létszáma 22 volt. Az akkor még piarista vezetés alatt álló gimnáziumot a VKM 1948. június 22-én vette állami kezelésbe. A gimnázium tanári testülete 7 törzstagból és 7 óraadó tanárból állott, akik 6 osziályt vezettek.

A fejlődés tágas, igazi perspektíváját az államosítás hozta meg. Az a liberalizmus, amely jellemezte a piaristák oktatási tevékenységét a reformkorban és az önkényuralom korában, a Tanácsköztársaság bukása után elsorvadt. A történelem eljárt felettük, azokat a nevelési célokat, amelyeket a proletárdiktatúra tűzött ki iskoláink számára, megérteni nem tudták, és papi mivoltuk, idealista szemléletük természetesen eleve kizárta őket a marxista-leninista szemléletű oktatásból, nevelésből.

Az államosítás tehát nemcsak hatalmi, gazdasági, hanem ideológiai szempontból is mérföldkő a magyar nép fejlődése történetében.

A megalakult Diákszövetség és a Szülői Munkaközösség tevékenyen részt vett az ifjúság életének irányításában és demokratikus átnevelésében.

Az 1949/50-es tanév volt az első általános gimnáziumi tanév I-től IV-ig sorszámozott osztállyal, 294 tanulóval. A gépipari technikum létesítésével a gimnáziumot régi épületéből a leánygimnázium épületébe telepíti a VKM, így jött létre a koedukált Irányi Dániel Gimnázium. A fiú- és leánygimnázium tanulócsoportjait érintetlenül hagyták: az osztályok száma 13 lett, 483 tanulóval. Az államosított gimnázium első igazgatója Csernay László lett.

A DISZ megalakulása 1950-ben újabb lökést adott az ifjúság szocialista szellemű neveléséhez. A munkás és dolgozó paraszt származású tanulók arányszáma évről évre emelkedett, és az államosítást követő években azok voltak többségben a gimnázium padjaiban, akiket a Horthy-korszak kultúrpolitikája csaknem kirekesztett a középiskolai oktatásból. Érdeemes összevetni az 1948—49-es tanév tanulólétszámát, a 332-t az 1963—64-es tanév tanulólétszámával, az 1265-tel, mert e két számadat beszédesen bizonyítja, hogy népi demokráciánk kultúrpolitikájának eredményeként milyen sok fiatal részesül középfokú oktatásban csak a mi intézetünkben.

Az 1964—65-ös tanév újabb változást hozott az intézet életében, megnyílt a 2. számú új, modern gimnázium. A tanári kar és a tanulóifjúság egyharmada átkerült a fenti intézetbe.

Az 1956-os ellenforradalom alatt a tanulók nem vettek részt nagyobb szabású rombolásban, a helyzet rövid idő alatt a régi kerékvágásba tért vissza. 1957. március 21-én a Magyar Szocialista Munkáspárt határozata értelmében megkezdődött a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség szervezése. Iskolánkban 1957. április 10-én 23 taggal KISZ alapszervezet alakult, amely fiataljaink fórumává vált, keretet és szervezetet adva politikai, kulturális és sportmunkájuknak. Jelenleg 26 alapszervezet működik, munkájukat az iskolai végrehajtó bizottság irányítja.

A mai gimnáziumban 26 osztályban 813 tanulót az igazgatóval együtt 42 tanár tanít, és 11 óraadó tanár is közreműködik az oktató-nevelőmunkában.

Összefoglalva tehát iskolánk is kiveszi részét abból a munkából, amely a tudat formálásával, ismeretek átadásával azon fáradozik, hogy népünknek, nemzetünknek, szocialista hazánknak olyan fiatalokat adjon, akikre nyugodtan bízhatjuk majd megkezdett munkánk továbbvitelét, a szocialista Magyarország felépítését.

Dr. Ördög Ferenc

Néhány szóban össze kell foglalni a fenti sorok forrásait, főleg azok számára, akik további részleteket kívánnak az iskola gazdag múltjából felkutatni.

Az iskola történetét a gimnáziumnak — jelenleg a Zalaegerszegi Állami Levéltárban őrzött — iratai alapján a fentieknél jóval részletesebben megírta — természetesen saját korának' szemüvegén keresztül — a gimnázium 1879—80. évi értesítőjében Papp János, az 1895—96. évi értesítőben pedig Pachinger Alajos igazgató. Ez utóbbi közli az alapítólevelet is, amely azóta elveszett. Talán a rendi iratok közé került.

A XVIII. századi közoktatási viszonyok vázolásában Fináczy Ernő: Közoktatás Magyarországon Mária Terézia korában c. könyvét, és Vecsey Lajosnak a Történetírás c. folyóirat 1937. 161. l-on megjelent cikkét követtük. Az 1770. évi elemi iskolai tanításra vonatkozó adatok ZÁL. Conscriptioes universales Ö. 64. füzetében vannak. Kanizsa fejlődésének főbb adatait ZÁL. Conscr. univ. Ö. 11., 19., 21., 46/84 és az 1750-es összeírásban, valamint a Conscriptioes Dicales nagykanizsai kötetében. Sok hasznos adat, különösen a földesurakkal folytatott viták Barbarics Lajos: Nagykanizsa. Bp. 1929. c. könyvében.

Kanizsa 1790-es évekbeli adataira a nagykanizsai Thúry György Múzeum őrizetében levő 1798—1800. évi városi tanácsjegyzőkönyv adatait használtuk.

A piarista tanárképzésről Balanyi György írt az Emlékkönyv a magyar piarista rendtartomány 300 éves jubileumára c. kötetben. Bp. 1943.

A tanulók osztálytagozódását a régi gimnáziumi anyakönyvekből elemeztük ki.

Két évszázad oklevelekben, képekben

A jubileumi ünnepek során iskolánk nagyszabású kiállítást is rendezett, amelyen 17 fali tablón, 13 asztali tárlóban és 2 nagy vitrinben tártuk ifjúságunk és az érdeklődők elé Zala és Somogy megye legrégebb középiskolájának múltbeli és jelenlegi életét.

Az anyag összegyűjtésébe az iskola öregdiákjai és barátai is bekapcsolódtak. Igen sokan voltak, akik megható szívességgel bocsátották rendelkezésünkre gimnáziumunk múltjával kapcsolatos emlékeit — régi bi-

bnyítványokat, érettségi tablókat, leveleket, feljegyzéseket, az iskola rendezvényeiről szóló műsorokat, megsárgult fényképeket, ritkaságszámba menő régi tankönyveket stb. — örömmel segítettek a még kallódó értékek felkutatásában. Különös hálaival tartozunk rajtuk kívül néhány közintéz-

ményünknek is, így elsősorban a Thúry György Múzeumnak, a zalaegerszegi Állami Levéltárnak és a nagykanizsai Járási Könyvtárnak támogatásukért és a rendelkezésünkre bocsátott értékes dokumentációs anyagért.

A kiállításon folyamatában mutattuk be iskolánk két évszázados történetét, emelkedő és hanyatló korszakait, szerepét a város és környék kulturális életében, valamint kiemelkedő tanárainak és diákjainak munkásságát, műveik és a róluk szóló feldolgozások tükrében.

Az iskola kezdeti, XVIII. századi történeténél az alapító Batthyányak arcképein, a gimnázium első pecsétjén és a Mária Terézia által megerősített alapító levél részletén kívül bemutattuk — többek között — az iskola legrégebbi otthonának, az egykori papkerti laktanyának és tiszti kvártélyháznak képeit és alaprajzát, s iskolánk szerencsésen megmaradt első anyakönyvét a kezdő évtizedek tanulóinak névsorával és személyi adataival. Kiállítottuk ezenkívül a ránk maradt első, még 1783-ból származó latin nyelvű tanterveket, a XIX. század elejéről pedig egy 1801-ben keltezett tanári minősítést és tanulói statisztikát, néhány az iskola és tanárok nyomorúságos állapotáról és a császári katonák rablásairól szóló jelentést a napóleoni háború idejéből, valamint számos iskolánk legrégebbi nagy tanítványaira, Virág Benedekre, a nagy latinos ódaköltőre és Deák Ferencre, a zalai reformmozgalom vezetőjére és nagy államférfira vonatkozó írásos és egyéb emléket.

Az iskolában uralkodó haladó szellemet és a hazafias nevelés hatását dokumentáltuk az 1848—49-re és az önkényuralom korára vonatkozó anyaggal. Míg korábban elsősorban a „honi nyelvért“ folyt iskolánkban a küzdelem, most a márciusi alkotmányért lelkesedik és tüntet számos okmány és feljegyzés tanúsága szerint gimnáziumunk tanári kara és ifjúsága, a felső osztályok tanulóinak jelentős része pedig két fiatal tanárral „a mozgó csapattal a magyar táborba költözik“. De honvédnek áll a volt tanítványok jelentős része is. Bemutattunk egy ereklyét a mártírhalált halt muraközi tábori lelkész, Gasparich Márk kézírásával, s láthatták látogatóink a szepetneki „opilio“ (számadó juhász) fiának, Királyi Pálnak, a lelkes jurátusnak, bátor honvédtisztnek, majd a kiegyezés utáni Budapest szellemi élete egyik vezetőjének gazdag irodalmi és társadalmi munkásságát bizonyító emlékeket, valamint a XIX. századi magyar jogtudomány egyik európai hírű tekintélyének, Apáthy Istvánnak arcképét, műveit s munkás életének egyéb bizonyítékait.

A Thun Leó rendeletével megszüntetésre ítélt, majd 1850—67-ig négy osztályos „Unter-Gimnasium“-má degradált iskola tanárai a bemutatott okmányok szerint a tilos magyar helyett latinul szerkesztették a hivatalos iratokat, de mostoha körülményeik között is több jeles embert neveltek a magyar társadalom számára. Ezt bizonyítottuk a századforduló kiváló orvosprofesszorának, Thanhoffer Lajosnak műveivel, Tandor Ottónak, a kitűnő műegyetemi tanárnak és műemlékrestaurátornak munkásságát illusztráló fényképekkel és reprodukciókkal, (Országháza, jáki templom, Vajdahunyad vára stb.), valamint a lefokozott iskola nyolc osztályos főgimnáziummá emeléséért oly sokat küzdő városbíró fiának, Wlassics Gyulának, a híres jogásznak és sok haladó törvényjavaslat — egyházpolitikai törvények, a nők egyetemi felvétele stb. — megszavazásáért harcoló kultuszminiszternek műveivel. Sikerült összegyűjtenünk a századforduló egyik legolvasottabb ifjúsági írójának, Donászy Ferencnek történelmi regényeit is.

Az addigi nagyrészt kézírásos okmányokat a század utolsó évtizedeitől kezdve egyre több gépirásos váltja fel, s 1864-től megjelennek az egyes tanévek történetéről sokoldalú tájékoztatást nyújtó nyomtatott évkönyvek is. A közölt statisztikákból láthatták láogatóink, milyen igyekezettel bővítette az iskola tanári kara könyvtárait és szertárait, hogyan vonzottak egyre több tanulót a különböző rendkívüli tárgyak — a gyorsírás, a műének és a francia nyelv —, s milyen volt az iskola tanulóinak származási, vallási stb. megoszlása. Kiállítottunk egy VIII. osztályos tablót 1879-ből, egy részletes tankönyvjegyzéket 1881-ből, s igen sokan álltak érdeklődő arccal a századvégi értesítőkből közölt iskolai dolgozattemák, matemati-

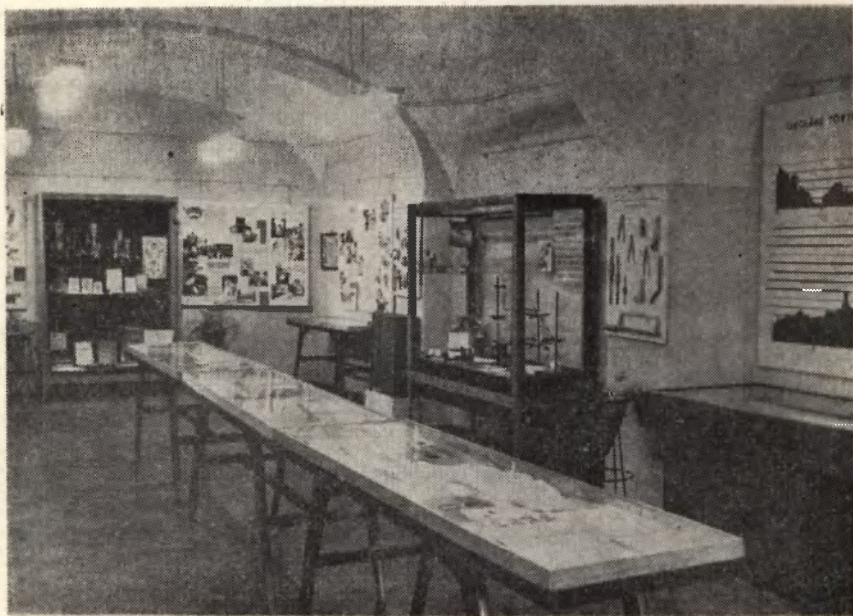

kai feladatok, valamint írásbeli érettségi tételcímek előtt — összehasonlítva őket a maiakkal —, vagy olvasták csodálkozva az önképzőkör ősenek, az annyi kiváló tehetséget nevelő „Gyakorló iskolá“-nak eleven, pezsgő életét bizonyító — s az iskola barátai, mecénásai részéről olyan gazdagon jutalmazott — pályatételeinek sorát, valamint a századforduló tanárainak komoly tudományos felkészültségét tanúsító nagyszerű tanulmányait.

De megsokasodtak a XIX. század végétől az iskola életére vonatkozó egyéb emlékek is. Különösen a volt tanítványok idősebb nemzedéke, az 50 éven felüliek bocsátották igen készségesen a kiállítás rendezőinek rendelkezésére az iskola kulturális, sport stb. életével kapcsolatos emlékeiket, a boldog ifjúságot idéző tornavizsgák, színi előadások, zenekari szereplések sokszor már elhalványult fotografiáit, az iskolai ünnepélyek féltve őrzött, félévszázadot is túlélte műsorait és egy érdekes, 1909-ben nyomtatott érettségi találkozási fogadalmat.

A gyilkos háború azonban minden fejlődést, minden szépet megakasztott. Az 1915-ös értesítő már 19 tanítvány halálát gyászolja. 1917-ben pedig a VIII. osztályosok fele hadi érettségét kapott, és az iskolapadból egyenesen a lövészárokbába ment. De nemcsak a háború Molochjának adott táplálékot, sok „vak hőst“ iskolánk, nevelt nagy embereket a forradalmak számára

is. Gimnáziumunk tanulója volt köztudomásúan nyolc esztendeig a Tanácsközársaság egyik vezéralakja, Landler Jenő, valamint Kunfi Zsigmond, a proletárdiktatúra oktatásügyi népbiztosa is, akiknek jeles bizonyítványai és buzgó önképzőkori szereplése mellett műveit és közéleti tevékenységét is bemutattuk. Gazdag levéltári anyaggal érzékeltettük ezenkívül azokat a változásokat (államosítás stb.), amiket a proletárhatalom jelentett iskolánk életében, s piros betűkkel tettük közzé annak a 17 diáknak, igazolt vöröskatonának a nevét, akik a proletárhaza megvédésére jelentkeztek.

1923-ban az iskola sok küzdelem után végre új, méltó épületbe, részleges mai otthonába került, a nyugodt oktató-nevelő munkát azonban a harmincas évektől nagy mértékben gátolta az egyre erőteljesebb fasizálódás. De iskolánk diákjainak legjobbjai most is tudták, hol a helyük. Ekkor tartóztatták le illegális szervezkedés vádjával — a közzétett dokumentumok szerint — dr. Heimer Ödön letenyei orvost, a környék agrárproletárjainak szervezése miatt, s a börtön elől menekült Párizsba a jelentős író, a kommunista Fejtő (Fischel) Ferenc is.

Ugyanebben az időben, a két világháború között teljesedett ki a volt tanítványok közül is többen az életműve. A családtagok, tisztelők és jóbarátok megértő támogatásával sikerült összegyűjtenünk Kaán Károlynak, a kiváló erdőmérnöknek, közgazdásznak és az Alföld fásítása úttörőjének, Hevesi Sándornak, a kitűnő dramaturgnak, színikritikusnak, színgazgatónak és a magyar színhátság megújítójának, valamint Mező Ferenc olimpiai bajnoknak és sporttörténésznek műveit, és bemutatni munkás, gazdag életük számos emlékét.

A II. világháború éveit ábrázoló tabló elsősorban a mai ifjúsághoz szólt. Diákjaink megdöbbenve álltak a háborúra uszító röplapok és az értelmetlenül elpusztult vagy hideg gonoszsággal elpusztított áldozatok — a deportált zsidó tanulók, Nyugatra hurcolt leventék, egyetemista vagy

ifjú családapa öregdiákok — arcképei előtt, hogy a légiriadók, a bombázások, s a hadikórházzá alakított iskola képei és szívszorító hírei után annál felszabadultabban örüljenek a békének s az 1945-tel kezdődő átalakulásnak.

Az államosításon, az újtípusú, 4 osztályos gimnáziummá alakuláson, a tanulólétszám rohamos emelkedésének és az iskola Landler Jenő Gimnáziummá alakulásának tényein keresztül jutott el kiállításunk a máig, iskolánk jelen életének, az újrendszerű oktató-nevelőmunkának, a KISZ szerepének, a szakkörök és színjátszó csoport tevékenységének, az iskola és élet kapcsolatát elősegítő politechnikai oktatásnak stb. bemutatásáig.

Külön vitrinekben mutattuk be ezenkívül az iskola diákjai által a különféle tanulmányi versenyeken, szellemi vetélkedőkön és a keszthelyi Helikoni Ünnepeken szerzett díszokleveleket, érmeket és serlegeket, a különböző szakkörök és politechnikai csoportok készítményeit, asztali tárlókban pedig az iskola tanárainak, valamint a felszabadulás előtt és

után érettségizett diákjainak könyveit, fontosabb tanulmányait, élen a Belső-Ázsia-kutató kiváló földrajztudós, Prinz Gyula műveivel. Komoly érdeklődést ébresztettek kitüntetett építészmérnökeink alkotásainak fotói, s az iskolából kikerült képzőművészek festményei, szobrai, kisplasztikai is.

A kiállítást Kiss Gyula, Zala megye Tanácsa VB elnökhelyettese nyitotta meg a párt, a tanácsi és társadalmi szervek képviselőinek, valamint nagyszámú közönségnek jelenlétében.

Emlékkiállításunkat, — amelyet közel 3000 ember tekintett meg — gimnáziumunk barátainak kérésére az iskola egyik folyosóján megőrizzük és továbbfejlesztjük, hogy iskolánk múltja és nagy tanítványainak példája a jelen és jövő tanulóit is lelkiismeretes munkára, a tudományok őszinte szeretetére, nagy és szép tettekre lelkesítse.

Kerecsényi Erzsébet

Thanhoffer Lajos

(1842—1909)

Nyírbátorban született 1842-ben. 1853-ban szülei a nagykanizsai algimnáziumba iratták. Már kisdíák korában élénken vonzódott a természettudományokhoz. Szorgalma, éleslátása és korán fejlett kritikai érzéke már ekkor az „új“ megismerésére sarkallta. Ezen tulajdonságaival párosult emberszeretete szabta meg életpályáját is. Orvos lett. Diplomáját Budapesten, 1868-ban szerezte meg.

A fiatal orvos rövid ideig sebészkedett. Kutatóvágya azonban nem hagyta nyugton. Élettani intézetbe ment, ahonnan pár éves eredményteli munkássága után az Állatorvosi Akadémia élettan és természettan professzorává nevezték ki. A század végén aztán a világhírű Lenhossék örökét véve át, az Orvostudományi Egyetem bonctani és szövettani tanszékének élére került, ahol 1909-ben bekövetkezett haláláig dolgozott.

Tudományos érdeklődésével a medicina széles területét érintette. Döntően nevéhez fűződik a szövettani technika tökéletesítése és fejlesztése. Első nagyjelentőségű irodalmi közlése 1872-ben jelent meg. Ebben ő mutatta ki elsőként, hogy a bélbolyhok felületét csillószórhám borítja. Egyben bebizonyította azt is, hogy a csillószőrök a zsírfelszívódás aktív mechanikai tényezői.

Maradandó megállapításokat tett továbbá az idegrendszer központi és környéki elemeinek sokrétű mikrotechnikai vizsgálatával is. Jelentősek voltak még állatgyógyászati kutatásai. Idevágó s zömmel morfológiai észleléseit korunk irodalma is számon tartja.

Thanhoffer Lajos egyike volt a legrokonszenvesebb tudós-egyéniségeknek. Végtelen öröme telt a tanulásban és tanításban. Hazaszeretete nemzetének meg nem alkuvó tudományos harcosává avatta. Ifjúkorától fáradhatatlanul küzdött népének „rossz szokása ellen, hogy vakon elfogad mindent, ha azt bárki obscurus külföldi állítja.“

Az ősi kanizsai algimnázium eminens diákja előtt szélesre tárta a természettudományok kapuját. S most a 200 éves nagykanizsai gimnázium büszkén emlékezik fiára, a nagy magyar orvosra.

Dr. Sárdy István
kórházi főorvos

Kaán Károly

(1867—1940)

Kaán Károly 1867. július 12-én született Nagykanizsán. 1885-ben iratkozott be a selmecebányai akadémiára, és az itt folytatott főiskolai tanulmányainak befejezése után a Selmecebányai Erdőigazgatóság gyarkornoka lett.

Már itteni tevékenységével kiválik munkatársai közül. Munkáját komolyan veszi, a szó legszorosabb értelmében hivatásnak tekinti. De nemcsak a rábízott feladatokat végzi el, hanem figyelme kiterjed az erdészeti igazgatás és az erdőgazdaság minden jelenségre. Nem elégszik meg a pusztá dolgokkal, keresi köztük az összefüggéseket, mérlegeli helyességüket, hogyan lenne jobb, korszerűbb. Így történik aztán, hogy az itt teljesített szolgálata közben 1896-ban elnyeri az állami erdészet úgynevezett nagy ösztöndíját, és az ezzel járó megbízatással külföldi tanulmányútra megy. Beutazta Bajorország, Svájc, Ausztria, Galícia és Bukovina erdős vidékeit, mindenütt kiterjeszti figyelmét az egyetemes erdészeti szaktudomány és a gyakorlati erdőgazdaság munkaterületeire.

Hazatérve tanulmányt ír a földművelésügyi miniszternek a külföldön szerzett tapasztalatairól, amelyért miniszteri elismerésben részesül.

1899-ben az erdők korszerű szállítási berendezésekkel való feltárásiának biztosítása érdekében megírja az „Átalakulások az erdei termékek szállító eszközeiben“ című tanulmányát, amely mint az év három legjobb szakmunkájának egyike, jutalomban részesül.

Kaán Károly így széleskörű szaktudása, a közérdekű munkában való aktivitása felkelti az erdészeti állami igazgatás kormányhatóságának figyelmét. Így történik azután az, hogy a földművelésügyi miniszter 1908-ban szolgálattételre berendeli a földművelésügyi minisztériumba. Szaktudása, fáradságot nem ismerő munkabírása és főként az, hogy munkásságával mindig az ország érdekeit szolgálta, alkalmassá és jogossá teszi pozíciójának betöltésére. Most, hogy ily nagy mértékben megnyíltak előtte a lehetőségek, az ország érdekében álló elképzeléseit, gondolatait megvalósíthatónak látja.

Kaán hivatalos működésének legkiemelkedőbb mozzanatai:

Mindjárt 1909-ben megjelenik „A természeti emlékek fenntartása“ c. tanulmánya. A kincstári erdőgazdaságokban bevezetett házi termékkel szép eredményeket ért el, és erről egy 1911-ben megjelent tanulmányi munkája számol be. A faellátás biztosítása, valamint az ország fatermesztésének központi irányítása céljából 1917-ben létrehozott Faértékesítő Hivatal is az ő irányítása alá kerül. S amikor 1919-ben a beállott nagy fainség leküzdésére rendkívüli intézkedéseket követel, a minisztertanács rábízta az ország faellátásának minden gondját. És Kaán ennek a nehéz feladatnak is maradéktalanul megfelel. Kaán Károly egész munkásságát az a meggyőződés vezette, hogy „az erdőt és a benne űzött gazdaságot nemzetháztartásilag annyira fontos szerepe miatt, mindig magasabb köz-

gazdasági szempontból kell megítélnünk“. Ez az elv mutatkozik meg az 1920-ban megjelent „Erdőgazdaság — politikai kérdések“ című munkájában, amelyben Magyarország erdőgazdasági továbbfejlesztésének programját adja.

Ebben a programban először az ország legkiválóbb szakértőiből álló Országos Erdészeti Tanács létrehozására gondol, amely fontos támpillére lehet a minisztertanácsnak. Azután a vidéki erdészeti igazgatás szervezetét kívánja korszerű rendszerrel felcserélni. Majd az 1920-ban a Köztelekben megjelent „Erdőt az Alföldre“ című közleményével megindított alföldfásítási akciójához felhatalmazást kér. Új alapokra épített érdekképviseleti szervezetet kívánt adni a magyar erdőgazdaságnak. S ami ebben a programban talán a legfontosabb: az 1879 évi XXXI. törvénycikkbe foglalt régi erdőtörvény helyébe egy új, az erdők fenntartását, és az erdőgazdaság fejlesztését nagyobb mértékben biztosító törvényt akart hatályba léptetni. Javaslati útján nem egy törvénycikk jött létre. „Az erdőgazdasági érdekképviseletekről“ szóló törvényjavaslatát nem tárgyalták, és sajnos a magyar erdőgazdaság nagy kárára, az akkori politikai viszonyok miatt nem volt módjában előterjeszteni „Az erdők fenntartásáról“ szóló törvénytervezetet sem. Ez nagy vesztesége volt hazánk erdőgazdaságának. mivel ebben terjeszti elő, hogy a szép jelszavakat az erdőgazdaságra is érvényesítsék, ahol a fatőke-pazarlás évszázadokra kiható súlyos következményekkel járhat.

Kaán ezt az elvet maradék nélkül akarta az új erdőtörvényben érvényre juttatni. s mivel visszautasításra talált, élete legfőbb törekvésének elgáncsolását ebben látta. Nagyon jól tudta és látta. hogy mindez az Országos Erdészeti Egyesületbe tömörült régi feudális földesúri gondolatvilágban élő és gondolkodó erdőbirtokosok állásfoglalásából eredt, akik az erdővagyonnal való rendelkezési szabadságjogok megsértését látták a törvénytervezetben. És ismerte a kor politikai viszonyait, azt is tudta, hogy ezt sehogy sem tudja megvalósítani. Ezért érezve, hogy irodalmi és tudományos tevékenységeivel jobban tudja szolgálni hazája érdekeit, 1925-ben nyugalomba vonult.

Kaán Károly már a gyakorlati szolgálatban eltöltött 10 év utáni megkezdte irodalmi működését. Hiszen 1899-ben kiadott első tanulmánya már irodalmi működésének kezdetét jelenti. És ezután is főleg az Erdészeti Lapokban, de később már egyebütt is jelennek meg tanulmányai. Ha ezeket az irodalmi alkotásokat áttekintjük, elsősorban e munkák az erdészeti szaktudomány jóformán minden ágazatára kiterjedő sokoldalúsága lep meg bennünket. Egy azonban közös: a magyar erdészet és a gazdaság egyetemleges érdekeinek szolgálatára való törekvés.

Irodalmi munkásságának elismeréséül 1924-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választja. Irodalmi képességei most már nagy irodalmi alkotásokban is megnyilvánulnak. Ezen témái most is a haza és népe társadalmi és gazdasági életének jobbá és szebbé tétele, amit elsősorban az Alföld bajainak orvoslásával igyekszik a leghathatósabban szolgálni, mert amint könyveiben hirdeti: „boldogulásunk sarkköve a magyar róna“. Ez a meggyőződés adja hajtóerejét három értékes könyvének: „A Magyar Alföld“-nek, „Az Alföld problémájá“-nak és az „Alföldi kérdések“-nek. Ezeket a munkákat tudományos irodalmunk klasszikus alkotásaivá emeli a messze visszanyúló történelmi háttér, a felhasznált forrásmunkák bámulatosan széles köre, a magyar nép ismerete és szeretete.

Alapvető, de emellett összefoglaló nagy művet nyújtott Kaán Károly az 1931-ben megjelent „Természetvédelem és természeti emlékek“ című könyvében is. Alapvető e munka, mert a természetvédelem kérdése ezelőtt irodalmunkban feldolgozatlan volt, és összefoglaló, mert a tárgy összes vonatkozásainak foglalatát adja. Csodálatos szorgalommal, az irodalmi források széles körére támaszkodva gyűjtötte össze a tájszépség szempontjából becses vidékekre, a természeti emlékekre vonatkozó adatokat. Mindezért Kaánnak ezt a munkáját valóban a magyar közművelődés egyik kincsének kell tekintenünk.

Az Akadémia Kaán Károly négy nagy munkájának mindegyikét díjjal tüntette ki. Kaán Károly irodalmi munkásságát igazán fáradhatatlan buzgalommal folytatta 1940-ben bekövetkezett haláláig.

Hogy mily fontos volt Kaán Károly szerepe, és mily megbecsülendő munkája, mi sem mutatja jobban, mint a róla elnevezett sok kollégium, internátusi szoba, és az, hogy eszméi majdnem mind megvalósultak. Kaán Károly korát megelőző kimagasló haladó egyéniség volt, ez teszi érthetővé, hogy eszméi a saját korában nem valósulhattak meg. Működésének java a monarchia idejére esik, ami a kapitalizmus fejlődését jelenti Magyarországon. Ekkor indul meg az erdők példátlan mértékű tarolása, pusztítása. Az ország rdőterületének 36 százaléka nem tartozott a törvények hatáskörébe. A törvény csak addig írta elő az üzemtervszerű kötelezettséget, „amíg azok közösen használtatnak“. Ez az erdők nagy fokú kipusztulásához vezetett. Kaán Károly e folyamat láttán arra a helyes következtetésre jutott, hogy ennek oka nem a felszínen, hanem a dolgok mélyén rejlik. Kaán világosan látja, hogy a törvény gyakorlatilag semmi védelmet nem nyújt az erdők oktalan pusztításával szemben. Kaán nem jutott el addig a végső helyes következtetésig, hogy a kérdés gyökeres megoldását csak a társadalmi rendszer megváltoztatása hozhatja meg, csak a kapitalista rendszer megdöntése eredményezheti, és az erdők pusztulása csak akkor akadályozható meg, ha az erdők a közösség, a nép tulajdonába kerülnek. Törekvése mégis felbecsülhetetlen, mert a harmincas években a munkáit megismerő fiatal erdőmérnök-generáció zöme már egyértelműen vallotta azt, hogy az erdőket állami tulajdonba kell venni.

Kaán Károly igazi reálpolitikus volt, és ezt kell jellemzésénél másodszorban szem előtt tartani. Bár szeme előtt mindig az ideális cél lebegett, mindig józanul fel tudta mérni az adott helyzetet és azokat a reális lehetőségeket, amelyeket élete céljának, a magyar erdőgazdaság fellendítésének érdekében el kellett és el lehetett végezni. Gyakorlati munkásságának első részében minden figyelmét elsősorban a hegyvidéken fekvő kincstári erdők fellendítésére fordította. Ezekben az erdőkben Kaán fellépése előtt gyakorlatilag ugyanaz a rendszer uralkodott, mint a magánerdőkben.

Ugyanígy az első világháború után reálisan felmérte a lehetőségeket, és látta, hogy a kincstári erdőkkel, tekintettel azok jelentéktelen területér, a magyar erdőgazdálkodást előrevinni, a fakérdés problémáit komoly mértékben megoldani nem lehet. A magánerdőkkel kapcsolatban már látta, hogy az ő ereje kevés ahhoz, hogy azokban alapvető változást lehessen elérni. Felismerte, hogy a reálisan megvalósítható fő feladat az Alföld fásítása. Kiadta a jelszót: „Erdőt az Alföldre!“

Hatalmas irodalmi munkásságot fejtett ki az alföldfásítás érdekében. S amikor 1925-ben nyugalomba vonult, munkáját nem volt, aki folytassa, de abban a társadalmi rendszerben ilyen nagyszabású, a közösség érdekeit jelentő munkát nem is lehetett végrehajtani.

Az a tény, hogy Kaán Károly nagyszabású terve csak részben valósult meg az akkori időkben, munkásságának értékéből semmit sem von le, s ma, amikor az Alföld fásítása az ő terveinek méretét messze meghaladja, meg kell hajolnunk annak az embernek az emléke előtt, aki a gondolatot felvetette, tervét kidolgozta.

A harmadik vonás Kaán Károly hatalmas szakmai tudása. Egész életén át küzd a sarjerdő-gazdálkodás folyamatos felszámolása, azok szál-erdőre történő átalakítására. Kaán világosan felismeri az akáccal kapcsolatos problémákat. Látja, hogy túlzott telepítése káros következményekkel jár. Ugyanakkor leszögezi, hogy ez nem jelenti az akác elleni irtóháborút, mert a futóhomok megkötésénél, szélvédő táncnak, tanyák fásítására pótolhatatlan. Tehát az akác megfelelő helyen történő telepítéséért száll síkra.

Egyéniségének negyedik vonása, hogy az erdőgazdálkodást sohasem önmagában vizsgálja, hanem úgy tekinti, mint a nemzetgazdaság szerves, elválaszthatatlan részét. Hatalmas munkásságot fejtett ki az árvizek okainak tanulmányozására, és bebizonyítja, hogy az árvizek legfőbb okozója az erdőségek nagyfokú pusztítása.

Részletesen foglalkozik az erdő és az éghajlat közötti összefüggésekkel. Leszögezi azt a tételt, hogy az erdőnek nincs csapadékképző szerepe, viszont csapadékgyarapító hatása annál nagyobb. Ezért szükséges az Alföldön minél több erdő, erdősáv telepítése.

Nyugalomba vonulása után írja nagyszabású munkáját, a már említett „Természetvédelem és a természeti emlékek“ címen.

Jelentős az erdészeti szakoktatás terén kifejtett munkája. 1918-ban létrehozta Vadászerdőn az első magyar középfokú szakiskolát.

25 éve annak, hogy Kaán Károly nemes szíve egy januárvégi hideg napon megszűnt dobogni, de eszméi, gondolatai, amelyek mind egy célt szolgáltak, örökké halhatatlanok lesznek.

Bethlen Klára
III/C

Hevesi Sándor

(1873—1939)

Amidőn a Gimnázium fennállásának kétszázéves évfordulóját ünnepli, méltán emlékezik meg az Irodalmi Szakkör a neves tanítványok hosszú sorában is a két legnevezetesebbéről: Virág Benedekről és Hevesi Sándorról. Az imént hallottuk Virág Benedek méltatását, s most a Gimnázium másik nagy fiáról, Hevesi Sándorról emlékezünk meg.

Hevesi, akkor még Hoffmann Sándor, ebben a városban, Nagykanizsán született 1873. május 3-án. Apja tanár volt, a város közbecsülésben, tiszteletben és szeretetben tartott polgára, litterátus ember, ahogyan akkor neveztek az irodalomban jártas, az átlagosnál olvasottabb embereket. A kis Sándor már a szülői házban a könyvek szeretetében nőtt fel; becsületesség, megbízhatóság, szorgalom és kitartás jellemezte a környezetet, amelyben nevelkedett. Ezt a szellemet hozta magával ide a gimnáziumba, s az itteni nevelés ezt még erősítette benne.

Érettségi után a budapesti egyetem bölcsészeti karára iratkozott, és azt elvégezve, megszerezte a doktori címet. Már korábban vonzotta az írás és a színház, és ezt a kettőt színi kritikusként egyesítette. Első színi bírálata 18 éves korában, 1891-ben jelent meg a Magyar Szemlében. Szinte gyerekfejjel a Magyar Szemle írói gárdájába tartozni, páratlan kitüntetés jelentett. De Hevesi szorgalma, tájékozottsága, kritikai érzéke méltóvá tették őt e kitüntetésre. Tulajdonképpen élete végéig le nem tette kritikusi tolatát, ha közben sok más foglalta le és töltötte is be életét.

Nehéz, vagy talán nem is lehet pontosan szétválasztani egy életművön belül az egyes tevékenységeket, hiszen az egyik a másikkól folyik, vagy egyik a másikat feltételezi, mégis, megpróbáljuk e rövidre szabott ünnepi ismertetésben bemutatni Hevesi Sándort, a kritikust, a rendezőt, a színpad újítóját a Thália Társaságban, a színésznevelőt, a színigazgatót, a drámaíró, a műfordítót, a színháztudóst, Shaw magyarországi meghonosítóját és végül Shakespeare legkiválóbb európai értelmezőjét és színpadra állítóját.

Természetesen, amint már említettük, egyik tevékenység átfolyik a másikba. Mint kritikus színházelmélettel is foglalkozik, nemcsak a napi előadások foglalkoztatják, hanem a színház társadalomnevelő és fejlesztő hatásáról is ír. A színpad újítóját nem választhatjuk szét a rendezőtől vagy a színháztudóstól. A színigazgató egyúttal színésznevelő is, ugyanez a rendező. Összefügg a drámaírói és műfordítói tevékenység, ezzel a Shaw és Shakespeare-darabok színpadra állítása, vagyis Hevesi Sándor mindent csinált a színháznál, csak éppen nem játszott. Nem játszott olyan értelemben, hogy igenis komolyan vette a színházat és nem játszott, mint színész. Még mint a díszletek és jelmezek tervezői is számításba jöhetne, hiszen nagyon gyakran az ő ötletei és útmutatásai alapján készültek a díszletek és a jelmezek. Állítólag szíve legtitkosabb vágya maga a színészi játékban való részvétel lett volna, de egész lénye ellentmondott annak, amit színészi alkatnak szoktunk nevezni. Kívülről is, belülről is. Hevesi nem volt ele-

gáns világhi, nem volt feltűnő jelenség, még csak nem is volt kifejezetten jólétözőtt. Számára a munka és a problémák megoldása volt a fontos, nem a külső megjelenés. És annak ellenére, hogy kitűnő csevegő volt, kellemes társalgó, egész benső lényét soha sem tárta fel, ahogy mondani szokták: nem adta ki magát egészen. Pedig a színésznek a színpadon teljesen ki kell tárkoznia, nem titkolhat és nem tagadhat semmit, különösen nem a reflektorok fényében és a ráirányuló tekintetek kereszttüzeiben.

1902-ben a fiatal kritikust, aki széleskörű ismeretekről bizonyosságot tevő írásaival hívta fel magára a színház közvélemény figyelmét, meghívják rendezőnek a Nemzeti Színházhoz. Szokatlan volt ez, magát Hevesit is meglepte, hiszen addig csak elméletben foglalkozott a színházzal, holott a rendezők többnyire a színészet gyakorlati művelői közül kerültek ki. Nem lehet célunk az ünnepi megemlékezés során teljes képet adni Hevesi Sándor minden irányú tevékenységéről, de még csak rendezői működéséről sem, mindössze a róla vázolt portréhoz ez a működése is elengedhetetlen. A színháznál az derült ki a kritikusról, hogy túl sokat is tud a rendezésről, nagyon is merész elképzelései vannak, amelyek kevéssé illettek a konzervatív Nemzeti Színház addigi rendjébe. Ezért meglehetősen mellőzték. Évente csupán 3—4 darabot rendez.

Ugyanabban az időben, 1904-ben alakult meg Budapesten a Thália Társaság, azzal a céllal, hogy azokat a színpadi újításokat, mondhatni: forradalmi — természetesen itt művészeti forradalomra kell gondolni — változtatásokat, amelyeket a múlt század nyolcvanas éveitől kezdve Párizsban André Antoin, Berlinben Otto Brahm, Moszkvában pedig Sztanyiszlavszkij már keresztülvittek, nálunk is bevezetik. A Társaság lelkes fiatalokból, egyetemi hallgatókból állt: Bánóczi László, Benedek Marcell, a ma is élő irodalomprofesszor és Lukács György, ugyancsak ma is élő filozófiaprofesszor voltak az alapítók. Ők hívták meg rendezőül a Nemzeti Színházban kevéssé foglalkoztatott Hevesi Sándort. Mert Hevesi újításainak, illetve újszerű elgondolásainak híre eljutott a Thália Társasághoz. Ennek a haladószellemű csoportnak sem pénze, sem tekintélye, sem híre, sem színháza nem volt. Tudás, jószándék és törhetetlen akarat jellemezték őket, és sikerült olyan társaságot toborozniok, akikkel megostromolhatták a konzervatív magyar színjátszás bevehetetlennek vélt bástyáit. Négy évig tartották fenn magukat, ezen idő alatt állandó harcban állva a rendőrséggel, amely a tűzveszélyre hivatkozva minduntalan megakadályozta az előadásokat ott, ahol éppen sikerült helyiséget találniok. Mert a színházak igazgatói, nagyon kevés és ritka kivétellel, szintén megtagadták a társaság befogadását. Mégis sikerült négy éven át, gyakran változtatott helyiségekben irodalmi értékű darabokat színrehozni, és sikerült programjuk alapvető tételét megvalósítani: „Igazságot a drámában, igazságot a színjátszásban.“ Működésük utolsó évében teljesen kiszorultak a fővárosból, és vidéken, különösen munkáslakta vidéki városokban játszottak. Azt hiszem, Nagykanizsa méltán lehet büszke arra, hogy falai között a Thália Társaság is tartott előadást, 1908. március 5-én Ibsen Nóra című drámáját, másnap pedig Hebbel Mária Magdolna című darabját adták elő. Természetesen mindkét darabot Hevesi Sándor rendezte, és nem kell különösen nagy fantázia ahhoz, hogy összefüggést találjunk a Thália nagykanizsai vendégszínháza és Hevesi Sándor, a Társaság rendezőjének kanizsai származása között. Amikor a kis társaság négy évi működés, mondhatni küzdelem után anyagi okokból és politikai nyomásra feloszlott, a Thália kezdemé-

nyezései a magyar színház területén termékeny talajra találtak, és a nagy színházak által szerződtetett egykori tháliás színészek, köztük Törzs Jenő, Somlay Artúr, Forrai Rózsi, Forgács Rózsi és még sok más kitűnő művész, a Thália stílusát vitték magukkal új működési helyükre, s maguk körül megteremtették az új játékművet. Így alakította, formálta és változtatta meg a rövidéletű Thália Társaság Hevesi Sándor rendezői munkájával a századforduló magyar színházát.

Már a tháliabeli működésével s természetesen későbbi rendezői, igazgatói és főiskolai tanári működésével függ össze pedagógiai munkássága. A tháliások számára tartott tanításait foglalta össze két könyvében: Az előadás művészete és A színjátszás művészete című munkáiban. A tháliások ugyanis többnyire nem is végeztek színiiskolát, s maga Hevesi rendezés közben oktatta őket a színjátszás művészetére. Rendezői működése mindig kiterjedt a színészek oktatására, nevelésére, tanítására, természetesen anélkül, hogy ezt a színész terhesnek érezte volna. Hevesi mindig rávezette színészeit a helyes színpadi játékra, mozgásra, belső átélésre. Századunk egyik legnagyobb magyar színésznője, Bajor Gizi leveleit őrizzük a Színháztörténeti Múzeumban, s a beérkezett, ünnepezt, nagy színésznő a hála és a csodálat hangján köszöni meg Hevesinek tanításait, útmutatásait. Mesterének nevezi számos levelében, és sikereit is Hevesi útmutatásainak, rendezői működésének tulajdonítja.

Később a Színművészeti Akadémia tanári katedrájáról valóban nevelte, oktatta és tanította a rendező-jelölteket. Ezeket a tanításait A rendező művészete című könyvében foglalta össze. Megint visszatérek a korábbi motívumhoz: ezek a pedagógiai elveket összefoglaló művek egyúttal a színháztudós, az elméletet a gyakorlattal összekötő ember munkái is. Amint említettem, nem választható külön egyik és másik tevékenysége.

1922-ben Hevesi Sándort kinevezik a Nemzeti Színház igazgatójává. Ekkor kezdődik életének egy nagyon fényes, de nagyon sok gondtal járó korszaka. Műsorpolitikát irányítani, műsorokat összeállítani, szerzőkkel, fordítókkal, színházi ügynökségekkel tárgyalni, színészeket meghallgatni, szerződtetni, a színtársulat fegyelmét fenntartani: mind olyan munka, amire eddig Hevesi nem szokott hozzá. Közben természetesen ír, fordít, rendez, oktat, kritikákat ír. Rejtély, honnan és hogyan tudott mindezt időt fordítani. Nagyon érdekes Hevesi színházigazgatói felfogása, különösen a Nemzeti Színházra vonatkoztatva. Ő, az újító, majdnem azt mondtam: forradalmár, azt vallja, hogy a színháznak nevelőhatást kell elérnie; ez viszont a Nemzeti Színház hagyományainak aktív tisztelete nélkül lehetetlen. Mit ért Hevesi aktív hagyománytiszteleten? Azt, hogy a régi értékeket a fejlődés érdekében és a művészet legkorszerűbb eszközeinek latba vetésével kell felhasználni. Lám, ez a zseniális ember mennyire össze tudta egyeztetni a haladást és a hagyományt! Új és fiatal erőket szerződtet a színházhoz, felfrissíti a régi gárdát. Shakespeare és Moliere ciklusokat rendez, vasárnap délutáni előadásokat a tanuló ifjúság számára. Felfedez számos magyar író a színpad számára. Egyengeti Móricz Zsigmond tovább drámáiról fejlődését a Légy jó mindhalálig színpadra állításával, amelynek sikerében Móricz szavai szerint, nagyobb része van Hevesinek, mint magának az írónak.

Külön tanulmányt vagy előadást igényelne a Bánk bán és Az ember tragédiája több felújításának, rendezésének és színpadra állításának története, amely mind Hevesi Sándor érdeme.

Ma már egészen természetesnek találjuk, hogy a Bánk bánt korszerűen rendezik, elhagyva a felesleges sallangokat. Például az utolsó felvonásban már nincs ravatal, és nem látszik a királyné koporsója, amelyet azelőtt még beállítottak a színpadra. Ez persze csak külsőség, de a modern rendezés ezek mellett a szereplők lelki beállítását is figyelembe veszi, sőt elsősorban azok magatartását, cselekvéseik indító okait kísérel meg közelebb hozni a mai idegzetű és felfogású nézőközönséghez. Hevesi kísérleteit a konzervatív Magyarország nagy felháborodással tárgyalta, még parlamenti vita is kialakult körülötte: szabad-e a Bánk bánhoz nyúlni? Nem szentségtörés-e a klasszikus magyar drámát „modernizálni“? Hevesi hozzáértése, jószándéka és magyar érzése természetesen nem engedték, hogy kísérletezzon a drámával, de színpadismerete alapján az akkor közel 100 éves tragédiáját saját korának megfelelően állította színpadra. Az ember tragédiáját először 1907-ben, a Népszínház-Vigoperában rendezte, később sokszor a Nemzetiben is. Egyik felújítása misztériumszínpadra állította a Tragédiát, biztosítva ezáltal annak folyamatosságát. Mint színigazgató szervezte meg a Nemzeti Színház kamaraszínházát, az intimebb hatású, kis színpadot és kisebb nézőteret kívánó darabokhoz. Ennek az intézkedésnek gazdasági alapja az volt, hogy ne kelljen elbocsátani senkit a színháztól a gazdasági válság idején, hanem ugyanazzal a művészeti és műszaki személyzettel két színházat látott el.

A színigazgató Hevesi csak nagyon ritkán adta elő a Nemzeti Színházban saját darabjait. Pedig jócskán írt, és még többet fordított. Még fordításait is legtöbbször álnéven szerepeltette a színlapokon, nehogy túl gyakran olvassák a Hevesi nevet. Volt benne az igazi nagyok szerénységéből nem is csekély adag, sőt talán túlzott mértékben. Nincs szándékunkban az ünnepi megemlékezés keretében Hevesi-bibliográfiát adni, csak legismertebb és legsikeresebb saját műveiről és műfordításairól emlékezünk meg.

Első jelentős darabja az Elzevír. Műfaja Hevesi meghatározása szerint: Történet egy antikvárius boltból. Elzevír egy XVI. századtól a XVIII. századig élt antwerpeni nyomdászcsalád neve, s róluk elzevíreknek neveztek a nyomdájukból kikerült, ritka szép nyomású könyveket. Hevesi darabjának tulajdonképpen „főhőse“ egy ilyen elzevír-könyv. A Császár és komédiás című drámáját a római birodalomba, a kereszténység első századába helyezi. Genesius római színésznek ki kell gúnyolni játék közben a keresztényeket, ál-ézelmeket kell mutatnia, de őt játék közben megérinti a hit, megtér. Tulajdonképpen a színészi játék és az átélés problémája foglalkoztatta Hevesit, az író, a rendezőt, a színházat a legközvetlenebbül szemlélő, sőt abba beavatkozó embert. Vigjátékai: A hadifogoly, Jön a szerző, Az amazon, A bűvészinás. Történelmi drámája: „1514“. Nagyon sok Jókai-regényt állított színpadra, mert felismerte Jókai romantikájának nagy színpadi hatását. Az új földesúr, Egy magyar nábob, Kárpáthy Zoltán, A kőszívű ember fiai, Fekete gyémántok, Szegény gazdagok című Jókai-regényeket dramatizálta vagyis állította színpadra, s hogy milyen sikerrel, azt még ma is láthatjuk, mert tulajdonképpen még ma is a Hevesi-féle dramatizálásokat használják bizonyos korszerűsítéssel.

Annakidején a Thália számára szinte minden darabot Hevesi fordított és műfordítói tevékenységét sem rendezői, sem igazgatói, sem főiskolai tanár korában nem hagyta abba. Tíz Moliere-vigjátékot fordított magyarra,

Oscar Wilde-nek, a kitűnő angol írónak valamennyi magyarul előadott művét s Bernhard Shaw, a világhírű angol drámaíró is Hevesit jogosította fel darabjainak fordítására és azok rendezésére. Itt kapcsolódik Hevesi műfordító tevékenysége Shaw-hoz fűződő barátságával és a magyarországi Shaw-kultusszal. Hevesi még az első világháború előtt ismerkedett meg az angol íróval, egyik angliai utazása alkalmából. Attól kezdve állandó levelezésben voltak, Hevesi később többször is felkereste Shaw-t, egy alkalommal Ödly Árpádot, korának egyik legnagyobb színészét is bemutatta az írónak, aki rögtön Ödlyvel képzelte el Tanner John házassága című komédiájának címszerepét. Ödly csakugyan kitűnő Tanner John lett; ez az erősen intellektuális színész pontosan megértette Shaw satirizáló szándékát.

Hevesi egyforma tökéletességgel fordított német, angol, francia és olasz nyelvből. De nemcsak drámákat fordított, hanem operaszövegeket is. Ugyanis élete egyik korai korszakában rendezője volt az Operaháznak is. Ő maga kitűnően zongorázott, és zeneileg is nagyon művelt volt. Különösen Mozart operáinak hazai bemutatói fűződnek az ő nevéhez. Tudjuk, hogy az operaszövegeknek nincs túlzott jelentőségük, de ha elavultak, akkor teljesen használhatatlanok, vagy ha rosszul énekelhetők, akkor is más szöveget kell alkalmazni. Mozart mellett Verdi, Debussy, Musszorgszkij operáinak szövegét fordította újból és a kor igényeinek megfelelően magyarra. A zeneértő, zenekedvelő Hevesi drámai rendezései során is érvényesült az a harmónia, összhang, amelyet a zenedrámák és dalművek rendezésénél kellett szem előtt tartania.

Hevesi Sándort egész pályafutása alatt egy központi probléma foglalkoztatta: Shakespeare. Számos cikket, tanulmányt, sőt könyvet írt Shakespeare-ről, helyes értelmezéséről, színpadáról, nyelvéről, alakjairól, alakjainak jelleméről, a darabok keletkezéséről, hitelességéről. Az évtizedek során olyan Shakespeare-szakértővé vált, hogy az Angol Királyi Shakespeare Társaság meghívta, hogy tartson előadást Londonban Shakespeare-kutatásairól. Ennél nagyobb kitüntetést színházi kutató tudóst aligha érhet.

Régi álmát valósította meg a Nemzeti Színházban, amikor a Hamletet Shakespeare-korabeli színpadon mutathatta be. Tudjuk, hogy merőben másként nézett ki a színpad, a díszletek, az elhelyezkedés az Erzsébet-kori Angliában, s ezeknek az adottságoknak figyelembevételével rekonstruálta Hevesi az egykori Hamlet-színpadot. Szinte minden magyarra fordított Shakespeare-darabot előadott. Többször rendezett Shakespeare-sorozatok is, amikor egymást követő estéken mutatta be a brit drámaköltő tragédiáit, vígjátékait vagy színműveit. Soha azelőtt a magyar színpadon olyan gyakran nem játszották Shakespeare darabjait, mint Hevesi korszakában. Valósággal megteremtette Shakespeare reneszánszát a magyar színpadon. Megjegyzem, hogy korunk színházainak Shakespeare iránti érdeklődése is Hevesire vezethető vissza. Tréfásan Shakespeare-t a legnépszerűbb magyar szerzőként szoktuk emlegetni.

A Színháztörténeti Múzeumnak az utóbbi évek során sikerült megszereznie gyűjteménye számára Hevesi Sándor levelezésének legnagyobb részét, köztük a Shaw-val és Gordon Craig-vel, a nagy angol rendezővel folytatott levelezését is. Nagyon tanulságosak köztük pl. Móricz Zsigmond színházi vonatkozású levelei, a korábban már említett Bajor Gizi levelek, a színészek tanácsot kérő és az írók útmutatást és bátorítást váró levelei.

Befejezésül elmondok két történetet, amelyek élénken megvilágítják Hevesi Sándort, a rendező-dramaturgot és a színháztudóst egyaránt.

Szép Ernő költő megírta Azra című mesejátékát, és beadta a Nemzeti Színházhoz. Hevesi elolvasta a kéziratot, magához kérette a költőt és Bajor Gizit, akinek Szép Ernő a női főszerepet szánta. Hevesi és Bajor elkezdték „játszani“, vagyis a színpadi hangsúlynak és helyzeteknek megfelelően felolvasni a darabot, s ekkor derült ki, hogy Szép Ernő kitűnő költő, de a drámai szerkesztés terén bizony gyenge volt. Hevesi és Bajor ekkor elkezdték „átdolgozni“ a darabot, mire a költő egy tréfás mozdulattal letérdelt a színésznő elé, mondván: Gizikém, legalább ezt az egy mondatot hagyd meg, ahogyan én megírtam. Bajor: Kelj fel, ehhez te nem értesz! És tovább dolgoztak az Azrán, amely a szezon legnagyobb színházi sikere lett. Természetesen Szép Ernő nemhogy belenyugodott a változtatásokba, valószínűleg örült is azoknak, hiszen sikert és pénzt jelentett számára.

A másik történet 1924-ben játszódott le, amikor Pethes Imre váratlanul meghalt, árván hagyva utóljára játszott szerepét, a tiszteletest Zilahy Lajos Süt a nap című darabjában. Hogy a műsorrendet ne kelljen felforgatni, Hevesi igazgató megkérte egyik színészt, hogy tanulja be és játssza el a tiszteletes szerepét. A színész becsületesen megtanulta és eljátszotta a szerepet, majd bekopogtatott Hevesihez, és azt mondta: Igazgató úr, én eljátszottam a Pethes szerepét, szíveskedjék nekem kiutalni a Pethes gázsiját (vagyis fizetését). Mire Hevesi így válaszolt: Kétségtelen kedves barátom, hogy ön eljátszotta a Pethes szerepét, de némi különbség van az ön játéka és a Pethesé között. Mert míg Pethes mint tiszteletes lépett ki a paplakból, átment az udvaron, és belépett az iskola kapuján, ön tisztelt barátom, kijön a jobb kettes kulisszán, átmegy a színpadon és eltűnik a bal hármás kulissza mögött.

Ilyen tömören fogalmazta meg Hevesi, hogy míg az egyik színész átéli a szerepet és azt az alakot, amelyet számunkra elhihetőleg formál meg, a másik csak felölti magára a jelmezt, és eljátssza a szerepet, de adósunk marad a valóság illúziójának élményével.

Hevesi ellen a jobboldal már korábban is tüntetéseket szervezett, s 1932 októberében a hatalomra került jobboldal nyomására felmentik igazgatói tisztétől, holott szerződése még nem járt le. Hevesi ekkor átmegy főrendezőnek a Magyar Színházba, ő rendezi a színház 40 éves jubileumi előadását, a III. Richárdot, a címszerepben Törzs Jenővel, ő rendezi a bábajos Heltai-vígjátékot, A néma leventét, amely Bajor Gizi művész-pályájának egyik legnagyobb sikere lett, majd ugyancsak Heltai mesejátékát, Az ezerkettedik éjszakát. Ekkor már súlyos beteg, gyakran mentőautó szállítja a próbákra, de ő azokat hőiesen végigvezeti, s a bemutató sikerén nem érződik a rendező halálos betegsége.

1939. szeptember 8-án, a budapesti Fásor szanatóriumban halt meg nemcsak századunk, de az egész magyar színháztörténet legegységesebb lángelméje, Nagykanizsa szülötte és ennek az iskolának egykori növendéke: Hevesi Sándor.

Dr. Cenner Mihály
színháztörténész

Landler Jenő

(1875—1928)

A 200 éves öreg iskola az emberi generációk egész sora előtt nyitotta meg a kultúra, a tudomány kapuját; pallérozta, alakíttgatta számtalan növendékének gondolkodását, tudását. Tanítványaiba beleplántálta a hazá, a szabadság, az emberiség, a művészet iránti megbecsülést és szeretetet.

Legrégibb tanítványainak egyike, Virág Benedek, a költészet és a história terén aratott sikereivel írta be a nevét az alma mater és a hazai kultúrtörténetbe is. Itt szívta magába a tudományok alapját a reformkor nagy nemzetjogásza, Deák Ferenc. Itt tanult hazafiságot a muraközi Cirkovlán egyszerű fia, Gasparics Márk ferences szerzetes, aki életével fizetett pátriaszeretetéért.

Híres orvosok, jogászok, mérnökök, művészek tették meg az első lépéseket ezen iskola falai között, indultak el azon az úton, mely megbecsülést és hírnevet adott nekik a hazában, de sokaknak az ország határán túl is.

Ezen híres tanítványok közé tartozott intézetünk névadója, Landler Jenő is, aki példamutató életével és munkásságával beleírta nevét népünk történetének egyik legdicsebb korszakába, az első magyar proletárdiktatúra, a Tanácsköztársaság történetébe.

Landler Jenő 1875. november 23-án a Zala megyei Gelse községben született, ahol apja egy középbirtokot bérelt. A nyolcvanas évek fordulóján családja elhagyta a szülőfalut, és Nagykanizsán telepedett meg. Szüleitől öt éves korában megtanulta a nyomtatott betűk olvasását és rajzolását. Így 1881 őszén — egy évvel korábban, mint a vele egyidősek — az elemi iskola tanulója lehetett. Még nem volt 10 éves, amikor először átlépte a fennállásának akkor 120. évfordulóját ünneplő piarista főgimnázium küszöbét. A gimnáziumban alapos ismereteket szerzett a humán tárgyakból. Hazafiúi érzését és az elnyomottak szabadságtörekvései, harcai iránti rokonszenvét elmélyítette az a széleskörű történelmi és irodalmi ismeretanyag, amelyet a gimnázium kiváló tanárai segítségével elsajátított.

E tárgyakból az iskolai követelményeknél jóval alaposabb ismereteket szerzett, amit a 7. osztályos korában első helyezést elért Széchenyi tanulmánya történelemből, és „Bűnre bűn, vérre vér“ jeligés Richárd királyról szóló balladájával irodalomból nyert el. A nyolcadik osztályos Landler Jenő Hunyadi Jánosról írt tanulmányával első helyezett, ugyanakkor irodalomból is az első díjat, a vele járó 20 koronás aranyat is elnyerte.

A költészetért rajongó, temperamentumos ifjú több éven át a gimnázium legjobb szavalója volt. A diákkori élményei közül legbüszkébb a március 15-én elmondott Nemzeti dalra volt.

Hazafisága mellett szociális érzéke és igazságot lázasan kereső teremtése is korán kifejlődött. Évekig választmányi tagja volt a rászoruló diákokat segélyező ifjúsági egyletnek. Egy ideig az önképzőkör elnöke és az iskolai diákkönyvtár kezelője is.

1893-ban testileg és szellemileg jól fejlett érettségizett fiatalemberként vett búcsút iskolájának ódon falaitól.

Szülei régi álmának megfelelően, még azon évben beiratkozott a budapesti tudományegyetem jogi karára. Ezzel bekerült az ország gazdasági, politikai és kulturális életének központjába. A gyors fejlődés mellett ez a kor a politikai élet forrongásának időszaka is. Az egyetem ifjúsága sok esetben viharos utcai tüntetésekkel támogatta az ellenzék politikáját. A tüntetések résztvevője, majd szervezője Landler Jenő is volt. Már jogászhallgató korában érdeklődéssel fordult a főváros munkássága és az egyre élénkülő munkásmozgalom felé. Gyakran hallgatta a kimagasló szónoki tehetséggel rendelkező Bokányi Dezsőt. Az ő beszédei keltették fel Landler Jenő érdeklődését a Szociáldemokrata Párt iránt.

Mint ügyvéd, rövid idő alatt hírnévre tett szert. Választhatta volna a jónevű ügyvédek gondtalan életét, de ő a szegényekkel vállalt sorsközösséget. Amikor 1904. áprilisában a vasutasok fizetésmelését és a szolgálati rendtartás korszerű módosítását követelve a sztrájk fegyveréhez nyúltak, Landler Jenő kitartásra buzdította a harcolókat. A sztrájk letörése után a perbe fogott vasutasok védelmének megszervezését Landler kezdte meg elsőként. A bírósági tárgyaláson bátran hirdette: „A vasutasok a sztrájkkal csak az élethez való jogukat védték, s azt bizonyították, hogy végre a gépekből emberekké válnak.” Landlert ettől kezdve mint a vasutasok ügyvédjét emlegetik.

Az 1904-es vasutassztrájk Landler Jenő egész életére kiható eseményt jelentett. Fontos állomása volt annak a nagy útnak, amelyet a hajdani gelsei bérlőgyermeké megtett, amíg eljutott az ipari munkássághoz, és megismerte a társadalmi osztályharcnak lényegét, és közösséget vállalt azzal egész életére.

E forradalmi cél vezette, amikor 1906 júliusában átvette a Vasutasok Lapja szerkesztését, amely Landler Jenő kezében éles fegyverré vált.

A századeleji nagy németalföldi, olaszországi, magyarországi vasutassztrájkok tanulságai, az orosz vasutasoknak az 1905-ös forradalomban betöltött pozitív szerepe arra ösztönözte, hogy a sajátos vasutas sérelmek orvoslásáért folyó harcot a társadalmi haladásért folyó küzdelem részének tekintse. Az 1906-os villamosvasutak sztrájkja után elkészítették a vádiratot Landler Jenő ellen izgatás címén. Az államhatalom nagyon szerette volna börtönben tudni Landler Jenőt, de ő ezek után sem tagadta meg a harcot, a kapcsolatot a munkásosztállyal.

1914 nyárutóján kitört az első imperialista világháború, és ezzel a nép kálváriájának az eddiginél súlyosabb stációja kezdődött. A háború mint feneketlen zsák nyelte el a társadalom anyagi és szellemi alkotásait egyaránt. Az 1917 tavaszán győzedelmeskedő orosz forradalom a béke reménységűsugarát jelentette a hadviselő országok népeinek. A tömegek a forradalom hírére mozgásba jöttek. A statárium ellenére a vasutasok 1917-ben Landler vezetésével kétszer nyúltak a sztrájk fegyveréhez, és győzelemre vitték bérkövetéseiket.

Az Októberi Szocialista Forradalom győzelmét Magyarországon először a vasutasok ünnepelték meg nagygyűlésen, amelynek ezónoka Landler Jenő volt.

Landler Jenő ekkor már mint a forradalmi munkásmozgalom egyik legismertebb vezetője követelte, hogy a szociáldemokrata párt álljon a tö-

megek élére. Nem titkolta, hogy a fennálló rendnek fenekestől való fel-forgatását kívánja.

Az 1918 júniusi MÁV gépgyári sortűz után a helyzet pattanásig volt feszült. A proletariátus harcoss megmozdulásaitól megrémült kormány el-határozta, hogy minden rendelkezésre álló eszközt igénybe vesz a moz-galom letörésére. Megkezdték a letartóztatásokat. Landler Jenőt is őri-zetbe vették. A katonai ügyészség Landlert statáriális bíróságon halálra akarta ítélni. Végrehajtani azonban az újabb tömegmozgalmaktól való félelem miatt nem merte.

Az őszirózsás forradalom győzelme után Landler Jenő néhány más szociáldemokrata vezetővel együtt a forradalmat nem tartotta befejezett-nek, hanem annak továbbfejlesztését, további harcot hirdetett.) A forra-dalmi napok viharos légköre meggyorsította politikai fejlődését. Rájött arra, hogy a szociáldemokrácia nem a forradalmi munkástömegek pártja, és nem akar proletárforradalmat. Ezért volt nagy hatással Landlerre a Kommunisták Magyarországi Pártjának megalakulása. Mély hatást tettek rá a németországi forradalom eseményei, Rosa Luxemburg és Karl Lieb-knecht meggyilkolása. A magyarországi jobboldali szociáldemokrata veze-tők igazi harcát az 1919 februári események világították meg. A kormány, amely tétlenül nézte és tűrte a grófok és ellenforradalmi tisztek egyre nyíltabb szervezkedéseit, hozzálátott a KMP fegyveres szétveréséhez. A párt mintegy félszáz vezetőjét börtönbe vetették, újságját betiltották, helyiségeit feldúlták.

Landler Jenő megkísérelte a forradalmi proletariátus szolgálatába állí-tani a szociáldemokrata pártot, és ezzel megmenteni az SZDP becsületét. A forradalmi tömegek nyomására a jobboldali vezetők kénytelenek voltak a pártvezetésbe bevonni a baloldal embereit: Landler Jenőt, Varga Jenőt és Hamburger Jenőt. Így jutott el oda Landler Jenő, hogy 1919. március 21-én létrejöjjön a két párt egyesülése, megalakuljon a proletariátus állama. Az egyesült pártban a proletariátus egységes harci szervezetét látta, és minden lépése a párt, a proletárdiktatúra, a Tanácsköztársaság megszilárdítása és erejének növelése volt.

A Tanácsköztársaság vezérkarában Landler Jenőt az egyik legfonto-sabb posztra, a Belügyi Népbiztosság élére állították, és megbízták a Ke-reskedelmi Népbiztosság ideiglenes vezetésével. Tagja lett a Forradalmi Kormányzótanács Politikai Bizottságának, az úgynevezett ötös direktó-riumnak.

Landler Jenő gazdag tapasztalatokkal, óriási energiával és aktivitás-sal vetette bele magát a tanácsrendszer kiépítésének munkájába. Részt vett a Forradalmi Kormányzótanács valamennyi fontos rendeletének ki-dolgozásában és intézkedésének végrehajtásában. Mint belügyi népbiztos-nak nagy szerepe volt a Tanácsköztársaság forradalmi fegyelmének meg-teremtésében. Március 26-án aláírta a Vörös Őrség felállításáról szóló ren-deletet. Gondoskodott, hogy a Vörös Őrség tagjai megfelelő kiképzésben részesüljenek. Soha azelőtt nem volt Magyarországon olyan közrend és közbiztonság, mint a Tanácsköztársaság ideje alatt. Arra törekedett, hogy a szervezett munkásságot minél jobban bevonja az államvezetésbe. Tisz-tában volt azzal, hogy a munkásosztály hatalomrajutásával az osztályharc nem szűnt meg, hanem új formákban tovább folytatódik. Ezért törekedett arra, hogy a proletárállam hatalmi posztjain a korábban kinevezett, az elnyomókat kiszolgáló hivatalnokokat szervezett munkások váltsák fel.

Nagyon sokat tett, hogy a társadalom többi dolgozó rétegét, főleg a parasztságot, megnyerje a proletárdiktatúrának.

Amikor az antant fegyveres intervenciója miatt a Tanácsköztársaság válságos helyzetbe került, amikor a tanácskormány jobboldali megalkuvó vezetői a lemondás gondolatával foglalkoztak, határozottan szembefordult velük, és bátran hirdette: „Csak a proletárdiktatúra révén lehet elérni, amit magunk elé tűztünk.“ A szociáldemokrata hadseregfőparancsnok. Bőhm Vilmos, önhatalmúlag beszüntette a hadműveleteket, és fegyverszüneti egyezkedésre utasította a hadseregpáncsnokságot. Amikor Landler Jenő tudomást szerzett Bőhm intézkedéseiről, Kun Bélával és Szántó Bélával együtt utasítást adott a hadműveletek folytatására. Landler hangsúlyozta, hogy a proletárdiktatúra mellett ki kell tartani, mert azt nemcsak a magyar munkásság, hanem az egész világ proletársága érdekének tartja. Ebben a szellemben beszélt a vasas összbizalmi ülésen, ahol több mint ezer bizalmi leírhatatlan lelkesedéssel határozta el, hogy megvédi a proletárdiktatúrát. A forradalmi szenvedély a vasas bizalmiak üléséről átcsapott Budapest utcáira, és órák alatt megváltozott a hangulat. Landler Jenő a budapesti proletárok között nagyobb sikert aratott, mint 1848-ban Kossuth Lajos a híres szegedi toborzó beszédével. A főváros forradalmi proletariátusának özönlése a Vörös Hadseregbe megsokszorozta a fiatal proletárhaderő erejét, és harci szellemét a korábban nem ismert magaslatra emelte.

A hadseregszervező Landler Jenő május elején átvette a munkásrezredekben álló III. hadtest vezetését. Az egyszerű katonazubbonyban és szürke lódenkabátban járó ügyvéd kitűnő stratégának és helyes taktikai érzékkel rendelkező erélyes, célratörő hadseregpáncsnoknak bizonyult. Megértette Stromfeld Aurél vezérkari főnök forradalmi merészséggel felépített haditerveit, és szívvel-lélekkel dolgozott azok megvalósításáért.

Különös érdemeket szerzett a hadsereg fegyelmének megteremtésében és harci készütségének fokozásában. Fáradtságot nem ismerve, a késő éjszakába nyúló szervező és felvilágosító munkával készítette elő katonáit a harcra. Megosztotta katonáival a győztes ütközetek örömeit éppúgy, mint ahogy vállalta a frontélet nehézségeit.

A hadseregpáncsnokság a győztes miskolci csata után a III. hadtestnek a Landler-hadtest nevet adta. E győztes hadtest vezérével Kassa, Bártfa elfoglalása után elérte a Kárpátok gerincét. Megteremtette a Szlovák Tanácsköztársaság kikiáltásának lehetőségeit.

A Forradalmi Kormányzótanács július elején Landler Jenőt nevezte ki a magyar Vörös Hadsereg főparancsnokának. Landler Jenő az utolsó pillanatig szervezte a fronton a románok elleni támadást. A harc folytatását, a proletariátus mozgósítását akarta, de ez most már nem rajta múlt.

A Tanácsköztársaság bukása után a kommunisták, a proletárdiktatúra vezetői emigrációba kényszerültek. Landler Jenőt az emigrációs sors elválasztotta azoktól a tömegektől, munkásoktól, harcostársaktól, akikért és akiknek soraiban oly sok lelkes órát töltött, egyúttal azonban a Kommunista Internacionálé harcostársává avatta, bevezette abba a kibontakozó, napról napra új erőfeszítéseket követelő, feladatokat megoldó küzdelembe, amelynek neve: kommunista mozgalom. A Tanácsköztársaság kommunistává érlelte Landler Jenőt.

Az imperialista hatalmak segítségével hatalomra került fehérterror orgiákat ült. A kommunista mozgalom mégis kiirrehatóan bizonyult. A kommunisták elindultak a párt újjáépítésének rögs útján. Ebben a nehéz, összpontosított erőfeszítéseket igénylő munkában kezdettől fogva részt vett Landler Jenő.

1919 novemberében az Ausztriába emigrált kommunisták létrehozták a párt ideiglenes vezető szervét, amely Kun Béla és Landler Jenő vezetésével azonnal kapcsolatot keresett a Magyarországon maradt elvtársakkal. Az emigrációba került kommunisták megértették, hogy a Tanácsköztársaság tapasztalatait a nemzetközi munkásmozgalom számára is hasznosítani kell. E tapasztalatok közül a leglényegesebb egységes, forradalmi kommunista párt jelentőségének felismerése volt. Ez a tény vezette Landler Jenőt a Kommunista Internacionálé forradalmi munkájába. A Komintern a Kommunisták Magyarországi Pártja megszervezésének közvetlen irányításával Landler Jenőt bízta meg.

A párt utasításának megfelelően Landler Jenő családjával Bécsben telepedett meg. Moszkvába csak a Kommunista Internacionálé kongresszusaira, kibővített üléseire utazott el. A pártszervező tevékenységet 1925 nyarán siker kísérte. Augusztusban tartották meg a párt első kongresszusát. A kongresszus elnöki megnyitóján Landler Jenő megrázó szavakkal emlékezett meg a mártírhalált szenvedett magyar kommunistákról. A nyolc napirendi pont közül kettőnek ő volt az előadója. A kongresszusnak igen nagy jelentősége volt. Lezárta a több éves frakcióharcot, egységes álláspontot fogadott el a párt politikájáról. Megteremtette a hazai illegális és a külföldi emigrációs mozgalom összefogásának szervezeti feltételét. Landler Jenő mind a Központi Bizottságba, mind a Külföldi Bizottságba beválasztották.

Landler Jenőről ekkor már úgy beszéltek, hogy a „párt öregje“. Munkabírása, lelkesedése pedig életének utolsó éveiben is vetekedett egy ifjúéval. Idézzük Révai Józsefet: „Nem volt senki, aki a mozgalommal jobban eggyé vált volna, mint ő. A párt volt otthona, a kommunisták voltak a családjá, a gyermekei. Szíve vérével táplálta a pártot, nevelt fel új és új generációt, és eresztett a harc útjára új és új kádereket, minden idegszálával, minden szenvedélyével és indulatával a párt életét élte, vérédegyeiben a párt vére csorgott.“

Az emberfeletti munka Landler Jenő egészségét megviselte. A párt Központi Bizottságának határozata alapján a francia Riviérára ment pihenni, gyógyulni. Itt azonban a halállal küzdött már. Még ágyban sem feketett. Önmagáról, szenvedéseiről, fájdalmairól nem voltak szavai. Csak utolsó éjjel nem is annyira feleségének, mint felesége előtt önmagának mondta: „Nem megy tovább“ A naptár 1928 február 25-ét mutatott. Holttestét Párizsba vitték. A halottas kocsit a francia kommunista párt, a munkásszervezetek vezetői és a francia munkások ezrei kísérték a kommunárdok temetőjébe. A hamvait tartalmazó urnát Bécsbe, majd Berlinbe vitték, hogy a munkások leróják kegyeletüket a nemzetközi munkásmozgalom nagy vezetője előtt.

Utolsó útjára a Kommunista Internacionálé VI. kongresszusa idején a világ ötven államának legaktívabb forradalmárai és a moszkvaiak tízezrei kísérték. Hamvait a Kreml falában helyezték el. Landler Jenő élete és munkája méltó a magyar munkásmozgalom megbecsülésére.

Intézetünk ezért választotta névadójának az iskola egykori diákját, hogy munkája, élete örökké az ifjúság példaképe legyen abban a nemes harcban és küzdelemben, amelynek célja megvalósítani azt, amiért a munkásmozgalom lejobbjai életet és vért nem kímélve harcoltak a szocialista, majd pedig a kommunista társadalmat.

Béli József

Egy automatikus vezérlő berendezés laboratóriumi modellje

(Szakdolgozat)

Készítette: Kovács László matematika—fizika szakos tanárjelölt
Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
Budapest 1965.

A szakdolgozat első része az automatizálás alapfogalmaival foglalkozik, a vezérlés- és szabályozástechnika elemeit ismerteti az ipar területéről vett példákon keresztül. A második rész a relétechnikát tárgyalja, majd a „Jelfogók helyettesítése félvezető elemekkel“ c. fejezet a tranzisztoros billenőkörök (multivibrátorok) elméletébe ad betekintést. Végül a harmadik rész az eddigiekre modellként szolgáló — a szerző által tervezett és elkészített konkrét áramkörökkel foglalkozik. Az áramkörök egy egységes kibernetikai rendszert alkotnak, egy játékautó „agyát“ képezik. A játékautó reagál külső fényekre, illetve előre bevitt programot önállóan végrehajt.

Az alábbiakban a harmadik rész utolsó fejezeteit közöljük:

3. 2. A játékautó áramkörei

1. Különleges felépítésű öntartó áramkör

Az 1.1 ábrán látható öntartó áramkörben az FSZ—K1 fényellenállás nagysága 3000Ω — 30Ω közt változik a megvilágítás erősségétől függően. 14 V-os telepfeszültség mellett ez $4,7\mu\text{A}$ — $470\mu\text{A}$ -es bázisáram értékeket jelent, tehát egy nagy bázisáramigényű OC 1071-es tranzisztor közvetlenül, bázis-emitter áramtáplálással működtethető vele: a kollektor áram 1 és 18 mA közt változik a tranzisztor áramreöszítési tényezőjétől függően. Ilyen kollektor áramváltozással egy kis teljesítményű jelfogó közvetlenül működtethető. Egy külső fényjel vezetésbe billenti a kapcsolóüzemben működtetett tranzisztort. A jelfogó meghúz és egy olyan — a fényellenállás közelében elhelyezett izzó áramkörét zárja, melynek fényárama elegendő a fotorelé további működéséhez. A kollektor áram néhány mA-t csökken, de még jóval az elejtési áramérték fölött marad. (A jelfogót és érintkezőit ugyanazzal a betűvel jelölöm.) Ha valami megakadályozza az izzóból kilépő fénysugaraknak a fényellenállásra jutását, a bázisáram és emiatt a kollektor áram is oly mértékben csökken, hogy a jelfogó elejt, és az izzó kialszik.

2. Emlékező egységek, menetrend tárolók: időrelék.

A játékautó esetében két vezérelt jellemző van: a motor forgása és a kormány szerkezet elmozdulása. A motor forgásának három állapota valósítható meg: „előre, állj és hátra“, tehát a motor beavatkozó szerveként működő érintkező-rendszer háromállású elem.

Ha azt akarom, hogy az autó motorja elindulás után meghatározott Δt idővel külső jel nélkül, automatikusan megálljon, akkor induláskor egy

olyan időrelét kell működésbe léptetni, mely egy bontó érintkezőt Δt idő eltelte után működésbe hoz, amely bontja a motor áramkört. Ilyen időrelének egy monostabil multivibrátor (1.5. ábra), vagy időkésleltetéses elem megfelel (1.3. ábra).

Több feladat programozásakor több, különböző időállandójú időrelét kell használni.

3. A kormány áramköre

A kormányt egy 10Ω ellenállású, mozgó lágyvasmagos elektromágnes működteti (végrehajtó szerv). Áramkörtét egy astabil multivibrátor (1. 2. ábra) második tranzisztor körében levő jelfogó nyitja, illetve zárja a beállított billentyűzési időknek megfelelően. A két kvázistabil állapot idejét aszimmetrikusra állítottam be: csak rövid ideig húz meg a jelfogó (fordulás) és hosszabb ideig elengedett állapotban van (egyenes menet). A kormányt, a mozgató elektromágnes lemágneseződése után, rugó hozza vissza alap helyzetébe. A meghúzás ideje alatt az autó közelítőleg 90 fokos fordulatot tesz.

4. Hátramenet

Az autóba beépített egyenáramú motor (EMG gyártmány, 3500 fordulat percenként) forgásiránya a rákapcsolt $4,5$ V egyenfeszültség polaritásának megcserélésével vezérelhető. Ha az elindulás után bizonyos Δt^2 idő elteltével a motor forgásirányát ellenkezőjére akarom változtatni, egy két váltó-érintkezős kapcsolót kell működésbe hoznom. Ezt a feladatot automatikusan egy olyan Δt_2 idejű időrelével lehet megvalósítani, melynek jelfogója két váltó-érintkezőt működtet (1.3., 2. ábra). Az időállandóját bevitelekör C_1 nagyságának változtatásával lehet beállítani. Természetesen a motor indításakor a két váltó-érintkezős jelfogó emlékező egységét is működésbe kell hozni.

Ha azt akarom elérni, hogy az előre menet után ne azonnal induljon hátrafelé az autó, akkor még egy időrelé szükséges, amely a váltó relék átkapcsolásának hatását, záró érintkezőinek zárásával, csak a leállás utáni bizonyos Δt_3 idővel engedi érvényesülni (1.5., 2. ábra).

3. 3. Az áramkörök összekapcsolása

Az indító fényjelre vezetésbe billenő tranzisztorra hárul az a feladat, hogy indítsa a motort, működésbe hozza a kormányszerkezet vezérlő művét, és bekapcsolja az időrelét. Ez történhet jelfogók segítségével. Például a tranzisztor kollektor körébe egy több záró érintkezős jelfogót helyezünk el, amely egyik érintkező párjával működteti a motor főkapcsolóját, másik érintkezőpárjával a parancsadó szerveket kapcsolja rá a hálózatra. Ha csak egy érintkező párral ellátott jelfogóink vannak, akkor ezek sorbakapcsolásával is elérhetjük ugyanezt az eredményt. Elvileg ugyanis egy jelfogóval akárhány érintkezőt működtethetünk, hisz az érintkezők számának növelése csak jelfogók sorbakapcsolását jelenti. Azonban sokszor, például esetünkben is, teljesítmény problémák merülnek fel. Ugyanis egy tranzisztorral legfeljebb két darab 500Ω -os, 10 mA meghúzási áramú jelfogót tudunk működtetni. Más megoldást kell tehát keresnünk.

A tranzisztor bekapcsolásakor az emitteren és a kollektoron jelentős feszültségugrás keletkezik (kapcsoló üzem). Például a fotorelé tranzisztorának emitterén bekapcsoláskor -6 V-os jel keletkezik. A monostabil

multivibrátor átbillentéséhez is ekkora feszültségugrás szükséges. Közvetlen összeköttetés nem lehetséges, ugyanis a billenőkör T_3 tranzisztorának bázis-emitter ellenállása rövidre zárna a fotorelé emitter ellenállását. Azonban megfelelő kapacitású kondenzátor átbillentheti a kört kvázistabil állapotába.

Két dolgról kell még gondoskodni:

1. Még mielőtt a monostabil kör visszabil lenne, szűnjön meg a -6 V-os jel, ugyanis különben nem tud a multivibrátor visszabil lenni, a T_3 tranzisztor stabilan vezet.

2. A -6 V-os jel megszűnése ($+6$ V-os feszültségugrás) hatástalan legyen, ne billentse idő előtt vissza a kört.

Az első feladat megoldása: a kör visszabil lenési idejénél rövidebb indító impulzust kell használni. A második feladatot pedig egy dióda (D_1) az 1.1 és 1.5 ábra összekapcsolásánál (elvégi, csak a negatív impulzust engedélyesülni).

Hasonló módon — érintkezők alkalmazása nélkül — vezérelhető a kormányt működtető astabil multivibrátor is egy monostabil multivibrátorral (kapu áramkör)

Stabil állapotában a monostabil multivibrátor lezárja az astabilt (pozitív feszültséggel az astabil egyik tranzisztorát tartósan zárja), és a Δt ideig tartó átbillentett állapotában pedig működni hagyja.

3.4. A modell működése

Az elkészített vezérlőberendezési modell a következő feladatsor elvégzésére képes: a működtető telepek bekapcsolása után akkor indul meg, ha az F_2 fényellenállást nem éri fény, az F_1 -et azonban igen. (Itt „fény“ alatt természetesen a fényellenállásra irányított, viszonylag nagy fényáram értendő. A szokásos szobai megvilágítás hatástalan az érzékelő elemekre, egy zseblámpa fényárama azonban elegendő a készülék működtetéséhez). Közelítőleg 0,2 sec-es fényjelre az autó elindul, kigyullad egy jelző lámpa. A program szerint meghatározott időközökben működésbe lép a kormány szerkezet. 6 sec múlva a motor leáll és 4 sec-ig áll, majd elindul hátrafelé.

Újabb fényjelre, mely az F_1 -et éri az autó 10 sec-ig leáll, majd tovább indul hátrafelé. F_2 -t érő fényjelre a motor megáll és a fényjel időtartama alatt állva marad. Ezalatt a K_1 kapcsolóval törölhetjük az előbbi programból megmaradt kapcsolatokat, és a berendezés a kondenzátorok kisülése után készen áll arra, hogy e feladatsort újra elvégezze. Tehát a modell szakaszos működésű. Közben azonnal leáll a motor, ha átlátszatlan anyag kerül a jelző izzó és az első számú fényellenállás közé, előr emenet esetén.

Az egyes műveleteket megvalósító áramkörök:

Indítás: különleges felépítésű öntartó áramkör (fényrelé).

Megállás: forgásirányt megváltoztató váltókapcsoló működtetése egyszerű időrelével.

Kormányzás: vezérelt astabil multivibrátor.

Hátramenet: motort indító áramkörrel vezérelt monostabil multivibrátor.

Leállítás: fényrelé, öntartó áramkör nélkül.

A parancsadó szervek áramköreit az 1. ábra, a motor áramkörét a 2. ábra mutatja.

A működés részletes leírása:

I. A K_1 kapcsoló bekapcsolásakor: (A sorszámok a parancsadó szervek 1. ábrán feltüntetett részáramköreinek sorszámára utalnak.)

1. A T_1 tranzisztor lezárt állapotban van, kapcsolásra kész.
 R_{1a} , R_{1b} nyitottak, a motor és a kormány szerkezet nem működik.
2. A kormány vezérlő köre nincs feszültség alatt,
 R_2 nyitott állapotban van.
3. Az egyszerű időrelé nem kap feszültséget, nem működik
 R_3 a hátramenetnek megfelelő alaphelyzetében van.
4. Az öntartó áramkör nyitott állapotban van,
 R_{5b} nyitott állapotban van, tehát megakadályozza, hogy a motor hátrafelé elinduljon (1. számú reteszelés).
5. A monostabil billenőkörnél vagy azonnal a stabil állapot alakul ki, vagy — a kondenzátoron levő töltés nagyságától függően néhány másodperc múlva stabil állapotba billen:
 R_{4a} zár, R_{4b} nyitott állapotban marad.
6. A T tranzisztor szintén kapcsolásra kész, lezárt állapotban van, R zárt, miatta indulhat a motor.

II. Fény éri az F_1 fotoellenállást:

1. T_1 tranzisztor nyit, az öntartó fényrelé bekapcsol, egyidejűleg:
 R_{1a} zár; hat a motorra,
 R_{1b} zár; hat az astabilra és az időrelére,
 T_1 emitter feszültsége lecsökken; hat a monostabilra.
2. Működésbe lép az astabil multivibrátor (kormányozás),
 R_2 ki-be kapcsol; kormány működik.
3. Működésbe lép az időrelé,
 R_3 meghúz: előremenet.
4. Az öntartó áramkör működésbe lép,
 R_{5a} , R_{5b} zár; tehát R_{4a} zárásakor lehetséges lesz a hátramenet.
5. A monostabil billenőkör kvázistabil állapotába billen
 R_{4a} nyit
 R_{4b} zár

indulhat előre a motor

R_5 öntartó áramköre K_1 nyitásáig tart.

R_{1a} , R_{1b} tartós zárását az I_1 izzó biztosítja.

III. Az indulástól számított 6 sec múlva automatikusan:

3. Az idő késleltetés véget ér,
 R_3 elenged, visszatér nyugalmi állapotába, és ott is marad.
A motor leáll, az izzó kialszik:

1. T_1 zár,
 R_{1a} , R_{1b} elejt.

Az emitteren megjelenik egy pozitív feszültségváltozás, de ez nem zavarja a monostabil működését (2. számú reteszelés).

A többi részáramkör állapotában nem történik változás.

IV. Az indulástól számított 10 sec múlva:

5. A monostabil multivibrátor visszabilen:

R_{1a} zár, a motor elindul hátra felé, de az izzó nem gyullad ki, mert a D_2 diódat nemengedi)3. számú reteszelés).

A T_1 tranzisztor kikapcsolt állapotban marad. A monostabil visszabilentése ezért lehetséges.

V. F_1 -et érő fényimpulzusra T_1 vezetésbe billen,

1. R_{1a} zár.

5. Kibillen stabil állapotából a monostabil multivibrátor

R_{1a} nyit,

R_{4b} zár (4. számú reteszelés, mely most is R_3 hibás működése esetén is védi a telepet a rövidzárlattól).

A motor 10 sec-ig áll, majd automatikusan tovább indul.

VI. A működés bármely szakaszában, ha fény éri az F_2 fényellenállást.

6. A T tranzisztor vezetésbe billen,

R_6 jelfogó meghúz, érintkezői nyitják a motor főáramkörét.

A motor leáll, és a fényjel időtartama alatt állva marad, a fényjel megszűnése után a parancsadó szervek akkori állapotának megfelelően vagy tovább halad előre, vagy állva marad, vagy tovább megy hátra felé.

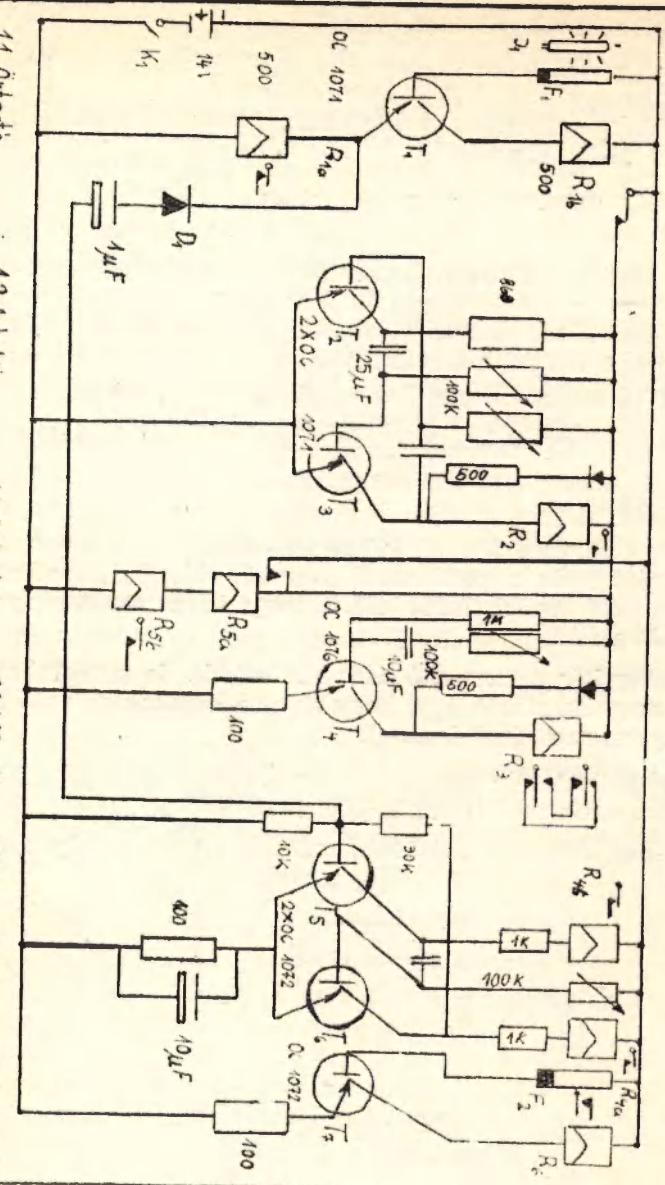
2. A kormány kör parancsadó szerve működik, de a végrehajtó szerv árama megválasztható úgy, hogy az első kerekek az autó nyugalmi helyzetében nem fordulnak el.

VII. A K_1 kapcsolóval lekapcsolhatjuk az összes áramkört a hálózatról, és ezzel a 4. öntartó áramkör jelét is töröljük.

A K_1 kapcsoló bekapcsolásával kezdődhet az egész folyamat előlről.

A parancsoló szervék vázlatja

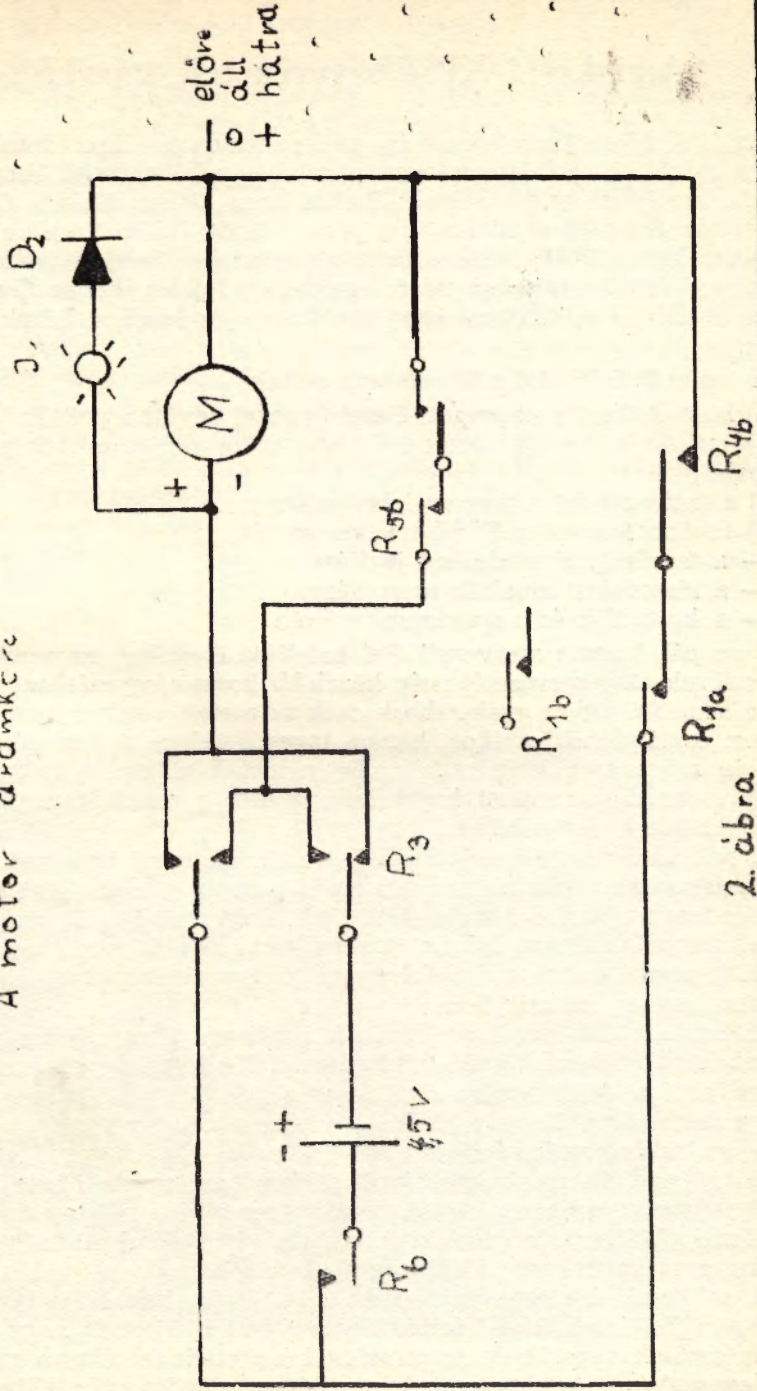
Indítás Kérményezés Örmökódoló Helyrejelés

- 11 Öntartós fényrelé
- 12 Ástabil multivibrátor
- 14 Öntartós áramkör
- 13 Lámprelé
- 15 Monostabil multivibrátor
- 16 Fényrelé

1. ábra

A motor aramkercze

2. ábra

Az iskolai KISZ szervezetek munkája

Az 1965/66-os tanév sok új és érdekes feladatot állított iskolánk KISZ Bizottsága elé. A 26 alapszervezet munkáját a Végrehajtó Bizottság irányította, amelynek tagjai voltak: Radics Anna titkár, Molnár Csilla szervező titkár, Schweitzer Mária agit. prop. felelős, Ádám Vera kultúrfelelős, Kondákor Erika ISZP felelős, Benkő Eszter sportfelelős, Bethlen Klára tanulmányi felelős, Országh József gazdasági felelős, Fodor Csaba fizikai munka felelős, Biró Balázs technikai felelős és Márkus László faliújság felelős.

A tanév fő feladatai a következők voltak:

- a) megerősíteni a szervezeti életet és ezzel együtt a politikai aktivitást;
- b) az iskola fennállásának 200 éves évfordulóját méltóképpen megünnepelni;
- c) a tagösszeírást sikeresen lebonyolítani;
- d) tovább fokozni a KISZ tevékenységét;
— a tanulmányi eredmény javítása;
— a társadalmi munkák szervezése;
— a kulturális és a sportmunka terén.

Az a cél, hogy a szervezeti élet erősítése érdekében az osztályfőnökök és osztályuk alapszervezetét még közelebb hozzuk egymáshoz, nagy mértékben sikerült. Egyre gyakoribbak azok az esetek, amikor fegyelmi ügyeket nem osztályfőnöki órákon, hanem taggyűléseken tárgyalnak meg, és a közösség maga szab ki büntetést. De nemcsak ebben nyilvánul meg az osztály és az alapszervezet kapcsolata, hanem a munkák megszervezésében, a feladatok elvégzésében.

A politikai aktivitás szép példája volt a vietnami agresszió elleni tiltakozások sorozata, valamint az a hangulat, amely a tagok között volt.

Mindezek ellenére nem mondhatjuk, hogy mind a 26 alapszervezetben jól dolgoztak a vezetőségek, és a politikai oktatás megnyugtató módon fejlődött, éppen ezért az ősz folyamán több vezetőségi tag cseréjére, leváltására, sajnos, szükség lesz.

Intézetünk 200 éves fennállásának jubileumi ünnepeire nagy izgalmal és aktivitással készültek kiszeseink. Nem volt egyetlen olyan terület sem, ahol ne láttuk volna őket szorgoskodni (színdarab, sport, vetélkedők, rendezés stb.). Ezért feltétlenül elismerést érdemelnek, amit meg is kaptak az iskolavezetés részéről.

A tagösszeírás, sajnos, nem volt zökkenőmentes. Az iskola túlzásúfolt-sága, gyakran a tanterem hiánya okozott gondot, és néhány tanuló nemtörődömségéből arra lehetett következtetni, hogy ezeknél hiányzik az az öntudat, amit valamennyi KISZ-tagtól elvárunk.

A politikai oktatás szépen indult. Itt elsősorban a párttag tanárok (Kökényes Zoltánné, Sági László, Varga Géza) nyújtottak nagy segítséget a foglalkozások vezetőinek, ugyanis ők készítették fel őket a szemináriumok levezetésére. A filmszeminárium három előadás után félbeszakadt a MOKÉP szerződésfelbontása miatt. (Ez a tény egyébként az egész megye filmszemináriumait visszavetette)

Az iskolai tanulmányi eredmény emelkedése is összefügg a KISZ által szervezett egyéni korrepetálásokkal. Fiataljaink, úgy látszik egyre jobban megértik, hogy elsődleges kötelességük a tanulás.

A társadalmi munkákból iskolánk kiszesei mindig példamutatóan kivesszik a részüket. Az elmúlt nyáron is az építőtáborokban több brigádunk elnyerte a kongresszusi brigád címet, sőt minden évben egy-kettő I. és II. helyezést ért el, nem beszélve arról, hogy az építőtáborokba mindig több tanuló jelentkezik, mint amennyit iskolánk küldhet. Az iskola udvarának parkosítását is fiataljaink végezték.

Az alapszervezetek kulturális és sportmunkájáról a szakfejezetekben történik meg az összefoglalás, éppen ezért itt nem térek ki ezekre. Végezetül a februárban újjáavasztott iskolai végrehajtó bizottság összetételét ismertetem: Ádám Vera titkár, Molnár Csilla szervező titkár, Kondricz Erzsébet agit. prop. felelős, Márkus László kultúrfelelős, Bethlen Klára tanulmányi felelős, Tóth Orsolya gazdasági felelős, Parti Ilona sportfelelős, Bíró Balázs technikai felelős, Radics István fizikai munka felelős, továbbá két tanár is részt vesz a vb munkájában: Kovács László tanár úr és Szebenyi Mária tanárnő.

Ádám Vera
vb titkár

Az utóbbi évek kultúrmunkájáról

Három-négy emberöltő telt el azóta, hogy a mai Landler Jenő Gimnázium először tárta ki kapuit a tanulni vágyó fiatalok előtt. Több kötetnyi tanulmány sem volna elegendő annak regisztrálására, milyen hatást gyakorolt intézetünk Nagykanizsa város és Zala megye kulturális életére a 200 év folyamán. Ezért ilyen irányú vizsgálódásunkat¹ csupán a folyó évtized elejéig való visszapillantásra korlátozzuk.

Az 1961—62-es tanévben a tanulóifjúság kulturális életének irányítására az intézet nevelőiből már az augusztus végi alakuló értekezleten kultúrbrigád létesült, melynek tagjai Bálint Ferencné, Harkány László, dr. Iváncsits Jánosné, Kerecsényi Erzsébet és Nagy Emil tanárok lettek. Ennek feladata az volt, hogy az iskola önként jelentkező és az előadó művészetek iránt különösen érdeklődő tanulóiból kultúr csoportokat szervezzen, közreműködésükkel rendezze az iskolai ünnepélyeket, megfelelő műsor-számokkal lássa el a város hozzánk forduló társadalmi szerveit, és a művészi szép szolgálatára, egyre bensőségebb élvezetére nevelje e csoportok tagjait, valamint ifjúságunk minél szélesebb rétegeit.

A jó szavalók kiválogatása céljából a tanév folyamán két szavalóverseny rendeztünk. Az első helyezetteket könyvjutalomban részesítettük. Az I—II. évesek versenyének Balázsovits Lajos I. H, Husz Marianna II. E és Polgár József II. A, a III—IV. évesek vetélkedésének pedig Szabó Emőke IV. B, Raáb Enikő III. F és Sey Pongrác III. F oszt. tan. lettek a győztesei.

November 6-án, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 44. évfordulója alkalmából a Művelődési Házban rendezett városi ünnepélyen iskolánkban két tanuló és az énekkar szerepelt. Szabó Emőke IV. B Kiss József: Knyáz Potemkin, Hu sz Marianna II. E o. t. pedig Majakovszkij: Beszélgetés Lenin elvtárssal című költeményét szavalta.

December 7-én, de. 10 órakor tartotta bemutatkozó előadását iskolánk irodalmi színpada a Városi Zeneiskola nagytermében, Himnusz a békéről címmel. A magyar és a világirodalom legszebb, legmegrázóbb háborúellenes és békét áhító verseiből, néhány prózarészletből, valamint klaszikus ének- és zeneszámokból összeállított gazdag műsort az irodalmi színpad még kétszer ismételte meg a tanulóifjúság, illetve a szülők számára.

1962 február 22-én intézetünk színjátszó csoportja a Városi Művelődési Házban Afinogenov: Kisunokám című 3 felvonásos színművét mutatta be Harkány László tanár rendezésében. A fiatal kartárs azóta is évről évre valamilyen magyar vagy külföldi remekművet visz színpadra. Az ifjúság iránti szeretete, az irodalom és művészet áldozatos tisztelete ad neki erőt ahhoz, hogy évente több száz órát áldozzon fel szabad idejéből erre a nemes célra. Rátermettsége és szerzett tudása révén sok szép élményt szerzett mind az ifjúságnak, mind a felnőtteknek. Ehhez hozzájárult az a tény is, hogy magas létszámú iskolánkban mindig akadt tehetséges szereplőgárda, meg egy-egy előadás sikerét az ügyes szerepszítás is elősegítette. Az évek folyamán nehéz munkájában segítségére

voltak: Gyana Sándorné, Müller Veronika, Nyáry Rudolfné és dr. Iváncsits Jánosné tanárok.

A szovjet darab előadásának anyagi célja a keszthelyi Helikoni ünnepségekre induló kultúrscsoportok kiadásainak előteremtése volt. A nézők között megjelentek a megyei és városi művelődési osztály vezetői, valamint Móricz Virág író is, aki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott tanulóink teljesítményéről.

A nagyszerű előadást — melynek összes jövedelme 9000 Ft volt — színjátászó csoportunk négyszer ismételte meg. Február 23-án a város közönségének, március 1-én a középiskolák tanulói számára, 2-án a Fegyveres Erők Klubjában, majd 5-én a Dózsa György laktanyában a honvédség tagjai számára.

A darab szereposztása a következő volt:

Okajomov professzor	Balázsovits Lajos I. o. t.	
Mása, unokája	Husz Marianna II. o. t.	
Nyina, énektanárnő	Szabó Emőke IV. o. t.	
Leonid, mérnök	Szabó Ferenc III. o. t.	
Mótya, házvezetőnő	Horváth Mária III. o. t.	
Tumanszkij dr. orvos	Szollár István II. o. t.	
Fia, Viktor	Magyar Miklós IV. o. t.	
Szenya	} Mása iskolatársai	Éberling Dezső II. o. t.
Gálja		Étsy Nóra II. o. t.
Lola		Hoppál Katalin III. o. t.
Mása anyja	Ritter Judit II. o. t.	

Április 21-én, a V. I. Lenin 92. születésnapja alkalmával a Fegyveres Erők Klubjában rendezett emlékünnepeken Balázsovits Lajos I. H o. t. szerepelt, aki Majakovszkij Beszélgetés Lenin elvtárssal című költeményét szavalta.

Április 28-án a megyei irodalmi színpadok Gellénházán rendezett bemutatója alkalmával iskolánk kultúrscsoportja nagy sikerrel adta elő a keszthelyi Helikoni Ünnepségekre szánt Termő ékes ág c. műsört az édesanyáról.

Május 11-én a KISZ Városi Bizottsága által rendezett Anyák napja ünnepélyén gimnáziumunk irodalmi színpada az Erkel Ferenc Művelődési Otthonban ismét előadta a Termő ékes ág című, nagy tetszéssel fogadott műsorát az összegyűlt édesanyák köszöntésére és gyönyörködtetésére.

Május 24., 25., 26-án intézetünk több, mint 100 diákja nagy lelkesedéssel vett részt a dunántúli középiskolák kulturális szemlájén, az immár ötödik ízben megrendezett keszthelyi Helikoni Ünnepségeken. Színvonalas, szép szereplésükkel 59 gimnázium 3500 küldötte között a hetedik helyet szerezték meg iskolánk számára, a legjobbjaik a következő eredményeket érték el:

Aranyérmeket kaptak: 1. Balogh Adél II. G szóló énekszámáért, 2. Tardos Zoltán III. F zongorajátékáért, 3. Gudlin Ágnes III. F helytörténeti tanulmányáért.

Ezüstérmeket kaptak: 1. Szabó Emőke IV. B Simon István Kettős ecetfa c. költeményének előadásáért. 2. Ivánkovits Ferenc III. A Haydn G-dúr hegedűversenye első tételének megszólaltatásáért. 3. Az irodalmi színpad Termő ékes ág c. anyák napi műsoráért. 4. Népi táncscsoportunk kalocsai

párnás-táncáért. 5. Pölöskei Julianna IV. F Komárom város története című helytörténeti tanulmányáért. 6. Iskolánk vonószenekara Haydn Három kis darab című művének előadásáért.

Bronzérmet kaptak: 1. Horváth Ilona szóló énekszámáért. 2. Iskolánk énekkara. 3. Rejtő Zsuzsanna III. F helytörténeti tanulmányáért. 4. György Erzsébet IV. E történeti tanulmányáért. 5. Sneff Erzsébet III. F helytörténeti tanulmányáért.

Az 1962—63-as tanév kultúrmunkáját is szavalóversennyel kezdtük meg. A III—IV. évesek versenyének Hoppál Katalin IV. F, Husz Marianna II. E és Sey Pongrác IV. F o. tanulók, az I. és II. évesek vetélkedésének pedig Balázsovits Lajos II. H, Bakonyi Ilona II. D és Kenesei Mária I. L o. tanulók lettek a győztesei. Az első helyezettek könyvjutalmat kaptak.

November 3-án a „Magyar—szovjet kulturális napok“ keretében iskolánk több tanulója részt vett a „Ki mit tud a Szovjetunióról?“ c. szellemi vetélkedőn. A sokrétű feladatot Kovács Tamás IV. o. tanulóknak oldotta meg a legjobban.

November 6-án este, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 45. évfordulója alkalmával rendezett nagygyűlésen a következő tanulóink működtek közre: Balázsovits Lajos II. H, Berkes Sarolta III. C és Husz Marianna III. E.

Március 7-én rendezték Zalaegerszegen az országos középiskolai orosz nyelvi társalgási és szép kiejtési verseny megyei döntőjét. Vitális Beáta IV. F ötödik helyezést és díszoklevelet, Grabant Mária III. C o. t. pedig dicséretet kapott

Március 7-én tartotta iskolánk színjátszó csoportja Paul Armont—Paul Vanderberghe Fiúk, lányok, kutyák c. kedves, mai tárgyú vígjátékának bemutató előadását a Városi Művelődési Ház nagytermében. Rendező: Harkány László és Nyáry Rudolfné tanár.

A jól sikerült előadást — melynek tiszta jövedelme 8000 forint volt — lelkes, fáradhatatlan színjátszóink hatszor ismételték meg. Március 9-én este a szülőknek és a város közönségének, 11-én a városi művészklub számára vitával egybekötve, 12-én ismét a középiskolás fiataliságnak, majd április 19-én az Erkel Kultúrotthonban az általános iskolák számára, s végül 20-án Zalaegerszegen, az ottani középiskolásoknak.

A darab szereposztása a következő volt:

Gilbert	Szabó Ferenc IV. A
André	Éberling Dezső III. G
Fabien	Vári László I. K
Ernest	Szladics Simon I. I
Marcellin	Focó Gábor I. K
Odette	Kiss Mária II. F
Estelle	Berkes Sarolta III. C
Rosine	Nagy Gabriella III. D
Claudine	Husz Marianna III. E
Octave	Balázsovits Lajos II. H
Igazgató	Polgár József III. A
Rendőrbiztos	Molnár László III. A

Március 23-án a Zrínyi Miklós Középiskolás Fiúkollégium növendékei bemutatták Molnár Ferenc immár klasszikussá vált színművét, a Pál

utcai fiúkat. A szereplők kétharmad-részben iskolánk tanulói voltak. A több kiváló alakítást nyújtó darab megérdemelt sikert aratott, s a lelkes kollégisták Nagykanizsán kívül Beleznán és Miháldon is előadták.

Április 17-én tartották városunk középiskolái a Helikoni Ünnepekre jelentkezők elődöntőjét a Művelődési Ház nagytermében. Többek között irodalmi színpadunk, továbbá Balázsovits Lajos és Husz Marianna szavalók aranyfokozattal jutottak tovább.

Május 23., 24., 25. és 26-án intézetünk több mint 100 diákja vett részt a keszthelyi Helikoni Ünnepeken. Színvonalas, szép szereplésükkel 9 megye 70 gimnáziumának nemes versenyében a már előző évben megszerzett 7. helyet sikerült biztosítaniuk iskolánk számára.

Aranyérmeket kaptak: Juhász Gábor III. G A kötélgyártás c. néprajzi tanulmányáért és Sörlei Zsuzsanna III. G A mézeskalácsos c. néprajzi tanulmányáért.

Ezüstérmeket hoztak: Balázsovits Lajos II. H szavalatáért és Gudlin Ágnes IV. F Liszó gazdasági és politikai fejlődése a felszabadulás után című helytörténeti tanulmányáért.

Bronzérmeket kaptak: Husz Marianna III. E szavalatáért és iskolánk irodalmi színpada Magyar táj, magyar ecsettel c. műsoráért. (A zene és ének sikereiről más helyütt számol be Évkönyvünk.)

1963. június 1-én, a 12. Pedagógus Nap alkalmával a Városi Művelődési Házban Husz Marianna III. E Oláh Gábor Dolgozatjavítás közben és Balázsovits Lajos II. H Kosztolányi Dezső Tanár az én apám c. költeményét szavalta az összegyűlt nevelők köszöntésére.

Az 1963—64-es tanév elején szavalóversenyt rendeztünk, amelynek győzteseit könyvjutalomban részesítettük. Az első helyezett Molnár Csilla I. I osztályú tanuló lett József A. Kései sirató c. költeményének, a második Márkus László I. C a Hamlet monológ kiváló előadásával, a harmadik helyet pedig holtversenyben Vers Éva I. F, Sárszegi Mária I. C és Balogh Mária I. B o. t. szerezte meg.

Tehetséges tanulóink a következő iskolán kívüli rendezvényeken és kulturális megmozdulásokon vettek részt:

Október 24-én Lazsnakon az „Öregek napja“ alkalmával Solty Klára IV. C o. t. üdvözölte a Szociális Otthon gondozottait, Vigh Ilona IV. C o. t. Weöres Sándor Öregek c. költeményét szavalta, majd az ajándékcsomagok átadása után Benkő Magdolna IV. C o. t. Kosztolányi D. Nagyanyó c. versét adta elő.

November 6-án este, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 46. évfordulója alkalmával a Hevesi Sándor Művelődési Házban rendezett ünnepi nagygyűlés műsorán tanulóink közül Vári László III. K, Balázsovits Lajos III. H és Berkes Sarolta IV. C o. tanulók B. Brecht: Carrar asszony puskái c. egyfelvonásosban alakítottak egy-egy szerepet.

November 19-én, a KMP megalakulásának 46. évfordulóján az Erkel Ferenc Kultúrotthonban tartott városi ünnepélyen Husz Marianna IV. E o. tanuló szavalt.

December 17-én, a TIT irodalmi szakosztályának összejövetelén iskolánk akkori tanárának, Márkus Ferencnek Az antik dráma c. előadásával kapcsolatosan a Művelődési Ház irodalmi színpadának együttesében Balázsovits Lajos III. H és Vári László II. K o. tanulók Szophoklész Oidipus király és Antigoné c. tragédiáiból, valamint Plautus A hetvenkedő katona c. vígjátékából mutattak be néhány részletet, megérdemelt sikerrel.

Január 27-én szintén a TIT irodalmi szakosztályának ülésén dr. Pillér Ernő szakfelügyelő Heinrich Heine költészetéről szóló előadásának kísérő műsorában Vári László II. K. o. t. a nagy haladó német költő 1849. októberében c. költeményét szavalta.

Február 21-én Márkus Ferenc tanár ugyancsak a TIT irodalmi klubjában tartott A francia klasszikus dráma c. előadásának illusztrálására Balázsovits Lajos és Vári László Racine Phaedra c. tragédiájából mutatott be — a Művelődési Ház fent említett irodalmi színpadának tagjaival — több részletet

Március 6-án, a Nemzetközi Nőnap alkalmával rendezett városi ünnepségen Balázsovits Lajos III. H o. t. szavalt, Vers Éva I. F o. t. énekelt.

Március 12-én tartották Zalaegerszegen a Szakszerveztek Munkásotthonának Klubjában a középiskolák III. és IV. oszt. tanuló számára az országos középiskolai orosz nyelvű társalgási és szép kiejtési verseny megyei döntőjét a Megyei Tanács Művelődési Osztálya, a KISZ és az MSZBT rendezésében. A versenyen iskolánkból 6 tanuló vett részt, s Grabant Mária IV. C o. t. második, Gerencsér Attila IV. A o. t. pedig hatodik helyezést ért el. Mindketten értékes tárgyjutalomban részesültek.

Március 14-én, a 16 évesek személyi igazolványának átadása és a fiatalok bálja alkalmából a Hevesi Sándor Művelődési Házban rendezett ünnepségen Vári László II. K és Balázsovits Lajos III. H Király Dezső A kiségitő c. vidám jelenetét adták elő a jelenlevők hangos derűltége közepette.

Március 20-án, a Tanácsköztársaság 45. évfordulójának előestéjén, a katonai szolgálatból kilépő veteránok számára a Művelődési Házban rendezett búcsúünnepélyen Husz Marianna IV. o. t. Petőfi A vén zászlótartó c. költeményét szavalta.

Április 11-én a nagy proletárköltő, József Attila születésnapjára rendezesített „költészet napja“ első megünneplése alkalmából a Hevesi Sándor Művelődési Házban rendezett szép ünnepségen jó szavalóink a következő költemények előadásával működtek közre: Berkes Sarolta IV. C o. t. József A. Thomas Mann üdvözlése, Radnóti M. Erőltetett menet és Váci Mihály Mindenütt otthon c., Husz Marianna IV. E o. t. József A. Anyám, Szabó Lőrinc Lóci óriás lesz és Titkos követelés c., Vári László II. K o. t. József A. Mondd, mit érlel és Radnóti Nem tudhatom c., Balázsovits Lajos III. H o. t. pedig Ilyés Gyula Szekszárd felé, Váci Mihály Kelet felől és Simon István Kettős ecetfa c. költeményeit szavalták.

Május 2-án a KISZ Városi Bizottsága által rendezett Anyák Napja ünnepségen Vers Éva I. F Ljepin Van a Volga mentén c. dalt, Balázsovits Lajos III. H o. t. pedig Weöres Sándor Termő ékes ág c. költeményét adta elő az összegyűlt édesanyák előtt.

Május 8-án, a második világháború Európában való befejeződésének 19. évfordulója és a leszerelési hónap alkalmából a Művelődési Házban rendezett Békenagygyűlés kísérő műsorán Vári László II. K o. t. Szamuil Marsak A béke őrségén c. művből adott elő egy részletet.

Az 1964—65-ös tanév első félévében sikert aratott Gróf Livia III. G o. t. kerámiáival és grafikáival a Városi Művelődési Házban megrendezett őszi tárlaton.

December 15-én Ki mit tud? vetélkedőt rendezett az intézet KISZ Bizottsága. A városi vetélkedőre továbbjutott: Balázsovits Lajos IV. E

(szavalt), Molnár Csilla II. E (szavalt), Tóth Süle Erzsébet III. D (harmonika), Bakonyi Ágnes IV. B (ének), Talabér György I. B (paródia), Ivánkovits Ágnes III. G. (ének), Bojt István I. A (zongora).

A tanév három kimagasló eseménye: Az Antigoné bemutatása, a fel-szabadulási emlékverseny és a Helikoni Ünnepek a második félévre estek.

Az irodalmi színpad február 20-án mutatta be Szophoklész Antigoné c. tragédiáját. A színdarabot Harkány László tanár rendezte. Segítőtársai voltak: Gyana Sándorné és Müller Veronika tanár. Az Antigoné színrevitele diákszínpadon hősiessé vállalkozás, hiszen a dráma versben íródott, abból sem egy szótagot elvenni, sem hozzátenni nem lehet. Az antik színjátzás fegyelmezett mozgástechnikája is különleges feladatot rótt rendezőre és diákokra egyaránt.

Az izlées díszleteket Boros Antal tanár tervezte.

Az előadás előtt dr. Trencsényi-Waldapfel Imre Kossuth-díjas akadémikus, az ELTE Latin Intézetének tanszékvezető professzora tartott előadást Szophoklészről és az Oidipus-mondaköréről. A tragédia szövegét ugyanis ő fordította nagy műértéssel görögről magyarra.

A bemutató előadáson kívül még hatszor került színre az Antigoné. Három diákelőadást tartott az irodalmi színpad városunkban, a nagyközön-ség számára Zalaegerszegen, Galambokon és Keszthelyen. A klasszikus műre-mek igényes és művészi előadásában mintegy háromezer néző győ-nyörködhetett. Az Élet és Irodalom is kiemelte az ifjúsági színjátzók kö-zött ritkán megteremtett drámai feszültséget és különösen Balázsovits La-jos IV. E o. t. Kreon-alakítását.

Szereposztás:

Antigoné	Molnár Csilla II. E
Izsméne	Ádám Vera II. E
A thébai vének kara	Antal Jenő II. A
	Kemény Gyula IV. D
	Molnár Imre III. A
	Süme-gi János IV. B
	Németh Imre III. A
	Persovits Gyula III. A
Karvezető	Márkus László II. A
Kreon	Balázsovits Lajos IV. E
Ór	Szukits László IV. E
Haimon	Hegedüs Tibor IV. E
Teiresziász	Radics Béla IV. E
Hírnök	Kamasz János IV. E
Eurüdiké	Balczár Edit III. C
Második hírnök	Mikulás Péter I. C
Katonák	Koronczai László II. A
	Szalai Károly II. A
Kísérők	Galambos Ildikó III. E
	Csaba Katalin III. E

Március 2-án rendezte meg az intézet és az iskolai KISZ Bizottság a „Ki mit tud a Szovjetunióról?” versenyt. A megjelent 42 tanuló közül az első három: Vágó Gyula IV. E, Ligeti Zsuzsa II. E, Szabó Marianne I. F. Pár nappal később Vágó Gyula a megyei döntőn a 3. helyet szerezte meg, a területi versenyen pedig a legjobbnak bizonyult.

A felszabadulás 20. évfordulójának tiszteletére rendeztük a helyesírási, a matematikai, a fizikai és az orosz nyelvi versenyt is.

A helyesírási verseny a II. számú gimnázium 25 legjobb helyesírójával került lebonyolításra. A győztes Mátéffy Klára III. G o. tanuló lett; megosztott 3. díjat kapott Varga Emma III. D o. tanuló.

Március 20-án az irodalmi színpad 25 tagja budapesti kirándulásra indult. A csoport megtekintette Aiszkhülosz Oreszteia és Shakespeare Hamlet c. drámáját.

Április első napjai hazánk felszabadulásának 20. évfordulója jegyében teltek el. Elsején nyílt meg az „Iskolánk élete a felszabadulástól napjainkig” c. kiállítás. Délután ünnepi önképzőköri és szakköri üléseket tartottak. Ekkor bonyolódtak le az iskolai sportversenyek elődöntői is.

Április 2-a programja:

8—9 óráig: Az iskolai sportversenyek döntői.

9—10 óráig: Iskolánk KISZ szervezeteinek ünnepi taggyűlései.

10—11 óráig: Ünnepi hangverseny. Közreműködnek a szólisták, az iskola ének- és zenekara.

11—12 óráig: Iskolai ünnepély.

16,30 órától: Részvétel az ünnepi felvonuláson.

Április 4-én:

9 órától: Az iskola Természetjáró Szakosztályának Felszabadulási túraversenye.

Az intézet igazgatósága és KISZ Bizottsága pályázatot hirdetett hazánk felszabadulásának 20. évfordulója tiszteletére a felszabadulással, hazánk 20 éves fejlődésével foglalkozó vagy mai témájú irodalmi művekre és tanulmányokra. Az első helyezettek 100-tól 300 forintig terjedő pénzjutalmat kaptak, és sokan könyvjutalomban részesültek.

Május 26-tól 30-ig folytak a Helikoni Ünnepségek Keszthelyen

Eredmények:

1. Novellapályázat:

Hegedüs Tibor IV. E (ezüst)

Benkő Eszter III. F (bronz)

2. Irodalmi riport:

Bogár Ágnes IV. A (ezüst)

Lantos Mária IV. E (bronz)

3. Néprajzi pályázat:

Könczöl Krisztina IV. C (arany)

Vágó Gyula IV. E, Balikó Márta IV. E, Kamasz János IV. E, Könczöl Krisztina IV. C (ezüst)

4. Vers- és prózamondás:

Balázsovits Lajos IV. E (ezüst)

Illés Mária IV. C — Ivánkovits Ágnes III. G (arany)

Bakonyi Ilona IV. B (ezüst)

5. Énekkar (ezüst)

6. Zongora: Bojt István I. A (ezüst)

7. Zenekar (ezüst)

Az irodalmi színpad — versenyen kívül — május 30-án de 10 órakor bemutatta Szophoklész Antigoné c. tragédiáját, amelyet Kodály Zoltán és felesége is megtekintett.

Buda Erzsébet IV. C o. t. pasztellképét a legjobb 16 dunántúli kép között állították ki a keszthelyi Balaton Múzeum oszlopcsarnokában.

A Nagykanizsai Landler Jenő Gimnázium kultúrmunkája nem reked meg városunk határain belül. Bejáró tanulóink lelkesen csatlakoznak falujuk KISZ kultúrgárdáihoz. A következő helységek tudósítottak bennünket diákjaink eredményes szerepléséről: Balatonmagyaród, Eszteregnye, Galambok, Hahót, Hosszúvölgy, Kacorlak, Kányavár, Kiskomárom, Komáromváros, Letenye, Miklósfya, Nagybakónak, Nagyrécse, Pacsa, Pogány-szentpéter, Pölöskefő, Pötréte, Surd, Zalaapáti és Zalaszentbalázs.

Az 1965—66-os tanév fókuszában az iskola fennállásának 200 éves évfordulójára rendezett ünnepek álltak. Már az előző tanév végén megkapták a tanárok az ezzel kapcsolatos feladatokat, és nyáron is jó gondolatok, elhatározások születtek.

Szeptember 7-én Zsoldos Ferenc igazgató kartárs határozottan kijelölte mindenkinek a munkakörét az ünnepsorozattal kapcsolatosan. 21-én az öregdiákokkal tartottunk megbeszélést az évforduló előkészületeiről.

E hónap 25-én szavalóversenyt bonyolított le a bíráló bizottság a KISZ rendezésében. Látogatásával megtisztelt bennünket Németh József, a megyei Műv. Oszt. h. vezetője, Kovács Lajos szakfelügyelő és Zsoldos Ferenc igazgató.

A versenyen 67 szavaló indult.

Helyezések:

I—II. osztályok

I. díj: Bükki Ágnes I. D

II. díj: Balogh Erzsébet II. D — Belső Mária I. D

III. díj: Lengyák István II. C — Hegedüs Erzsébet I. D — Felhalmi Mária II. A

III—IV. osztályosok

I. díj: —

II. díj: —

III. díj: Ádám Vera III. E — Dolmányos T., Nagy Adrienne III. E.

A 200 éves jubileumi ünnepekre 1965. október 23-tól 31-ig került

sor.

Az ünnepek programja:

Október 31-én került sorra Kármán József Fanni hagyományai című regényének előadása, amelyet Szabó Magda dramatizált. A darab bemutatójának az a tény adott különös hangulatot, hogy Kármán körülbelül azokban az években írta regényét, mint amikor a mi Alma Materünk először ölelte keblére a kisdíákokat.

A színdarabot Harkány László szakfelügyelő rendezte. A díszleteket Boros Antal tanár készítette. Az ünnepi előadáson megjelent Szabó Magda író, aki kedves szavakkal vezette be az előadást.

Szereposztás:

Izsépy Dániel	Molnár Imre IV. A
Zsuzsanna, a felesége	Balczár Edit IV. B
Fanni	Balogh Erzsébet II. B
Diénes	Németh Erzsébet III. D
Rozália	Balogh Imre ált. isk. tan.
Tatai József	Varga János IV. A
Baranya Ferenc	Márkus László III. A
Amália, a leánya	Molnár Csilla III. E
Preceptor Szilágyi	Mikulás Péter II. C
Óbester Szalárdi	Takács Lajos IV. A
Ilon, Izsépyék szakácsnője	Belső Mária I. D
Jula, Izsépyék szolgálója	Ádám Vera III. E
István, Baranya szolgálója	Lengyák István II. C
Főhadnagy Ehrenstein	Sárdi Péter II. B
Hadnagy	Csaba Károly I. B
Futó Mihály úr	Antal Jenő III. A
1. katona	Persovits Gyula IV. A
2. katona	Koronczay László III. A
A lovas	Petőfi Lajos III. D
1. ifjú	Héja Mátyás I. D
2. ifjú	Németh Imre IV. A
1. leány	Nagy Etelka IV. F
2. leány	Thury Teréz I. A

Az irodalmi színpad XI. 4-én Komárvárosban, 5-én pedig Kiskomáromban mutatta be a Fanni hagyományait.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából rendezett iskolai ünnepélyen Bükki Ágnes II. D o. tanuló szavalta Ady A Tűz csiholója c. versét, majd Kovács Brigitta II. F o. tanuló adta elő Kónya Lajos Dicsőséged néked, forradalom c. költeményét.

November 20-án, a KPM évfordulója alkalmából megemlékezést tartottunk. Bükki Ágnes II. D o. t. mondta el Majakovszkij Lenin c. versét.

1966. január 28-án rendeztük a „helyes kiejtési versenyt“. A bíráló bizottság tagjai voltak: Gyana Sándorné, dr. Iváncsits Jánosné, Kerecsényi Erzsébet és Vörös Miklósné tanárok, Harkány László szakfelügyelő és dr. Ördög Ferenc igazgatóhelyettes.

30 tanuló vett részt a versenyen.

Legjobbakknak bizonyultak:

Márkus László III. A

Molnár Csilla III. E

Schweitzer Mária III. C

Feledi Ildikó II. A

Kálóczi Judit I. A

Meggyesi Gabriella I. C

Bükki Ágnes I. D

Február 16-án „Ki miben tudós?“ versenyt rendeztünk az I. és II. o. tanulók számára.

Március 14-én és 21-én iskolai ünnepélyt tartottunk. Ádám Vera III. E, Bükki Ágnes I. D, Feledi Ildikó II. A, Márkus László III. A, Meggyesi Gabriella I. C és Molnár Csilla III. E o. t. élénkítette a műsort szavallatával, illetve prózai művek igényes tolmácsolásával.

Felszabadulásunk 21. évfordulója alkalmából színvonalas ünnepélyt rendeztünk. A zenei számokon kívül Molnár Csilla III. E. o. t. szavallta el Fodor József Piros fejfák c. költeményét, Márkus László III. A o. t. pedig Váci Mihály Kelet felől c. versét.

A szocialista nevelés elmélyítése érdekében április 25-én és 26-án egész tanulóifjúságunk megtekintette a Hétköznapi fasizmus c. filmet. Ennek anyagából a következő osztályfőnöki órán ankétot rendeztek a pedagógusok.

A IV. osztályosok utolsó tanítási napján igen jól sikerült szellemi és kulturális vetélkedőt rendezett immár másodszor a tanévben Kovács László tanár. Az elsőre az októberi ünnepség-sorozat alkalmából került sor. A tanulók mindkét alkalommal szellemiekben gyarapodva, az ügyességi feladatokon derülve, a szerencsés győztesek nyereménynyökönyvekkel megrakodva hagyták el a vetélkedő színhelyét.

Május 19-én a kaposvári Csíky Gergely társulat Bánk bán előadásában gyönyörködhettek növendékeink. Különösen a II. osztályosoknak jelentett nagy élményt, akik irodalomórákon bővebben foglalkoztak a mű tartalmi, eszmei és művészi értékeivel.

Noha az őszi ünnepségsorozat néhány nap kiesést okozott a folyamatos tanításban, mégis lényegesen nagyobb pozitívumait tapasztaltuk:

1. A tanulók büszkéek arra, hogy a nagymúltú Landler Jenő gimnázium diákjai.

2. Súlyos fegyelemsértés nem fordult elő intézetünkben a tanév folyamán.

3. Az iskola tanulmányi átlaga emelkedett a tanév végére.

4. Tanulóinkban nőtt a tudásvágy, a művészi élmények tudatos keresése, a sportkedv, a zene- és az énekkultúra megbecsülése.

Mint ahogy egy csepp víz is tükrözi a tenger lényeges sajátosságait, talán sikerült az utóbbi néhány év kultúrmunkáját vázolva érzékeltetnünk, milyen sokoldalú és értékes tevékenység folyhatott 200 éven át szeretett iskolánkban.

Dr. Iváncsits Jánosné

Ének- és zenekultúra

A gimnázium nagyon mostoha körülmények között alakult 1765-ben. Az iskola története ugyan nem tesz említést énekkarról, mely ebben az időben működött volna, de zenekarról igen. Feltehető azonban, hogy ha zenekar volt, énekkarnak is kellett lennie, melyet már az egyházi énekek betanulása is nélkülözhetetlenné tett. Az iskolát, mivel nagyon szegény volt, Matkovics István Zala megyei alszolgabíró látta el először hangszerekkel.

Az 1880-as években fellendül a zenei élet. A zenekar és énekkar részére többféle hangszert és eszközt vásárolnak. Az ifjúság mindjárt ezen iskolai év végén egy kitűnően sikerült nyilvános hangversenyt tart.

1895-ben az énekkar mint rendkívüli tárgy szerepel a tantárgyak sorában. A kezdők heti egy órában, a haladók heti két órában tanulják a legszükségesebb ismereteket.

A kezdők tananyaga: a hangjegyírás, a hangjegyek elnevezése, időértéke, ütemek, hangtávolságok megismerése volt. A tanítás gyakorlati jellegű. Megtanulták a helyes éneklés szabályait, hogy a következő évben, ha az énekkarba felvételt nyernek, már jól ismerjék a szavak helyes kiejtésének módját, és tisztán tudjanak intonálni.

A haladók világi és egyházi műveket éneklő vegyeskarra oszlottak. A zenekar ebben az évben 20 taggal indult. Igen nehéz műveket tanultak és adtak elő. Rossini és Liszt művek szerepeltek az előadott művek sorában. Az ének a következő években is rendkívüli tárgy marad, és kezdő-haladó csoportja van. A tanulandó anyag nem változik.

Az 1930-as években dr. Kerkai József piarista tanár kis szimfonikus zenekart szervezett. Hogy komoly repertoárral rendelkezett a zenekar, azt az iskola tulajdonában levő nagyszámú kottatár bizonyítja.

1926-ban megalakult a Városi Zeneiskola, amely nagyban elősegítette a gimnázium ének- és zeneoktatását. Ez a kapcsolat 1945 után lett igazán eredményes és gyümölcsöző, mivel ettől az időponttól a zeneiskola létszáma nagymértékben megnövekedett, és a tanulók között sokan voltak, akik a gimnáziumba jártak. Különösen fellendítették az iskola zenekulturális életét a keszthelyi Helikoni Ünnepségek, melyeken a növendékek mindig szép eredménnyel szerepeltek. A hangszeres és énekes szólisták felkészítését a zeneiskolai tanárok vállalták és végezték. A gimnázium igazgatósága pedig a zeneiskolában tanuló növendékeinek zenei tanulmányait minden vonatkozásban támogatta.

Az iskola ének- és zenekara, hangszeres és énekes szólistái a városban rendezett párt- és tömegszervezetek ünnepségein számtalan alkalommal működtek közre.

Az 1946—47-es évben nagy változás ment végbe az énekoktatásban. Az ének megszűnik mint rendkívüli tárgy, és a rendes tárgyak sorába lép. A heti órák száma 1.

Az 1958—59-es tanévben vett részt először iskolánk a keszthelyi Heli-koni Ünnepségen. A versenyen egy szavalóval, két énekessel, két szólóhangszeressel és vonószekarral indult az iskola. A versenyek elbírálása szerint iskolánk a résztvevő 56 gimnázium között a 7. helyet érdemelte ki. Kovács László IV. B oszt. tanuló zongorajátékáért második díjat és a vonószekarunk negyedik díjat kapott. A zeneszámok betanítását Ivánkovits Ferenc zeneiskolai igazgató és Szalay Sándor zeneiskolai tanár végezte.

Hazánk felszabadulásának 15. évfordulóján a gimnázium nagy ünnepségsorozatot rendezett. Az előkészítésben mintegy 500 tanuló vett részt, tehát a tanulóifjúságunk kétharmad része. Ehhez hasonló tömegmozgalom még nem volt az iskolában. Az ünnepségsorozaton mind az iskola kamarakórusa, mind a zenekar színvonalas műsorral szerepelt.

Az 1960—61-es tanév elején újra megalakult az ifjúsági vegyeskar Gazdag István énektanár vezetésével. 32 fiú és 48 leány résztvevővel, és az intézet vonószekara Szalay Sándor tanár vezetésével.

Az év során többször is előfordult, hogy a város társadalmi szerveinek megbízásából, ill. kérésére adtunk műsorszámokat vagy kultúrműsort. Február 12-én a Munkásórség fennállásának negyedik évfordulója alkalmából adott ünnepi műsort intézetünk a Városi Művelődési Ház színháztermében. A gimnázium énekkarának műsorszámai: Patasits: Jókedvű dal, Bánhalmi: Dal a jövőről, Hajdú: Én, neked szép hazám. Muszorgszkij: Gopak c. szerzeményét Tardos Zoltán II. G oszt. tanuló adta elő. Az iskola vonószekarának számai: Behár: Elöl járunk, Kókai: Kis verbunkos.

A zeneiskola énekes növendékei is színvonalas műsort adtak. Császár Géza IV. A oszt. tanuló Erkel: Bánk bán c. operájából a Bordal-t énekelte. Betanította: Ivánkovits Ferencné zeneiskolai tanár.

Az 1961—62-es tanév elején a gimnázium vegyeskara mint 60 tagú leánykar alakult újjá, s vezetője Russay Olivérné lett. A távozó IV. osztályosok helyett új tagokkal egészült ki az iskola 17 tagú vonószekara, mely már az előző évben is szép sikereket aratott Szalay Sándor zeneiskolai tanár vezetésével.

Az énekkar, zenekar és irodalmi színpad tagjai rendszeres hetenkénti foglalkozásokon készültek szerepléseikre, hogy általa önmaguknak, tanuló-társaiknak, hozzátartozóiknak és a város közönségének szellemi gyönyörűséget, iskolájuknak pedig dicsőséget szerezzenek.

1962. március 18-án ifjúsági énekkari találkozó volt városunkban, amelyen iskolánk énekkara a következő kórusműveket adta elő: Juhász Frigyes: Hansági dal, KISZ-hívogató, Rachmaninov, Tavaszi áradat. Értékes, szép szereplésükért elismerésképpen díszoklevelet, magnetofonszalagot és énekkari kottákat kaptak. Ugyanezen a találkozón iskolánk zenekara a gimnázium, valamint más közép- és általános iskolák egyesített kórusai által előadott következő műveket kísérte: Borgulya: Zászlónkhoz, ifjúság, Lóránd: A párttal, Juhász: KISZ-hívogató. Jó szereplésükért ők is díszoklevélben részesültek. Május 20-án iskolánk énekkara Russay Olivérné vezetésével részt vett a „Békét a világnak“ jelszóval rendezett hagyományos Megyei Dalos Találkozón, ahol 15 különféle helybeli és vidéki kórus találkozásán iskolánk énekkara szerepelt a legjobban. Fasang Ádám, a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola igazgatója külön is megdicsérte tanulóink jó hanganyagát, szép és tiszta énekét.

Május 24., 25., 26-án intézetünk több mint 100 diákja nagy lelkesedéssel vett részt a dunántúli középiskolák kulturális szemléjén, az immár ötödik ízben megrendezett keszthelyi Helikoni Ünnepeken. Színvonalas szereplésükkel 59 gimnázium 3500 küldötte között a hetedik helyet szerezték meg iskolájuk számára, s legjobbjai a következő eredményeket érték el: Aranyérmert kaptak: Balog Adél II. G szülő énekszámaért, Tardos Zoltán III. F zongorajátékaért.

Ezüstérmert kaptak: Ivánkovits Ferenc III. A hegedűjátékaért, iskolánk vonószzenekara Haydn: Három kis darab c. művének előadásáért.

Bronzérmert kaptak: Horváth Ilona szülő énekszámaért, az énekkar Bartók: Bolyongó, Juhász: Hansági dal c. művek előadásáért.

Iskolánk nevelőtestülete a további években is szép feladatának tartotta a gondjaira bízott ifjúság általános műveltségének minél nagyobb fokú fejlesztését. Ezért az 1962—63-as tanév kezdetén már megalakult az intézet nevelőiből egy kultúrbrigád, melynek feladata elsősorban az volt, hogy a nevelő munkán kívül az iskola önként jelentkező, s az előadóművészetek iránt különösképpen érdeklődő és fogékony tanulókból különféle kultúr csoportokat szervezzenek, a különböző ünnepek és rendezvények alkalmával megfelelő műsorszámokkal lássák el a város hozzánk forduló szerveit, és méltóképpen képviseljék intézetünket a Helikoni Ünnepeken.

Május hónapban valóban szép sikerrel szerepeltek az iskola tanulói a keszthelyi ünnepeken. Kilenc megye 70 gimnáziumának nemes versenyében, igen erős mezőnyben, sikerült a már tavaly megszerzett 7. helyet biztosítaniuk iskolánk számára.

Aranyérmert kaptak: Kishalmi Márta III. E szülő énekszámaért, Tardos Zoltán IV. F zongorajátékaért, Hegedüs Csaba III. G. hegedűszólójaért, iskolánk kamaragyüttese (Garzol Jenő III. A, Hegedüs Csaba III. G, Ivánkovits Ferenc IV. A és Tardos Zoltán IV. F o. t.) Beethoven: Esz-dúr kvartettjének előadásáért, iskolánk vonószzenekara Händel: Kis szvit c. művének előadásáért.

Ezüstérmert hoztak: Balog Adél III. G szülő énekszámaért, a gimnázium énekara Kodály: Villó, Süket sógor, valamint Fasang: Békét a világnak c. művek előadásáért.

Az 1964—65-ös tanév kulturális programja semmiben sem marad el az előző évektől.

Az énekkar a televízióban lezajlott Pápa—Nagykanizsa vetélkedőn különösen nagy sikert ért el a zsűri és a nézőközönség előtt. Karmester: Csizmadia Ferenc.

Ugyancsak szép sikerrel szerepelt az énekkar az ez évi Helikoni Ünnepeken, ahol ismét ezüstérmert szerzett.

Több tanulónk részt vett a Városi Kamarazene Fesztiválon. Néhányan a Városi Szimfonikus Zenekar tagjai. A városok közötti vetélkedőn vonósaink is szép sikerrel szerepeltek. Betanításuk Szalay István zeneiskolai tanár érdeme. Szólóénekesünk sikerüket legnagyobb részben Ivánkovits Ferencné énektanár kiváló szaktudásának és fáradságot nem kímélő, odaadó munkájának köszönhetik.

A tanév utolsó hetei az októberben megrendezendő gazdag kultúr-műsor előkészületei jegyében teltek el, ugyanis ez év őszén ünnepelte intézetünk fennállásának 200. évfordulóját.

Erre az ünnepségsorozatra komoly, lelkes munkával készült az egész iskola. Az ünnepélyek október 23-án kezdődtek, és 30-án egy színvonalas hangversenyt hallhattunk, melyet az intézet volt növendékei és jelenlegi tanulói adtak elő a Művelődési Ház előadó termében.

A műsor színvonalát nagyban elősegítette a Városi Szimfonikus Zenekar műsora és közreműködése, Ivánkovits Ferenc zeneiskolai igazgató vezetésével, aki ez alkalommal is, az eddigiekhez hasonlóan, szívesen segített és működött közre nemcsak a zenekari, hanem az egész hangversenyműsor összeállításában és előkészítésében.

A többi zeneiskolai tanár is lelkes, odaadó munkával készítette fel a gimnázium növendékeit, és így, ilyen sok, segítőkész tanár együttes munkája eredményezte a nagyszerű hangversenyt.

Az iskola szépen fejlődő zenekulturális élete most már lehetővé teszi, hogy a jövőben önálló hangversenyeket rendezzünk, és ezzel a város dolgozói körében fontos népművelési tevékenységet végezzünk a komoly zene megkedveltetése terén.

Russay Olivérné—Ivánkovits Ferenc

A könyvtár munkája

A tanári és az ifjúsági könyvtár állománya az 1965. évben és az 1966. év első felében a következőképpen alakult:

Tanári könyvtár

év	gyarapodás	állomány	érték
1965	462 kötet	7218 kötet	16 0963 Ft
1966 (I. félév)	216 kötet	7438 kötet	16 8112 Ft

Ifjúsági könyvtár

év	gyarapodás	állomány	érték
1965	311 kötet	5929 kötet	7 5260 Ft
1966 (I. félév)	162 kötet	6091 kötet	7 8519 Ft

Tehát a két könyvtár állománya 13 525 kötet könyv, füzet, térkép, stb. Értéke: 24 6661 Ft.

Ha megnézzük az utóbbi másfél év gyarapodásának a megoszlását, akkor az a következő képet mutatja:

	Tanári könyvtár		Ifjúsági könyvtár	
	szépirodalom	ismeretterjesztő	szépirodalom	ismeretterjesztő

1965	123	339	198	113
1966	127	189	94	68

Ebből a táblázatból látható, hogy a tanári könyvtár elsősorban ismeretterjesztő művekkel gyarapodott, míg az ifjúsági szépirodalmi művek gyarapodását mutatja.

Az iskolai tanulmányok folytatása mellett a szélesebb körű műveltség megszerzésének egyik sajátos formája az önművelés, amely kiegészíti és segíti az iskolai tananyag elsajátítását, elmélyítését. Az olvasás emelése céljából létrehoztuk a könyvtári aktívahálózatot, amelynek a feladata az volt, hogy a könyvtár és az osztály közötti kapcsolatot fenntartsa, továbbá, hogy a könyvtárost az alapvető munkák elvégzésében segítse, és ezáltal ezek a tanulók némi gyakorlatot is szerezzenek a könyvtár kezelésében.

Sikerrel járt az a gyakorlat, hogy a magyar tanárok könyvtárlátogatásra lehozták tanítványaikat, és ezáltal némi tájékoztatást is kaptak, hogy mi mindent megtalálnak az iskolai könyvtárban. Az eredmény gyorsan megmutatkozott a kölcsönzés emelkedésében. Ugyancsak az olvasás fellendítését szolgálja az újonnan beszerzett könyvek bemutatása a könyvtár hirdető szekrényében.

A könyvtári kölcsönzésről is képet kaphatunk, mert havonta minden osztályról kimutatást készítettünk, hogy egy-egy osztályból hány tanuló mennyi könyvet olvasott. Az egyes évfolyamok a 9 hónap folyamán következőképpen kölcsönöztek, illetve olvastak. (Az egyes évfolyamok kölcsönző tanulóit nem abszolút értelemben kell venni, mert ez nem az évfolyamok reális számát jelzi, hanem hónapról hónapra kölcsönző tanulók számának év végi összegezését.)

Évfolyam	Kölcsönzők	Havi kölcsönzők átlaga	Kivitt könyv	Egy kölcsön- zőre jutó átlag
I.	432	48 fő	1050	2,43 kötet
II.	369	41 fő	822	2,02 kötet
III.	224	25 fő	568	2,53 kötet
IV.	198	25 fő	377	2,09 kötet

A táblázatból látható, hogy az évfolyamok növekedésével fordított arányban csökken a kölcsönzők száma, havi átlaga, a kivitt könyvek száma. Az egy kölcsönzőre jutó átlag 1,9—2,5 kötet között ingadozik. Ha az egyes évfolyamok létszámát, valamint azok olvasóinak havi átlagát hasonlítjuk össze, akkor még most is alacsony az iskolai könyvtárból olvasó tanulók százalékos megoszlása.

Évfolyam	Havi kölcsönzők átlaga	Az évf. létszáma	Az olvasó tanulók %-ban
I.	48	250	19,2
II.	41	220	18,6
III.	25	160	15,6
IV.	25	170	14,7

A közölt táblázatból látható, hogy az iskolai könyvtárból kölcsönzők aránya évfolyamonként még a 20 százalékot sem éri el. A négy évfolyamra vonatkoztatva ez a százalékos arány csak 17 százalékot tesz ki. Ez azt jelenti, hogy nem sikerült a magunk elé kitűzött célt, a 20 százalékot elérnünk. Az igaz, hogy a tanulók többsége más könyvtárakból is olvas, ezt azonban mi nem tudjuk kimutatni.

A legkevesebbet kölcsönző osztályok a következők voltak:

Osztály	Kölcsönzők száma	Elolvasott könyv	Egy olvasóra jutó könyv
I. D	42	100	2,3
II. A	30	55	1,8
II. F	47	85	1,8
III. A	41	74	1,8
III. D	35	67	1,9
III. E	40	76	1,9
IV. D	16	18	1,1
IV. F	13	18	1,4

A tavalyi évkönyvben megjelölt feladatok közül elvégeztük a leltári ellenőrzést, amelynek során mindkét könyvtárban sok hiányt találtunk.

Az 1965. évtől kezdve a Könyvterjesztő Vállalat Könyvtárellátó Osztályával vagyunk szerződésben, és így a könyveket is onnan rendeljük. A fenti vállalat a könyveket feldolgozva és raktári lapokkal együtt küldi, és így ettől az évtől kezdve már cím-, szak- és szolgálati katalógust is fel tudunk állítani. De a korábban vásárolt kb. 12 ezer könyvnek nincs katalógusa. 1966-tól rátértünk a szabványos leltári napló vezetésére és a csoportos leltári könyv használatára.

Az elrongyolódott könyvek újrakötését az iskola könyvkötő politechnikai csoportja végzi igen lassú munkával, a két tanévben csupán 45 kötet könyvet kötöttek újjá. Kaptunk ez év májusában két szép katalógusszekrényt, és ha elkészül az egész könyvtári állomány feldolgozása, akkor mindkét könyvtárnak külön-külön szekrényben lesz a katalógusa.

Varga Géza

Szakkörök

Iskolánkban a jelen tanévben a Megyei Tanács Művelődési Osztályának engedélye alapján a valamely szaktárgy vagy művészeti ág iránt behatóbban érdeklődő tanulók számára a sportkörön kívül 15 szakkör alakult. (A sportköri munkát évkönyvünk más helyén ismertetjük, a többi szakkörrel pedig az alábbiakban számolunk be.)

Magyar irodalmi szakkör. Az Ady Endre magyar irodalmi önképzőkör Kerecsényi Erzsébet tanárelnök vezetésével működött. A 29 főnyi tagság az alakuló ülésen diákelnökké Németh Ilona IV. C, titkárrá Márkus László III. A, jegyzővé pedig Balczár Edit IV. B oszt. tanulókat választotta.

Az összejöveleteken a jelen tanévben elsősorban a XX. századi magyar és világirodalommal — Illyés Gyula, Németh László, Benjamin László, Gergely Sándor, Féja Géza, Somlyó György, Nagy László és Goda Gábor, valamint A. Miller, Hemingway, T. Williams, R. Rolland és M. Solohov műveivel — foglalkoztak a tanulók. Megbeszélték ezenkívül az irodalmi folyóiratok legjelentősebb írásait, megemlékeztek a fontosabb irodalmi évfordulókról, s több írónak (Rideg Sándor, Tamási Áron, S. Maugham) a tanév folyamán bekövetkezett sajnálatos haláláról.

Október 28-án, intézetünk fennállásának 200. évfordulója alkalmából, nagyszámú érdeklődő jelenlétében ünnepi ülést tartottak a kör tagjai, amelyen Németh Ilona ifjúsági elnök gimnáziumunk egykori nagy diákjáról, Virág Benedekről, dr. Cenner Mihály meghívott előadó pedig a XIX. század végén még „Gyakorló iskolá“-nak nevezett önképzőkör lelkes, több pályadíjat nyert tagjáról, Hevesi Sándorról, a magyar színjátszás megújítójáról tartott előadást.

Előadói szakkör. Harkány László szakfelügyelő vezetésével 24 taggal működött. A szakkör legnagyobb produkciója Szabó Magda: Fanni hagyományai című 3 felvonásos drámájának bemutatása volt. A darab színvonalas és értékes előadása megérdemelten aratott nagy sikert. A szakkör tagjai jól szerepeltek még az iskolai ünnepélyek alkalmával.

A történelmi szakkör 20 tanulóval kezdte meg munkáját. Vezetőtanár Béli József, a szakkör elnöke Szabó Piroska III. B, jegyzője Lang Magdolna III. B oszt. tanulók voltak. A szakköri munka középpontja az intézet 200 éves fennállásának megünneplése került. Ezen alkalmából nyilvános ünnepi szakköri ülést tartottak, amelyen több tanár és 80 meghívott tanuló vett részt. A későbbi ülések során is tartottak előadásokat a szakkör tagjai az intézet történetéről és nagy nevű tanulóiról (Deák Ferenc, Landler Jenő; A gyakorló iskola története).

A szakköri munkához hozzátartozott a néprajzi gyűjtések segítése és a nyári gyűjtések előkészítése is.

Az orosz szakkör Gyana Sándorné tanár vezetésével 20 taggal működött. A tagok nagy részét a tagozatos III. E osztály tanulói adták. A szakköri munkák során kettős cél vezette a tanárt: a tanulók ismerkedjenek meg az orosz klasszikusokkal. E cél érdekében a szakkör tagjai előadásokat

tartottak az egyes klasszikusokról, valamint a televízióban megtekintett színdarabokat megbeszélték (pl. Gorkij: Éjjeli menedékhely).

A szakköri munka másik célkitűzése volt: az élő idegen nyelv minél színvonalasabb elsajátítása, azaz gyakorlati alkalmazása. A tanulók két alkalommal is találkoztak szervezett keretek között szovjet katonákkal. A jól sikerült műsoros estek nagyon hasznosak voltak a nyelv gyakorlása szempontjából is.

Matematika szakkör. Hagyományainknak megfelelően, évről évre működik matematikai szakkör intézetünkben. Különös színt adott ez évi munkájuknak a gimnázium 200 éves fennállásának megünneplése. Ezért rendeztek a szakkör tagjai külön ünnepélyes szakköri ülést. Ez az ülés mintegy szimbolizálta az évi munka jellegét, melynek munkaterve szerint foglalkoztak a tagok függvények vizsgálatával, sorozatok és sorok határértékével, differencia- és differenciálhányadosok fogalmával, a határátmenetek problémáival, továbbá egyszerűbb algebrai és trigonometrikus függvények differenciálásával és integrálásával, valamint egészen egyszerű esetekben a határozott és határozatlan integrál fogalmának kialakításával. Ezen felül megbeszélték a Középiskolai Matematikai Lapok kitűzött feladatait, valamint a későbbiek során azok megoldásait. Rendszeres megoldói ezen feladatoknak Feledy Ildikó, Kele András II. és Kovács István I. osztályos tanulók voltak. Feledy Ildikó és Kele András megoldásait, mint a legjobb megoldások közé tartozókat, a KML közölte 1965/5. és 1966/3. számában.

Az ünnepélyes szakköri gyűlés, mint kiemelkedő esemény a szakkör életében, a következő program szerint zajlott le:

1. Szakkörvezető tanár, Baj István, méltatta a gyűlés jelentőségét. Felhívta a tagok figyelmét elődeink eredményes munkájára.
2. Kele András ismertette a KML-ban is közölt szép megoldását, ill. annak egy másik változatát.
3. Feledy Ildikó nagyon ügyes, hangulatos előadást tartott logikai feladatmegoldásokról.
4. Fodor Csaba az euklideszi szerkesztésekről tartott nivós előadást.

Fizika szakkör. A fizika szakkör Gulyás Mihály tanár vezetésével érettségi előkészítő jelleggel működött. Így csak negyedik osztályosok lehettek a tagjai. A taglétszám 14 fő volt. A szakköri munka értékét mutatja, hogy a tagok eredményesen érettségiztek fizikából.

Kívánatos lenne, hogy az egész tanulóiifjúságot átfogó kísérleti, ill. feladatmegoldó szakkör is működne az iskolában.

Az I. B kémia—fizika tagozatos osztály fizikai mérőcsoportja Kovács László osztályfőnök irányításával bekapcsolódott a Középiskolai Matematikai Lapok által meghirdetett fizikai pályázatba. A pályázóknak folyadékok belső súrlódását kellett mérniük.

„Farkas Károly, Henczler József és Licskay István a folyadékban lassan süllyedő kis bitumen-golyócska süllyedési sebességéből a Stokes-törvény alapján mérték 32 százalékos töménységig terjedő cukoroldatok belső súrlódási együtthatóját.

Göcze Péter és Henczler József saját készítésű viszkoziméterrel dolgoztak, és alkohol—víz elegyek belső súrlódását mérték a töménység függ-

vényében. Észleléseik pontosak. Kb. 50 százalékos töménységnél megtalálták a belső sűrűlódási együttható igen határozott minimumát“ — írja a Fizika Rovat a dolgozatról.

A biológia szakkör Mosonyi Éva tanár vezetésével 15 taggal működött. A 200 éves évforduló alkalmából tartott ünnepi szakköri ülésen Bethlen Klára III. C osztályos tanuló iskolánk egykori diákjáról, Kaán Károlyról, Mosonyi Éva tanár Kaán Károly egy munkájáról tartott előadást. Meghívott előadóként dr. Sárdy István kórházi főorvos Thanhoffer Lajos munkásságát ismertette.

Az évi munka során előadások hangzottak el az öröklődésről, vírusokról, a látás fejlődéséről. A foglalkozásokon a Búvár és az Élővilág című folyóirat egy-egy cikkét is ismertették a tanulók. Az előadásokon kívül boncolások és kísérletek szerepeltek a programban.

A biológia érettségi előkészítő szakkört Schlarb Béla tanár vezette. A szakkörön belül a tanulók részletesen kidolgozhatták az érettségi vizsga A/ tétéleit, valamint elvégezték a tételek gyakorlati részeit. Komoly súlyt fektettek a mikrokopizálásra.

A kémia szakkör Horváth Béla igazgatóhelyettes irányításával 20 tanulóval működött.

A 200 éves évforduló ünnepségei során a szakkör tagjai gondos, szorgalmas munkával értékes kiállítási anyagot állítottak össze.

A jubileumi szakkörön iskolánk volt tanulói, mint meghívott előadók tartottak előadásokat tanulóinknak:

Czulek Lászlóné Tamás Margit (vegyéssz mérnök) „Az oxigén előállításának alapelvei és ennek technológiája“; Benczik Ferenc vegyész mérnök „Zala megye ivóvizeinek kémiai összetétele“ címen.

A tanév további részében a munka a szakköri munkaterv alapján folyt. A munkaterv elvi célkitűzése a korszerű természettudományos világszemlélet alakítása (formálása) volt. A kezdő fokon álló tanulók először a kísérletezésben való jártasság megszerzését célzó gyakorlatokat végeztek, később az oldás, kristályosítás, lepárlás stb. terén kísérleteztek. A magasabb készségi fokon álló tanulók a minőségi, mennyiségi analízis, elektrokémiai kísérletek, vezetőképesség vizsgálata, ionvándorlási tárgykörben végezték munkájukat. Modellkísérleteket állítottak össze.

A földrajz—természetjáró szakosztály 50 taggal működött Dávidovics Sándor tanár vezetésével.

A tagok októbertől kezdve számos túrán és versenyen vettek részt. A legjelentősebbek a következők voltak:

1. Október 24-én a szakosztály elnyerte a Landler Kupát.
2. Decemberben a Godinek Sarolta és Bernád Zsuzsa páros megnyerte a megyei bajnokságot Reziben.
3. Április 4-én Felszabadulási emléktúrán vettek részt.
4. A május 22-én rendezett megyei KISZ bajnokságon a szakosztály tagjai jól szerepeltek.
5. Eredményes és élményekben gazdag volt a júniusban Csehszlovákiába tett kirándulás.
6. A programdús év záróaktusa a kéthetes füredi táborozás volt.

A túrákon és versenyeken kívül előadásokat is tartottak a vezetőtanár és a kör tagjai. Többek között beszámolók hangzottak el az Alpokról, a Himáljáról, Közép-Keletről, Pilis-Visegrádról, a Balatonról és környékéről.

A képzőművészeti szakkör vezetője Boros Antal tanár volt.

A szakköri munka célkitűzése volt a tagok látási és ábrázolási készségének fejlesztésére, valamint elősegíteni az egyes tanulóknak meglévő tehetség képi igénnyel történő önálló kifejezését is. Sok munka készült a tanév során, elsősorban alak-, mozgás- és fejtanulmány. Az önálló munkák megoldásában leginkább Kotnyek István IV. B és Törő Erzsébet III. A oszt. tanulókat, míg az alkalmi tervezésekben Lengyák István II. C tanulókat kell kiemelni a 19-es létszámú szakkör tagjai közül.

A rádiós szakkörök Gulyás Mihály és Nagy Emil tanárok vezetésével működtek. Az alacsony szintű anyagi ellátottság csak kis létszámú csoportok foglalkoztatását tette lehetővé, jóllehet a tanulói érdeklődés igen nagy volt.

A tagok tranzisztoros vevőket, szignál generátort, valamint „ β ”-mérőt készítettek. A Nagy Emil tanár vezette szakkörön kiemelkedő munkát végzett Kápolnás Ferenc III. E oszt. tanuló.

A fotoszakkör Szolnoky Zoltán tanár vezetésével 20-as létszámmal működött. Titkár Szarka Ottó II. F oszt. tanuló volt.

A fotoszakkör haladó és kezdő csoporttal indult. A tagok a foglalkozásokon (előadásokon, fotósétákon) a fekete-fehér, valamint a színes fényképezés elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkoztak. A tanulók eredményesen működtek az iskola 200. évfordulója alkalmából rendezett kiállítás anyagának elkészítése során, valamint az ünneppsorozat eseményeinek megörökítésében.

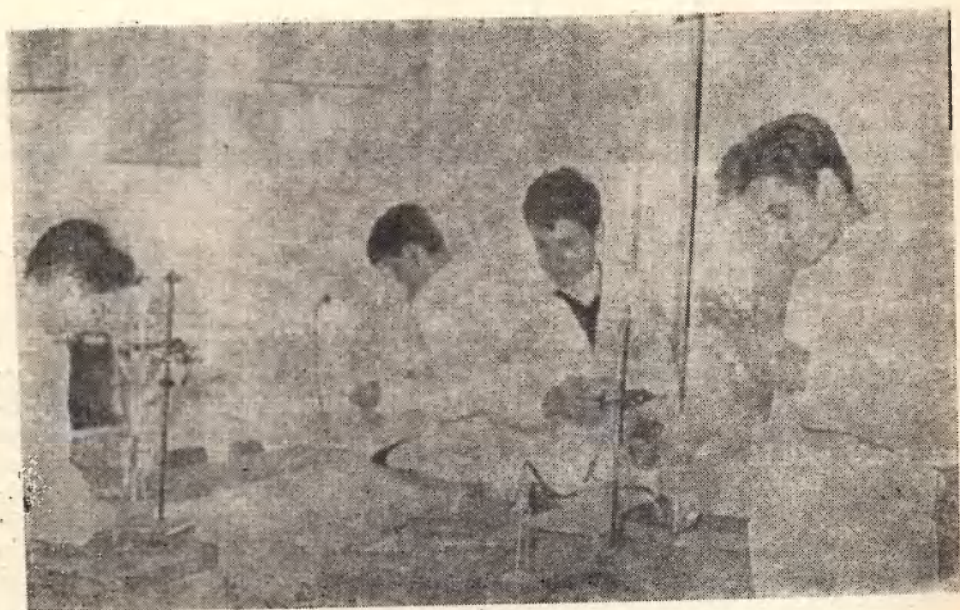
Sikerrel szerepeltek a Zrínyi Miklós Fiúkollégium fotoszakkörével közösen a Nagykanizsán rendezett megyei fotókiállításon, a IV. Zalai Fotókiállításon és a Pécsen rendezett Országos Diákfotókiállításon. Tevékenyen részt vettek a tanév során az iskolaélet eseményeinek megörökítésében, az évkönyv képeinek elkészítésében, az új laborhelyiség berendezésében.

Kézimunka szakkör Kókényes Zoltánné tanár vezetésével 25 tanulóval működött. Titkár Tóth Mária II. C oszt. tanuló volt.

A tanulók sok modern kötési, horgolási mintát ismertek meg. Ezeket a gyakorlatban nagyszerűen fel tudják használni.

Müller Veronika

Érettségi vizsgák

A tanév végi érettségi vizsgákra az iskola 170 tanulója jelentkezett. A jelöltek közül 42 fiú és 128 leány.

Az írásbeli érettségi vizsgák a Művelődésügyi Minisztérium utasításának megfelelően, május 12-től 18-ig folytak le. Magyarból és matematikából a Művelődésügyi Minisztérium, idegen nyelvekből pedig a Megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya tűzött ki központi tételt.

Magyar nyelv- és irodalomból a következő tételek között választhattak a jelöltek:

A humán tagozaton: 1. Kosztolányi Dezső Ó én szeretem a bús pesti népet kezdetű és József Attila Munkások című versének összehasonlító elemzése. 2. Az ember helytállásának ábrázolása a modern próza- és dráma-irodalomban (a tétel egy-egy szovjet, mai, magyar, illetve haladó nyugati prózai vagy drámai mű értelmezése alapján fejtendő ki).

A reál tagozaton: 1. Az igaz hazafiság jellemző vonásai nagy költőink műveiben. 2. A szocialista embereszmény művészi ábrázolása egy szovjet és egy mai magyar prózai alkotásban.

Matematikából mindkét tagozaton 3—3 feladatot kellett a jelölteknek megoldaniok. E feladatok szövege a következő:

A humán tagozaton: 1. Egy háromjegyű szám jegyei 0-tól különbözők és összegük 5. Ha az első és a harmadik jegyet felcseréljük, és a nyert számot az eredetiből kivonjuk, 198-at kapunk. Melyik ez a szám? 2. Adott egy trapéz négy oldala. A párhuzamos oldalak hossza 20 és 8 cm, a száraké 9 és 14 cm. Határozzuk meg a trapéz szögeit és területét! 3. Egy R sugarú gömbbe olyan háromszög alapú hasábot írunk, amelynek minden oldal-lapja négyzet.

Számítsuk ki a hasáb térfogatát R segítségével! Végezzük el a számítást, ha $R=7$ cm-rel!

A reál tagozaton: 1. Egy üzem egy év alatt 43 százalékkal növelte termelését. Ez a növekedés két forrásból származott: egyrészt növekedett a munkások száma, másrészt növekedett az egy főre eső termelés. Hány százalékkal nőtt a munkások száma, ha az egy főre eső termelés háromszor akkora százalékkal nőtt, mint a munkások száma. 2. Trapéz alakú telek területe 3600 m^2 . A telek egyik átjárós útja a telket egy szabályos és egy nem szabályos háromszög alakú részre osztja. A két rész területének aránya a megadott sorrendben 5:4. Mekkora a trapéz oldalai és szögei? 3. Egy a sugarú gömb köré csonkakúpot írunk. A csonkakúp alkotója az alap síkjával alfa szöget zár be. a) Mekkora a csonkakúp térfogata? b) Mekkora a térfogat, ha alfa egyenlő 60 fok és $a=3$ cm?

Orosz nyelvből mindkét tagozaton Solohov: Emberi sors című elbeszéléséből 23 sornyi szöveg oroszról magyarra való fordítása volt.

Német nyelvből az írásbeli tétel Maxim Gorkijnál című 23 sornyi szöveg németről magyarra való fordítása volt.

Olasz nyelvből Grazia Deledda: L'ospitalita című művének 26 sornyi szemelvényét kellett a jelölteknek olaszról magyarra fordítani.

Latin nyelvből Vitruvius Pollio: De architectura IX. Praefatio 1—3 című művének 17 sornyi részét kellett a jelölteknek latinról magyarra fordítani.

Az Érettségi Vizsgaszabályzat értelmében három, mindenkire kötelező tantárgyon (a magyaron, a történelmen és a matematikán) kívül a negyedik tantárgyat úgy választották meg a jelöltek. Ennek megfelelően magyarból, történelemből és matematikából 170, oroszból 44, németből 4, olaszból 3, latinból 2, fizikából 22, biológiából 91 és kémiából 4 jelölt tett szóbeli érettségi vizsgát. Az Érettségi Vizsgaszabályzat lehetővé teszi, hogy a jelöltek ötödik tárgyat is választhattak, amely tárgynak az érdemjegye azonban nem számít bele az érettségi átlageredménybe. A 170 jelölt közül mindössze 9 élt ezzel a lehetőséggel. Ezek közül kettő választotta az olasz nyelvet, egy a német nyelvet, egy az angol nyelvet, egy a biológiát, egy a földrajzot, kettő a testnevelést és egy az éneket.

A IV. A osztály szóbeli vizsgái dr. Pillér Ernő szakfelügyelő elnökségével június 10-én és 11-én folytak le a következő eredménnyel:

Jelesen érett 3 jelölt, 13,6 százalék: Horváth Sándor, Kosztricz Pál és Persovits Gyula.

Jól érett 5 jelölt, 22,7 százalék: Molnár Imre, Németh Imre, Tóth Miklós, Varga János II. és Vörös Ferenc.

Közepesen érett 4 jelölt, 18,1 százalék: Bedő Károly, Kálmán Ferenc, Mezei József és Rodek Gyula.

Megfelelt 6 jelölt, 27,2 százalék: Barát Ferenc, Bazsika Dénes, Étsy Ferenc, Mihály Sándor, Takács Károly és Takács Lajos.

Javító vizsgát tehet szeptemberben 4 jelölt, 18,1 százalék: Bellér László (matematika), Andrasek Károly (matematika), Farkas János (matematika, biológia) és Hóbár József (matematika, biológia).

Eredménytelen írásbeli miatt egy év múlva teljes érettségi vizsgát tehet Varga János I.

Osztályátlag: 2,8

A IV. b osztály szóbeli vizsgái Posch János tatabányai gimnáziumi igazgatóhelyettes elnökségével június 13-án, 14-én és 15-én folytak le a következő eredménnyel:

Jelesen érett 2 jelölt, 5,8 százalék: Fodor Csaba és Sznopek Zsuzsanna.

Jól érett 7 jelölt, 20,5 százalék: Herczegh László, Jancsi Klára, Kondákor Erika, Kotnyek István, Lakner Lajos, Simon Erzsébet és Ternác Piroska.

Közepesen érett 12 jelölt, 35,2 százalék: Balogh Piroska, Durgó Gizella, Futó Margit, Kuzsner Julianna, Lapat Katalin, Peti Ilona, Rodek István, Soós Mihály, Tamás Margit, Takács Teréz, Tóth Magdolna és Vigh Márta.

Megfelelt 9 jelölt, 26,4 százalék: Bagladi Ildikó, Balla Piroska, Balczár Edit, Decs Jolán, Horváth József, Kalamár Rozália, Koma László, Mikó Lajos és Teperics Katalin.

Javítóvizsgát tehet szeptemberben 4 jelölt, 11,7 százalék: Kovács Ilona (matematika), Molvarecz Ildikó (matematika), Tokorcsi Mária (matematika) és Vajdai Zsuzsanna (biológia).

Osztályátlag: 2,8.

A IV. C osztály szóbeli vizsgái Ujvári Sándor, a Megyei Pártbizottság titkára elnökletével június 13-án, 14-én és 15-én folytak le a következő eredménnyel:

Jelesen érett 7 jelölt, 18,9 százalék: Németh Aranka, Németh Ilona, Rószler Katalin, Sió Klára, Tóth Süle Erzsébet, Varga Emma és Vigh Éva.

Jól érett 7 jelölt, 18,9 százalék: Altai Ilona, Milovics Éva, Molnár Margit, Nagy Magdolna, Németh Margit, Pintér Ágota és Simon Mária.

Közepesen érett 13 jelölt, 35,1 százalék: Bálint Ilona, Csicskár Julianna, Ferkócza Margit, Horváth Magdolna, Kovács Angéla, Kovács Margit, Kövesi Klára, Lakatos Anna, Lovrencsics Erzsébet, Ózdi Mária, Schiller Katalin, Szekszárdi Gizella és Vincze Erzsébet.

Megfelelt 6 jelölt, 16,2 százalék: Arany Mária, Gerencsér Valéria, Major Mária, Molnár Katalin, Rózsás Mária és Soós Katalin.

Javítóvizsgát tehet szeptemberben 4 jelölt, 10,8 százalék: Hoffmann Mária (matematika), Horváth Anna (magyar, matematika), Horváth Jolán (matematika) és Kamondi Piroska (történelem).

Osztályátlag: 3,2.

A IV. D osztály szóbeli vizsgái Farkas Domonkos, a budapesti Tanítóképző Intézet tanára elnökletével június 7-én és 8-án folytak le a következő eredménnyel:

Jelesen érett 1 jelölt, 4,5 százalék: Berecz Katalin.

Jól érett 8 jelölt, 36,3 százalék: Borszéki Ilona, Csaba Katalin, Donovár Katalin, Galambos Ildikó, Horváth Erzsébet, Keglovics Valéria, Kisfaludy Ágota és Kolongya Ilona.

Közepesen érett 7 jelölt, 31,8 százalék: Fincza Ibolya, Kárpáti Mária, Óvári Valéria, Perkó Mária, Szökrény Erzsébet, Tóth Erzsébet és Varró Ágnes.

Megfelelt 3 jelölt, 13,6 százalék: Bányai Irén, Domján Mária és Mátyás Mária.

Javítóvizsgát tehet szeptemberben 2 jelölt, 9 százalék: Kertész Anna (matematika) és Zadola Anna (matematika).

A megkezdett érettségi vizsgáról alapos ok nélkül távolmaradt, egy év múlva teljes érettségi vizsgát tehet 1 jelölt, 4,5 százalék: Kovács Lenke.

Osztályátlag: 3,3.

A IV. E osztály szóbeli vizsgái Fazekas Gábor zalaszentgróti gimnáziumi igazgató elnökletével június 10-én és 11-én folytak le a következő eredménnyel:

Jelesen érett 2 jelölt, 9,5 százalék: Kálovics Ferenc és Miklós László.

Jól érett 2 jelölt, 9,5 százalék: Gerencsér László és Plasky Paula.

Közepesen érett 4 jelölt, 19 százalék: Béli László, Furmen Györgyi, Juhász Katalin és Kiss Károly.

Megfelelt 10 jelölt, 47,6 százalék: Bedő Mária, Borda Magdolna, Domján Erzsébet, Gaál Jolán, Horváth György, Mezőfi József, Pöcze János György, Stróber Gábor, Szabó Valéria és Vadász Mária.

Javítóvizsgát tehet szeptemberben 3 jelölt, 14,2 százalék: Baj Gizella (matematika), Henczi Gyöngyi (magyar) és Kanizsai Ferenc (matematika).

Osztályátlag: 2,5.

A IV. F osztály szóbeli vizsgái Höfle József soproni gimnáziumi igazgató elnökletével június 6-án, 7-én és 8-án folytak le a következő eredménnyel:

Jelesen érett 4 jelölt, 12,1 százalék: Benkő Eszter, Jelinek Klára, Kollarits Ágota és Mátéffy Klára.

Jól érett 9 jelölt, 27,7 százalék: Horváth Zsuzsanna, Kollarics Éva, Korpár Mária, Merkly Belus Anna, Nagy Etelka, Németh Éva, Paizs Gabriella, Parragi Edit és Radics Anna.

Közepesen érett 13 jelölt, 39,3 százalék: Bálint Erzsébet, Csöndör Rózsa, Horváth Mária, Horváth Márta, Ivánkovits Ágnes, Kiss Katalin, Kovács Éva, Menyhárt Erzsébet, Pikó Gizella, Reich Katalin, Ruzsa Emma, Tar Erika és Vajda Éva.

Megfelelt 3 jelölt, 9 százalék: Garai Anna, Miklósi Mária és Szalai Zsuzsanna.

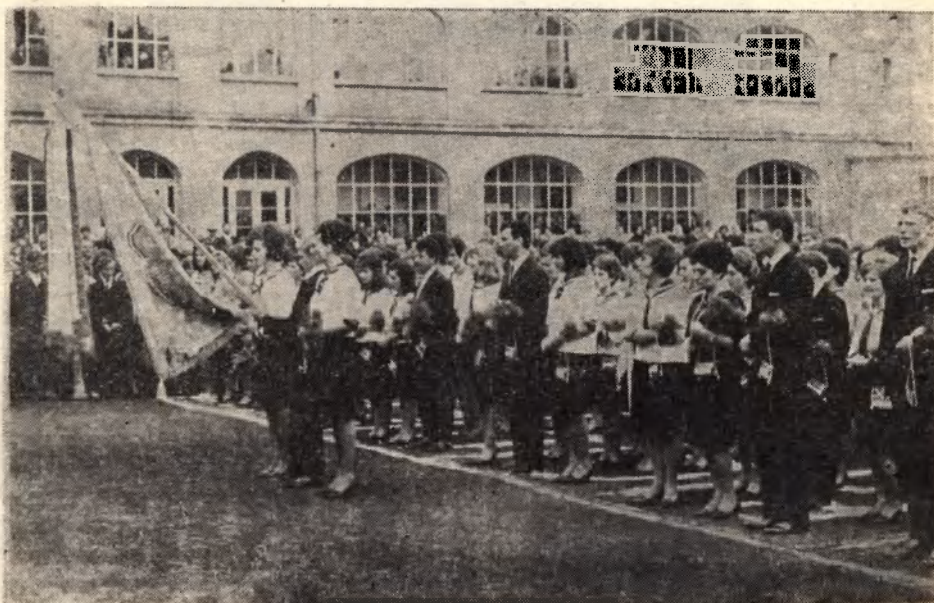
Javítóvizsgát tehet szeptemberben 4 jelölt, 12,1 százalék: Horváth Klára (matematika), Karácsonyi Magdolna (matematika), Papp Erzsébet (matematika) és Szabó Eszter (matematika, biológia).

Osztályátlag: 3,2.

A hat osztály összesített eredménye:

Jelesen érett	19	jelölt	11,1%
Jól érett	38	„	22,3%
Közepesen érett	53	„	31,1%
Megfelelt	37	„	21,7%
Javíthat	21	„	12,3%
Teljes vizsgát tehet	2	„	1,1%

Buzás István

Az iskola sportélete

Az ember életének jelensége, de feltétele is a mozgás. Csak a mozgás és a pihenés helyes egyensúlyának megtartásával fejlődik ki az ember teljessé, és csak így tudja megtartani hasznosan munkaképességét, erejét, testi és szellemi frissességét. A munkamozgások azonban nem minden esetben elégitik ki a szervezet egyensúlyának igényét. Korunkban a különböző foglalkozásokat általában az egyoldalú tevékenység jellemzi, mind a fizikai, mind a szellemi munkában. A szellemi munkában az egyoldalúsággal még párosul a kevés, szinte minimális mozgási lehetőség. A mozgáslehetőség hiánya aláassa az ember egészségét. A munkamozgások korlátozott lehetőségüknél fogva szintén nem elégitik ki az ember mozgásigényeit. Legalkalmasabb az emberi szervezet fejlesztésére, karbantartására a testnevelés, a mozgás. A testnevelés korunk emberének pótolhatatlan tartozéka. Sokrétű, hasznos hatás, a szabadban végezhető szórakoztató mozgást, a siker örömét nyújtó felüdítő tevékenységet a modern kor embere nem nélkülözheti.

A sportolás jelentősége sokszorozódik a középiskolában, ahol a fejlődő korban levő, az életre készülő fiatalok vannak erős szellemi megterhelésnek kitéve, melyhez még hozzáadódik az iskolapadban ülés káros ártalma. A fiatalok életében ez a kor, melyben eldőlhet egy-egy ember jövője az élet számtalan megpróbáltatását illetően. Az életben végzendő magasszintű, eredményes szellemi munka fizikai alapjait is le kell rakni a középiskolának. Az „Ép testben ép lélek“ jelszó korszerű változatát kell szem előtt tartanunk. Társadalmunk felismerte fontosságát, és a cél érdekében óriási erőfeszítéseket tesz. A személyi és tárgyi feltételek teljes biztosításával kíván minden lehetőséget megadni középiskoláinknak, köztük iskolánk tanulóinak is, hogy a szellemi gyarapodással párhuzamosan fizikailag is megerősödve kerüljenek ki az életbe. vagy az egyetemekre, főiskolákra, és bennük igény alakuljon ki a szórakoztató, ugyanakkor a szervezet számára szinte nélkülözhetetlen életkellékre, a sportolásra. Hazánkban ma még a széles tömegek előtt nincs nyitva teljesen a lehetőség a szervezett sportolásra, melynek részben anyagi okai vannak, de legtöbbször felfogásbeli akadályok fékezik nagyobb tömegek bekapcsolódását. A felfogásbeli akadályok elhárításában a középiskolák padjaiból kikerülő fiatalokra sok vár, hogy megváltoztassák a maradi nézeteket felfedjék a szórakoztató testmozgás, a sportolás kedvező hatását az ember szellemi és testi felfrissülésére.

Iskolánk sportélete igazán csak a felszab adulás után lendült fel, vált megmértetűvé. A piarista gimnáziumban, iskolánk elődjében ugyan volt sportélet, de nem válhatott tömegsporttá, hiszen oda zömmel csak jómódú szülők gyerekei kerülhettek be, tehát eleve ki volt zárva, hogy széles tömegek kapcsolódhassanak be az iskola sportéletébe. Az iskola államosítása után élénk sportélet indult meg az iskolában, melynek folytatása napjainkban is tart. Több városban, sőt megyén kívüli jó eredmény jellemzi e korszak eredményes sportmunkáját: 1947: a szombathelyi tankerület

középiskolai kosárlabda bajnokcsapata a nagykanizsai gimnázium csapata. 1952: az országos középiskolai bajnokság 100 m-es síkfutó számában kánizsai gimnazista lett a harmadik. Évről évre a gimnázium leány és fiú tornászcsapata nyerte a megyei középiskolás bajnokságot. 1956: leány tornászcsapatunk az országos középiskolai tornászbajnokság döntőjében iskolánk csapata a második volt. 1959: a 400 m-es síkfutás országos döntőjében a 2. és 3. helyezett iskolánk tanulója volt. Még ez évben fiú kosárlabda csapatunk az ország legjobb tizenkét csapata között volt. 1964-ben leány kosárlabda csapatunk az ország legjobb nyolc csapata közé került. Még ez évben leány kézilabda csapatunk serdülő kora ellenére, és még újonc is volt, veretlenül megnyerte a felnőtt megyei bajnokságot. Eredményével az évvégi megyei értékelésen a megyei összes női sportcsapata között a harmadik helyre került, megelőzve több NB II. osztályú csapatot. A minőségi sport mellett iskolánk fő feladata különösen az elmúlt két év óta a tömegsport szervezése, az iskola minél több tanulójának bekapcsolása az egészségvédelem, a pihenés e hasznos formájába. A testnevelő tanárok és Parti Ilona, a sportkör ifjúsági elnöke, fáradhatatlan munkájának eredményeként nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy a Landler Jenő gimnáziumban a sport a tömegeké. A különböző szintű bajnokságok mellett a házibajnokságok sokrétűsége ad színt az iskola sportéletének. Hét sportágban: atlétika, torna, sakk, asztalitenisz, kosárlabda, kézilabda, labdarúgás, rendszeresen folynak a házibajnokságok egész éven keresztül, melyeket minden esetben díjazunk. Az egyes sportágak elméleti ismereteinek megismerését célozza a sportrejtvény pályázat, melybe a faliújságon hetenként megjelenő különböző rejtvényfeladatok megfejtése útján kapcsolódhatnak be a tanulók. Az összesített versenyben legtöbb pontot elérő három tanuló sportkönyv díjazásban részesül.

Az iskola fennállásának 200 éves évfordulóját az iskola sportköre is méltó módon ünnepelte. Az iskola falán leleplezett emléktáblán található iskolánk volt tanulójának, majd tanárának, dr. Mező Ferencnek neve is, aki a testkultúra érdekében tett fáradozásaival feledhetetlen érdemeket szerzett magának az egész világon. 1928-ban az amszterdami olimpián nyert szellemi olimpiai bajnoksága a magyar sportkultúra büszkesége. Egészen haláláig a Nemzetközi Olimpiai Bizottság tagjaként fáradhatatlanul dolgozott a világ sportkultúrájának minél magasabbra lendítéséért. Az egyhetes ünnepségsorozatban egy teljes napot a sportműsor töltött ki. A sportnapot az iskola 400 leánytanulójának együttes szabadgyakorlata nyitotta meg, mely impozáns bevezetése volt az utána következő „Landler Kupa” versenysorozatnak. Az iskola KISZ szervezete két díszes vándorserleget ajánlott fel, egyiket a természetjáróknak, másikat az összetett versenyben győztes iskolának. Az összetett verseny csak csapatversenyből állt, ahol leány és fiú atlétikai versenyszámokban, leány és fiú kosárlabdában, kézilabdában, és kispályás labdarúgásban mérték össze erejüket a város összes középiskoláinak csapatai, és vendégként a pacsai gimnázium csapatai. A fej-fej mellett haladó szoros küzdelemben rendkívül izgalmas versenyt vívtak az első helyért a Kőolajbányászati és Vegyipari Technikum, valamint a Landler Gimnázium tanulói. Végül is a holtversenyt a labdarúgó mérkőzés újrajátszása döntötte el a Kőolajbányászati és Vegyipari Technikum javára, mely egy pontos előnnyel elnyerte a Landler Kupát egy évre. A természetjáróknak felajánlott serleget iskolánk csapata nyerte. Az egész sportnap tanújelét adta annak, hogy milyen sok küzdeni-

akarás, és sportszerű vetélkedési szellem van a mi tanulóinkban. Egyben azt is bizonyította, hogy helyes úton járunk akkor, amikor a sportot a tömegek közkincsévé akarjuk tenni. A tömegek közül a minőségi sport utánpótlását már nem nehéz biztosítani. Iskolánk példája bizonyítja, hogy ez a helyes út. A város valamennyi sportegyesületének színeiben a legkülönbözőbb sportágakban megtalálhatók iskolánk tanulói. NB II. osztályú kosárlabda és asztalitenisz csapatokban, NB III. osztályú labdarúgó csapatokban és más különböző szintű bajnokságokban sikerrel állnak helyt tanulóink.

Kiváló sporteredményeket elért tanulóink az 1965—66-os tanévben:

Atlétika: Kondricz Erzsébet, Nagy Erzsébet, Léder Katalin, Mikulás Péter, Kandár Tibor.

Torna: Balogh Erzsébet, Persovits Gyula.

Természetjárás: Godinek Sarolta, Németh Erzsébet, Bernád Zsuzsa, Sági Ottó, Pintér Ferenc, Jászberényi József.

Kosárlabda: Tóth Erzsébet, Gábor Erzsébet, Léder Katalin, Dinnyés Edit, Dancs Zsuzsa, Petőfi Lajos.

Kézilabda: Vincze Erzsébet, Gaál Jolán, Szabó Valéria, Radics Mária, Varró Ágnes, Mátyás Mária.

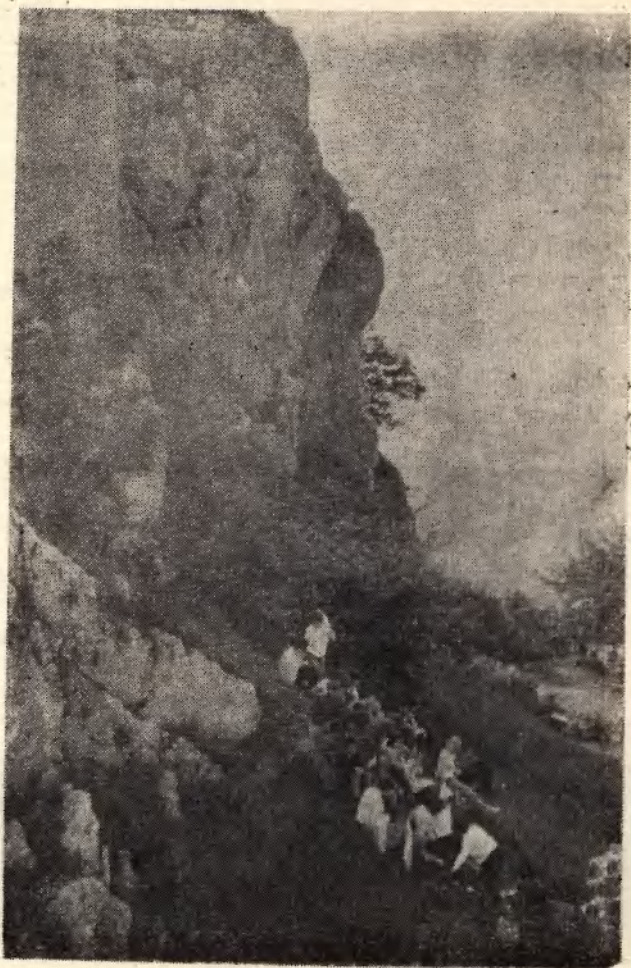
Labdarúgás: Mártonfalvi József, Kovács Lajos a III. A és B osztály, valamint az I. C és E osztályok csapatai.

Asztalitenisz: Parti Ilona, Horváth Klára, Jánok Győző, Kovács István.

Sakk: Rezsek Győző, Pintér Ferenc.

Grédics Gyula

A tanári testület névsora és iskolai munkaköre

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége, szaktárgyai	Szolgálati évek száma		Mely tantárgyakat, mely osztályokban tanított?	Het óraszáma	Osztályfőnökök	Egyéb iskolai elfoglaltsága
		összesen	annál az iskolánál				
1.	ZSOLDOS FERENC igazgató „Az oktatásügyi kiváló dolgozója”	10	7	földrajz: 1a, 1b, 1c	6	—	Levelező tagozat és a dolgozók iskolájának vezetője
2.	HORVÁTH BÉLA ig. helyettes „Az oktatásügyi kiváló dolgozója”	40	17	kémia: 2a, 2d	17	—	A kémiai szertár öre. A kémiai szakkör vezetője
3.	Dr. ÜRDÖG FERENC ig. helyettes „Az oktatásügyi kiváló dolgozója”	10	9	magyar: 1d, 1e	8	—	
4.	BAJ ISTVÁN tanár matematika, fizika	26	3	matematika: 2d, 2f, 4c, 4d fizika: 2d, 2e, 3a, 3c, 4c	29	—	A matematikai szakkör vezetője
5.	BAKONYI ISTVANNÉ PINTÉR ERZSÉBET tanár	9	4	fizika: 2c, 2e, 3a, 3d, 4b, 4d	29	4b	Tanulószobai felügyelet. Szakszervezeti bizalmi
6.	BALOGH GYÖRGY tanár matematika, fizika	3	3	testnevelés: 1c, 1e, 2abc, 2edf, 3a, 3b, 3cde, 4a, 4be, 4c	28	—	Gyógytorna Sportkör vezető
7.	BÉLI JÓZSEF tanár „Az oktatásügyi kiváló dolgozója” történelem	11	11	történelem: 3b, 3z, 4a, 4d, 4e műv. tört.: 4c, 4d, 4e, 4f	31	4a	A történelmi szakkör vezetője
8.	BISKOPICS MARTON tanár orosz	14	14	orosz: 1a, 2a, 4d, 4e, 4f	29	2a	
9.	BOGDÁN MAGDOLNA agrarmérnök-tanár mezőgazdaságtan	1	1	mezőg. gyak.: 1f, 1z, 2e, 2b kertészet: 1z	35	1z	
10.	BOROS ANTAL tanár földrajz, rajz	13	3	műszaki rajz: 1b, 1c ipari rajz: 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f ábr. geom.: IVa, földrajz: 2b üzemi kíséret: 2f	25	—	A rajz szakkör vezetője. A rajzszer-tár öre. Dekoráció felelős

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége, szaktárgyai	Szolgálati évek száma		Mely tantárgyakat, mely osztályokban tanított?	Heti óraszám	Osztályfőnök	Egyéb iskolai elfoglaltsága
		összesen	tanítási évek				
11.	BUZÁS ISTVÁN tanár matematika, fizika	7	7	matematika: 1d, 4b, 4e fizika: 3b, 4c, 4e, 4f	29	—	Matematikai szer- tár óre
12.	DAVIDOVICS SÁNDOR tanár történelem, földrajz, geológia	11	7	történelem: 1e, 3e földrajz: 1e, 2a, 2c, 2d, 2f	26	1e	A földrajzi szakkör vezetője. A föld- rajzi szertár óre. Takarékossági fe- lelős
13.	GRÉDICS GYULA tanár testnevelés	8	5	testnevelés: 1 af, 1bd, 1ce, 2b, 3d, 3e, 3z, 4be, 4d, 4f	32	4d	Tankönyvfelelős. Sportköri elnök. Gyógytorna. Tanulószoalai fel.
14.	GULYÁS MIHÁLY tanár fizika, matematika	10	10	matematika: 2b, fizika: 2b, 4a elektrotechnika gyak.: 1e, 2c, 2f	32	—	Fizikai és rádió- szakkör vezetője. Órarend készítő
15.	GYANA SÁNDORNÉ PERGEL MÁRIA tanár magyar, orosz	4	4	magyar: 3e orosz: 2e, 2f, 3c 3e, 3z	27	3e	Orosz nyelvi szakkör vezetője.
16.	HARKÁNY LÁSZLÓ szakfelügyelő magyar	12	9	magyar: 3a, 4c, 4f	17	4c	Szakfelügyelő. Kultúrfelelős.
17.	HOMONNAY SZÁBLCSNÉ HETÉNYI ESZTER tanár biológia, kémia	1	1	biológia: 1a, 1d, 1z kémia: 1a, 2f, 3a	17	1a	
18.	Dr. IVÁNCITS JÁNOSNÉ PILLÉR IRÉN tanár magyar	17	6	magyar: 2b, 4d, 4e német: 1b, 2b, 2c, 4a	26	1b	Ifjúságvédelmi megbízott Kultúrfelelős.
19.	KERECSÉNYI ERZSÉBET tanár magyar, történelem	21	5	magyar: 1a, 1f, 2d, 2z történelem: 3d üzemi kíséret: 4b	23	2d	Az önképzőkör vezetője
20.	KOVÁCS JÓZSEFNÉ PÁL ZSUZSÁNNÁ tanár testnevelés	1	1	testnevelés: 1af, 1bd, 1z, 2ac, 2d, 2e, 2z, 3a, 3b, 3c	30	2z	Gyógytorna Sportkör vezető
21.	KOVÁCS LÁSZLÓ tanár matematika, fizika			matematika: 1b, 1c, 1e, 2a fizika: 2a, 2z rádió műsz.: 3e	30	1b	
22.	KÜKÉNYES ZOLTÁNNÉ BERKÓ MÁRIA tanár magyar, orosz	10	3	magyar: 2c orosz: 1d, 2c, 3a, b, 3d, 4c	28	2c	A kézimunka szakkör vezetője. Az iskolai Vörös- kereszt vezetője

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége, szaktárgyai	Szállásai évek száma		Mely tantárgyakat, mely osztályokban tanított?	Heti óraszám	Össz. évfolyámok	Egyéb iskolai elfoglaltsága
		és zen	ennél a iskolánál				
23.	KRÁL ZSUZSANNA tanár magyar, orosz	1	1	orosz: -b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1z	22	1d	
24.	MAKAI ANDRÁS agrármérnök-tanár mezőgazdaságtan	14	5	Mezőg. gyak.: 2z, 3c, 3z, 4c, 4f zöldségterm.: 3z dísznöv. term.: 3z, géptan: 3z	47	3z	A mezőg. szertár őre. Az iskolai gyak. terület kezelője.
25.	MÉSZÁROS KÁLMÁNNÉ JEROME HILDA tanár orosz, német, francia	18	18	francia: 1a, 2a, 3e, 4b	24	-	A filológiai szertár őre. Szülői mun- kaközösségi összekötő.
26.	MORVAY GYULA tanár orosz	37	9	orosz: 1b, 1c, 1e, 1f, 2b, 2d, 4a, 4b	27	-	Dekorációfelelős. Tanulósobai felügyelet.
27.	MOSONYI ÉVA tanár biológia, földrajz	3	3	biológia: 2c, 2f, 3b, 3c, 3e földrajz: 1d, 2e	24	3c	Biológiai szakkör vezetője. A biol- ógiai szertár őre.
28.	MÜLLER VERONIKA tanár történelem, latin	2	2	latin: 1c, 1d, 2d, 2f, 3c, 3d, 4c, 4f	32	2f	A történelmi szer- tár őre. Tanuló- szobai felügyelet.
29.	NAGY EMIL tanár matematika, kémia	8	6	matematika: 4a, 4f kémia: 1c, 3b, 3c, 3d rádióműsz.: 3e	35	4f	
30.	NÉMETH JÁNOS szakfelügyelő „Az oktatásügyi kiváló dolgozója” biológia, kémia	10	10	biológia: 1b, 2a, 2b kémia: 2b, 3e	15	-	Szakfelügyelő
31.	NYOLCAS TERÉZ tanár történelem, olasz	4	3	történelem: 2e olasz: 1f, 2e, 3b, 4b, 4d, 4e	23	2e	Segélykönyvtár kezelője
32.	PAP MÁRIA tanár matematika, ábrázoló geometria	2	1	matematika: 1r1z, 2c, 2e, 3c, 3z ábr. geom.: 4b	30	1f	
33.	RUSSAY OLIVERNE WAGENHOFFER GABRIELLA tanár magyar, ének	7	5	magyar: 1b, 1z ének: 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f	22	-	A karének veze- tője.
34.	SÁGI LÁSZLO tanár történelem	6	6	történelem: 1f, 2a, 2b, 2z, 3c, 4b, 4c, 4f	23	-	

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége, szaktárgyal	Szolgálati évek száma		Mely tantárgyakat, mely osztályokban tanított?	Heti órák száma	Oz. helyfok	Egyéb iskolai elfoglaltsága
		összesen	ennél az iskolánál				
35.	SCHLARB BÉLA tanár biológia, kémia, földrajz	23	4	biológia: 1e, 1f, 2d, 2e kémia: 1d, 1e, 1z, 2e, 2z lélektan-log.: 3d	29	4e	Oktatófilm felelős
36.	SZALAY ISTVÁNNE TANCSICS ANNA tanár magyar, történelem	9	9	üzemi kíséret: 3d	2	3d	Tanulószoza vezető
37.	SZEBENYI MÁRIA tanár matematika, kémia	2	2	matematika: 2z, 3a, 3b, 3d, 3e kémia: 1f, 2c	26	3b	
38.	VARGA FERENCNE tanár magyar, történelem		3	magyar: 1c, 2a történelem: 1a, 1b, 1c, 1d lélektan-log.: 4a, 4b, 4c, 4d, 4f	25	—	
39.	VARGA GÉZA tanár történelem, földrajz	10	9	történelem: 1z földrajz: 3z	4	—	Az iskolai könyv- tárak kezelője.
40.	VÖRÖS MIKLOSNE VIRÁGOS JUDIT tanár magyar, történelem	4	3	magyar: 3b, 3c, 3z, 4a történelem: 2c, 3a	23	3a	
41.	ZOMBORI TAMÁSNE SZABADI ÁGNES agrármérnök mezőgazdaságtan		2	mezőg. gyak.: 2z, 4b, 4d kertészet: 2z géptan: 2z	32	2z	
42.	NÉMETH ANDRÁS műhelyoktató technikus	13	8	géplakatos: 1e, 2d, 3a, 3d, 4a, 4e esztergályos: 1d, 2c		—	
43.	BATARI LAJOS óraadó tanár angol	—	3	angol: 1e, 3a	6	—	
44.	BÁNÁTI JÓZSEF óraadó tanár matematika	—	2	matematika: 1a	5	—	
45.	Dr. BITTERÁ ZOLTÁNNE CSIK STEFÁNIA óraadó tanár francia	—	16	francia: 1a	6	—	
46.	GÁSPAR ANNA óraadó tanár biológia	—	1	biológia: 1a,	2	—	

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége, szaktárgyai	Szolgálati évek száma		Mely tantárgyakat, mely osztályokban tanított?	Heti óraszám	Órzt. y./6nók	Egyéb iskolai elfoglaltsága
		összesen	amely az iskolánál				
47.	Dr. IVÁNCITS JÁNOS óraadó tanár gyorsírás	—	1	gyorsírás: 1a, 2a	4	—	
48.	JANZSO JÓZSEF óraadó tanár biológia	—	2	biológia: 3a	3	—	
49.	SZOLNOKI ZOLTÁN óraadó tanár biológia	—	2		3	—	A foto szakkör vezetője.

Tanműhelyi óraadók

1.	BICSAK MIKLÓS	—	2	könyvkötészet: 3a	5	—	
2.	CSERVÁK ISTVÁN	—	3	nyomdászat: 1d	5	—	
3.	VOKOUN JÓZSEF	—	3	géplakatos: 4b	5	—	

Üzemi óraadók

1.	BENKŐ LÁSZLO	—	6	géplakatos: 4a	2	—	
2.	CSISZAR LÁSZLO	—	1	villanyszerelés: 2f	2	—	
3.	HORVÁTH LÁSZLO	—	5	vegytisztítás: 4e	2	—	
4.	JUGOVICS LÁSZLO	—	3		2	—	
5.	VASS JÁNOS	—	5	férfi fehérnemű készítés; férfi szabó: 4b	2	—	

Irodai alkalmazottak:

TÖRÖK FERENCNE
MANKOVICS ERZSÉBET
gázd. vezető
„Kiváló dolgozó”

SZABÓ KÁLMÁNNÉ
TAKÁCS VALÉRIA
adminisztrátor

Technikai dolgozók:

Kisegítő I.: Horváth János „Kiváló dolgozó”

Kisegítő II.: Bátal Istvánné Eger Mária

Beke Mária

Horváth Jánosné Róth Mária

Somodi Rudolfné Kummer Mária

Szép Józsefné Büki Erzsébet

I. A orosz—francia nyelvi tagozatos osztály

Osztályfőnök: Homonnay Szabolcsné

Benedek Katalin	2,7
Bíró Gusztáv	2,6
Dani László	3,5
Deés Erzsébet	4,0
Farkas Katalin	3,7
Ferenczy Katalin	4,0
Hegedüs István	4,7
Huszár Ágnes	2,8
Kálóczi Judit	4,3
Kocsis Magdolna	3,0
Kocsis Margit	3,2
Kozics Zsuzsanna	4,3
Kók Júlia	3,6
Knausz Margit	4,3
Lukács Katalin	2,7
Óvári Mária	3,5
Papp Németh Mária	3,0
Siklósi Magdolna	3,1
Tóth Ferenc	4,2
Tóth Zsuzsanna	3,9
Turi Teréz	5,0
Varga Mária	3,5
Varga Rózsa	3,1
Vörös Ernő	3,5
Zentai Márta	4,3
Zsohár Éva	4,2

Osztályátlag: 3,6

I. B. kémia—fizika tagozatos osztály

Osztályfőnök: Kovács László

Bertók Zoltán	4,4
Buczko Amália	4,2
Csaba Károly	4,2
Cser Rózsa	3,4
Csordás Judit	3,3
Dervarics Attila	4,2
Erdélyi Erzsébet	4,6
Farkas Károly	3,1
Gelencsér Mária I.	3,3
Gelencsér Mária II.	3,5
Gócze Péter	4,8
Harcz Mária	4,5
Hegedüs Erzsébet	4,6
Henczler József	4,0
Hokman Mária	3,9
Horváth Ferenc	3,7
Horváth Ibolya	4,4
Jánoky Győző	4,2
Józsa Ibolya	4,7
Kandár Tibor	4,8
Kovács Ibolya	4,3
Kovács István	4,6
Kuti Magdolna	3,8
Lakos Kovács Erzsébet	3,8
Licskay István	5,0
Nábráczky Péter	5,0
Nagy Rózsa	2,5
Nincsics Katalin	3,2
Novai György	3,5
Novák Erzsébet	4,1
Póczak Endre	3,9
Simon József	4,0
Szabó Erzsébet	3,5
Szita Olga	3,4
Tömpe Zita	3,3
Várfalvi Márta	3,6
Varga Zsuzsanna	4,7

Osztályátlag: 3,9

I. C osztály

Osztályfőnök: **Balogh György**

Baranyai Edit	4,5
Bende Ilona	3,0
Békési Margit	5,0
Czudar Márta	4,5
Czindrich Katalin	3,3
Csordás Erzsébet	3,7
Domina Antal	4,5
Durgó László	4,5
Fehér Klára	2,7
Hermann Márta	3,2
Hóbor Erzsébet	2,9
Horváth Edit	3,5
Horváth Ibolya	3,5
Horváth Magdolna	3,5
Kaszás Éva	2,9
Kele Ferenc	3,6
Kiglics Rozália	3,6
Kishegyi Edit	5,0
Kovács Klára	4,6
Leitgéb Ferenc	3,1
Matasics Rózsa	3,5
Meggyessy Gabriella	4,4
Nagy László	3,5
Oletics Erzsébet	3,0
Paróczai Aranka	4,7
Postovánecz Rózsa	3,1
Pusztai Ákos	3,8
Rácz Sándor	5,0
Szabó Pál	3,2
Takács János	3,1
Teke Ilona	4,3
Tóth Edit	3,5
Vajda Márta	4,0
Varga Éva	3,6
Vaskúti Terézia	4,0
Vidman Olga	1,0
Zadravec Éva	3,4

Osztályátlag: 3,6

I. D osztály

Osztályfőnök: Král Zsuzsanna

Ács Katalin	3,5
Bedő Antal	2,7
Belső Mária	3,0
Berán László	3,0
Bükki Ágnes	4,5
Csordás Erzsébet	2,7
Gáspár Mária	4,2
Göncz Ferenc	2,9
Gyórfy Sándor	3,0
Hajas Borbála	1,0
Hajmási Éva	3,2
Horváth Gizella	3,3
Kesztyűs Ágota	3,2
Kiss Szabó Anna	2,8
Kodela Mária	1,0
Korpár Margit	2,9
Kovács Edit	3,2
Kovács Mária	3,7
Lakatos Ferenc	2,4
Mátés Ilona	3,0
Mód Zsuzsanna	3,3
Niklesz Gyöngyi	1,0
Peresztegi László	4,1
Petrekovics Mária	4,0
Posza Ilona	3,5
Radics Katalin	3,9
Simon Erzsébet	3,7
Szanyi Erzsébet	3,0
Takács László	3,1

Osztályátlag: 3,0

I. E osztály

Osztályfőnök: **Dávidovics Sándor**

Bakos László	3,5
Baj László	4,0
Balázs János	4,4
Benke József	2,8
Bogatin Sándor	3,0
Dánosi Margit	2,8
Dobos Etelka	3,1
Domaföldi János	1,0
Egyed Tivadar	1,0
Kellermann János	3,2
Keserü Ildikó	4,0
Kém István	3,6
Kiss Sándor	3,2
Kollarits Rita	3,7
Kovács József	4,0
Kovács Magdolna	4,0
Lendvai Mária	3,3
Magdics Anna	4,0
Magyar Márta	3,1
Marton Magdolna	2,5
Meződi János	3,6
Nagy Ferenc	1,0
Paizs Ferenc	3,9
Raffay Béla	2,6
Rédics Irén	3,5
Scheiber Csaba	2,7
Soós Ferenc	1,0
Söjtör László	2,7
Stróber József	4,5
Süle Kornél	1,0
Szabó Ervin	3,5
Szakács István	2,8
Szekeres István	3,4
Szenkovszky István	3,1
Tóth Imre	2,7
Varga Lajos	1,0
Varga Lajos Ferenc	3,8
Varga László	3,0
Zsiga Boldizsár	1,0

Osztályátlag: 2,9

I. F osztály

Osztályfőnök: Pap Mária

Antal Magdolna	3,5
Bánó Rózsa	2,7
Bebők Rózsa	3,2
Csányi Ilona	2,5
Dömötörffy András	3,3
Fekete Erzsébet	3,2
Gorsics Margit	3,2
Hári Gábor	3,1
Herceg Klára	3,8
Hoffman János	3,7
Hörcsöki Mária	3,2
Kovács Magdolna	2,8
Krisztián György	1,0
Marosvölgyi Éva	3,0
Nagy Ágnes	4,1
Nagy Mária	2,4
Novák Endre	2,5
Pirmann Éva	4,0
Rajna Erzsébet	3,7
Rácz Ferenc	3,0
Rulek József	3,0
Sipos Ferenc	2,6
Siti Mária Valéria	1,0
Szabó Mária	1,0
Szegedi Márta	1,0
Szmodics Margit	2,7
Tánczos Margit	3,0
Tóth János	2,7
Varga Éva	3,4
Veszprémi Ilona	4,0

Osztályátlag: 2,8

I. Z mezőgazdasági szakközépiskolai osztály

Osztályfőnök: **Bogdán Magdolna**

Borsos Ágota	3,3
Daróczy Magdolna	2,8
Farics Irma	2,7
Fekete László	2,8
Filó Ildikó	3,4
Hans Margit	1,0
Horváth Mária	2,8
Hosszu József	2,8
Kiss Károly	2,6
Kiss Margit	4,2
Kovács Eszter	1,0
Krizsankó Aranka	1,0
Lancsák Mária	1,0
Latin Sándor	2,4
Lócz Éva	1,0
Magyar Mária	1,0
Mándó Ilona	3,6
Mátek Mária	1,0
Mészáros Margit	1,0
Nagy Edit	2,7
Nink Erzsébet	2,5
Parti Ágnes	3,3
Pirbus Ilona	3,2
Plevnyák Zsuzsanna	3,7
Prigli Katalin	4,2
Proszenyák István	1,0
Reményi Ferenc	3,0
Sebők Erzsébet	3,5
Soós Kálmán	1,0
Szabó Irén	3,8
Tóth Rózsa	1,0
Trojko Katalin	1,0
Varga Magdolna	2,8
Vékási Mária	2,8
Zubor Éva	3,3

Osztályátlag: 2,4

II. A orosz—francia tagozatos osztály

Osztályfőnök: Biskopics Márton

Adorján András	3,8
Bojt István	5,0
Bushegyi Mária	3,1
Deák Éva	1,0
Feledi Ildikó	5,0
Felhalmi Mária	3,8
Havasi Márta	4,0
Hetényi Ferenc	3,5
Jónás Katalin	2,5
Kondricz Erzsébet	4,5
Levik Györgyi	4,1
Nábráczky Judit	4,2
Nagy Margit	3,6
Parti Magdolna	3,3
Perendy Mária	3,4
Polay József	3,5
Szabó Magdolna	2,5
Szijártó Mária	3,7
Szólák Magdolna	2,5
Talabér György	2,3
Tóth Magdolna	3,1
Tóth Mária	4,3

Osztályátlag: 3,4

II. B fizika—kémia tagozatos osztály

Osztályfőnök: dr. Iváncsits Jánosné

Auer Éva	3,2
Balogh Erzsébet	3,6
Batáry Károly	3,7
Bem Anna	3,0
Dancs Zoltán	2,8
Fülöp Edit	4,0
Gejts Györgyi	2,9
Hackler László	4,4
Huros Éva	3,1
Jankó Zsuzsanna	4,6
Kele András	5,0
Kertész Éva	3,8
Kovács István	1,0
Kovács Mária	4,4
Krug Márta	3,3
Lábadi Jolán	4,4
Ludvig Zsuzsanna	3,4
Monori Sarolta	3,0
Nemesi László	4,1
Parti Ilona	4,0
Pirbus Márta	4,3
Radics István	3,5
Sárdy Péter	4,7
Szász Piroska	3,6
Sziklai Abigél	3,5
Tóth Orsolya	4,1
Végh Irén	3,7
Vigh László	4,8

Osztályátlag: 3,7

II. C osztály

Osztályfőnök: Kökényes Zoltánné

Baksa Mária	4,0
Balázs Erzsébet	2,3
Bársony Erika	1,0
Bernád Zsuzsanna	3,9
Bohuss Gabriella	2,9
Csapó Gyöngyi	2,3
Dani Ilona	3,4
Dolmányos Ilona	1,0
Dolmányos László	1,0
Elekes Lehel	2,4
Gerencsér Margit	1,0
Horváth Gyula	1,0
Horváth József	2,6
Jászberényi József	1,0
Kelemen János	3,0
Kiss Judit	4,3
Kovács Teréz	2,9
Krénuusz Mária	2,6
Krisztek István	1,0
Lengyák György	2,7
Lengyák István	3,0
Majoros Szabolcs	3,0
Mikulás Péter	4,0
Nováczky Márta	1,0
Pészleg Mária	2,4
Pillér Ágnes	4,7
Reizner Katalin	3,6
Sajni Ilona	3,4
Simon Erzsébet	4,7
Sólyomvári Zsuzsanna	3,0
Spollár Mária	2,3
Sumits Ilona	2,4
Szántó Miklós	2,0
Szentes Teréz	1,0
Takács László	1,0
Tóth Árpád	5,0
Tótmárton László	1,0
Tóth Mária	2,9
Varga Dénes	2,4
Zanadik Károly	2,5

Osztályátlag: 2,5

II. D osztály

Osztályfőnök: **Kerecsényi Erzsébet**

Bagonyai Erzsébet	2,5
Bajok Erzsébet	4,5
Baldauf Éva	3,0
Czimermann Erzsébet	1,0
Farkas Zsuzsanna	1,0
Feszt Éva	3,9
Füvesi Júlia	3,8
Hegyi Ferenc	3,2
Horváth Anna	1,0
Horváth Erzsébet	3,6
Kallós Gyöngyi	2,5
Kanyó Tamás	3,9
Kassai László	1,0
Kercselics János	2,5
Keszei Mária	2,2
Kovács Erzsébet	3,8
Kovács Gyula	1,0
Lakner Csaba	4,3
Lutor László	2,6
Magyar Miklós	1,0
Mázsa Margit	1,0
Molnár István	2,2
Molnár Júlia	2,6
Nagyfi Éva	3,7
Németh Éva	2,8
Szabó Ferenc	2,6
Szabó Rózsa	2,4
Szita Anna	2,5
Tóth Ferenc	2,4
Tóth Mária Antónia	2,5
Vágó Anna	2,7
Varga Gizella	1,0

Osztályátlag: 2,5

II. E osztály

Osztályfőnök: Nyolczas Teréz

Bakonyi Márta	1,0
Bazsó Rózsa	2,5
Bogár Imre	1,0
Borsos Mária	3,0
Csordás Mária	1,0
Domborai Erzsébet	1,0
Gerencsér Magdolna	1,0
Gericz Margit	2,4
Halász József	2,9
Hohl Éva	3,1
Horváth Magdolna	2,6
Horváth Mária	1,0
Király Margit	1,0
Kiss Erzsébet	4,6
Kovács Terézia	1,0
Kulcsár Mária	1,0
Laksz Károly	1,0
Miholcsek Margit	1,0
Nagy Ibolya	3,5
Nith Erzsébet	3,0
Papp Katalin	3,5
Pintér Margit	3,1
Rakos István	2,6
Róbel Margit	2,3
Ruff Erzsébet	3,5
Simon Olga	4,6
Szalai Zoltán	3,3
Szépligeti Ferenc	1,0
Szokoli Mária	1,0
Tátrai Terézia	3,6
Tkálec Aranka	4,3
Tomori János	2,4
Tóth Éva	4,2
Varró Klára	3,0

Osztályátlag: 2,4

II. F osztály

Osztályfőnök: Müller Veronika

Bakonyi Klára	2,5
Boncz Tibor	2,3
Czelhoffer József	2,2
Csöndör Gizella	1,0
Forgó Gáspár	1,0
Gáspár Sarolta	3,0
Gátvölgyi Margit	2,1
Gulyás Attila	3,3
Gyapay Judit	4,5
Gyenese Margit	3,0
Inhof Zsuzsanna	3,7
Ivanics Julianna	1,0
Hortobágyi Györgyi	3,2
Kandár Ibolya	2,7
Kovács Brigitta	2,7
Kovács Mária	3,7
Lang Ágota	3,9
Lukács Etelka	2,6
Lukács Julianna	3,2
Nagy Erzsébet	3,4
Nagy Mária	1,0
Németh Mária	2,8
Peitler Gyula	4,9
Pinterics Zsuzsanna	4,6
Ruzsa Katalin	2,9
Szabó Ilona	3,2
Szakáll Rózsa	4,3
Szarka Ottó	4,4
Székely Györgyi	3,0
Szijártó Mária	1,0
Szönyegi József	2,7
Tóth Mária	4,0

Osztályátlag: 2,9

II. Z mezőgazdasági szakközépiskolai osztály

Osztályfőnök: Zombory Tamásné

Andrasek István	4,6
Béli Erzsébet	1,0
Bocskor Rózsa	3,6
Csicsek Mihály	4,8
Csizmadia Éva	4,0
Flumbort Zsuzsanna	2,8
Harsányi László	1,0
Kanizsai Erzsébet	1,0
Kiss Ilona	3,1
Kovács Zsuzsanna	3,8
Lukács Árpád	4,9
Magyar Mária	3,5
Molnár Mária	1,0
Ruskó László	3,1
Sütő Anna	2,4
Szabó Erzsébet	3,0
Szalai Teréz	1,0
Szemlics Erzsébet	1,0
Tarnóczky Magdolna	2,4
Tislér Gábor	3,4
Tóth Erzsébet	1,0
Vándorfy Valéria	4,6
Vigh Mária	2,3
Wirth Éva	1,0
Zakócs Jenő	3,8

Osztályátlag: 3,1

III. A osztály

Osztályfőnök: **Vörös Miklósné**

Andrasek Tibor	3,7
Antal Jenő	4,3
Barta János	4,6
Bálint Katalin	3,3
Benczik Margit	2,4
Bódi Anna	2,7
Csanádi Erzsébet	2,4
Dani Mária	2,9
Dinnyés Edit	3,0
Hancz Lajos	2,8
Herman Ferenc	3,0
Hohl Mária	2,5
Horváth Rozália	3,5
Kercsmarics János	4,4
Koronczai László	2,7
Kovács Katalin	4,0
Kutfej Júlia	2,8
Martonfalvi József	2,3
Márkus László	3,2
Oroni Mária	1,0
Ország József	3,0
Sági Ottó	1,0
Stikely Erzsébet	2,7
Szalai Károly	2,5
Szilágyi Lajos	1,0
Szilvás Judit	3,3
Tánczos Erzsébet	3,2
Tibol Katalin	4,0
Tóth Mária	1,0
Tóth Rózsa	1,0
Törő Erzsébet	4,3
Varga Edit	1,0
Zalavári Mária	1,0

Osztályátlag: 2,7

III. B osztály

Osztályfőnök: **Szebenyi Mária**

Baksa László	3,7
Bek Magdolna	4,7
Bősze Mária	3,3
Dánosi Károly	1,0
Gorsics Mária	2,7
Hársfalvi Alajos	1,0
Horváth Júlia	1,0
Horváth Magdolna	1,0
Horváth Margit	2,8
Hohl Éva	3,5
Hüveli Éva	3,3
Kalmár József	2,7
Kálmán Zsuzsanna	2,9
Kovács Lajos	2,6
Lajos Mária	3,0
Lang Magdolna	3,7
Magyar Mária	1,0
Németh Éva	2,5
Neumayer Anna	1,0
Pankasz Erzsébet	2,5
Simon Lajos	1,0
Simon Sarolta	3,1
Szabó Piroska	4,4
Szabó Valéria	1,0
Szalay Albert	3,0
Tóth Piroska	3,0
Tóth Mária	3,5
Tóth Tibor	2,8

Osztályátlag: 2,5

III. C osztály

Osztályfőnök: Mosonyi Éva

Andó Mária	3,1
Bethlen Klára	4,7
Boda Zsuzsanna	3,5
Bognár Anna	2,9
Boros Ágnes	2,8
Bukorova Mária	3,7
Czotter Edit	3,3
Dancs Zsuzsanna	1,0
Dankó Mária	3,0
Herjavec Mária	3,4
Horváth Katalin	2,5
Horváth Magdolna	1,0
Koczfán Anna	1,0
Kovács Gizella	3,6
Mátyás Mária	3,4
Millei László	3,0
Novák Mária	2,7
Péter Ferenc	3,0
Punger Katalin	4,0
Radics Mária	2,7
Riechel Éva	3,4
Schweitzer Mária	3,0
Sipos Katalin	4,2
Sipos László	3,0
Szabó Piroska	3,0
Takács Mária	2,6
Vajda Mária	2,3
Varga Zsuzsanna	1,0
Vincze Erzsébet	4,3
Zömbik Györgyi	2,5

Osztályátlag: 2,9

III. D osztály

Osztályfőnök: Szalay Istvánné

Balassa László	2,7
Balogh László	1,0
Bálint István	3,6
Csizmadia Erika	2,7
Dávid Lenke	1,0
Friskó Zsuzsa	4,7
Fülöp Rozália	4,5
Géczi György	3,0
Godinek Sarolta	4,0
Haracsi Klára	3,1
Havasi Ilona	2,9
Kalinics Teréz	2,3
Karny Éva	2,9
Kruppai Ilona	3,3
Márkus Magdolna	2,9
Nagy Beáta	—
Németh Erzsébet	3,8
Parti Anna	1,0
Páli Mária	2,9
Petőfi Lajos	3,0
Piander Mária	3,5
Pöszér Sándor	2,7
Réz János	1,0
Rezsek Győző	3,2
Sárdi Magdolna	1,0
Soós Aranka	4,5
Tóth József	2,7
Zentai Anna Márta	4,3

Osztályátlag: 2,9

Nem osztályozott: Nagy Beáta

III. E francia—orosz nyelvi tagozatos osztály

Osztályfőnök: Gyana Sándorné

Ádám Vera	4,6
Biró Balázs	4,5
Bittera István	5,0
Czigola Emil	3,3
Deák Mária	3,8
Dolmányos Teréz	4,4
Dónay Mária	3,2
Drávavölgyi Mária	3,0
Fogarasi Mária	3,0
Ferecskó Ildikó	3,6
Gerencsér István	1,0
Halász Magdolna	4,0
Horváth Ágnes	4,1
Imrei Mária	2,8
Kápolnás Ferenc	4,4
Ligeti Zsuzsanna	4,3
Molnár Csilla	4,4
Millei Anna	4,2
Nagy Adrien	4,6
Németh Mária	3,2
Orosz Sándor	3,5
Paragi Erzsébet	3,9
Pintér Ferenc	4,5
Török Éva	4,3
Vinczek Ilona	3,2

Osztályátlag: 3,7

Nem osztályozott: Békési Olga

III. Z mezőgazdasági szakközépiskolai osztály

Osztályfőnök: **Makai András**

Beke Edit	2,3
Csizmadia Mária	2,9
Gábor Erzsébet	2,9
Gerencsér Rózsa	2,9
Hoppál Júlia	3,4
Klinger Magdolna	3,7
Kocsis Magdolna	3,0
Kovács István	3,3
Léder Katalin	3,3
Márkus Aranka	3,0
Papp László	1,0
Sárecz Etel	3,2
Siftár Margit	1,0
Szabó József	3,1
Táborszki Jolán	3,2
Török Lajos	2,6
Vargek Lajos	2,9
Vass Sándor	2,5

Osztályátlag: 2,8

IV. A osztály

Osztályfőnök: Béli József

Andrasek Károly	2,4
Barát Ferenc	2,5
Bazsika Dénes	3,3
Bedő Károly	3,1
Bellér László	2,5
Étsy Ferenc	2,6
Farkas János	2,7
Hóbár József	2,5
Horváth Sándor	4,8
Kálmán Ferenc	3,5
Kosztricz Pál	4,0
Mezei József	3,0
Mihály Sándor	2,8
Molnár Imre	4,1
Németh Imre	3,5
Persovits Gyula	4,5
Rodek Gyula	3,2
Takács Károly	2,4
Takács Lajos	3,7
Tóth Miklós	4,2
Varga János I.	2,5
Varga János II.	4,2
Vörös Ferenc	4,2

Osztályátlag: 3,3

IV. B osztály

Osztályfőnök: Bakonyi Istvánné

Bagladi Ildikó	3,2
Balla Piroska	3,0
Balczár Edit	3,2
Balogh Piroska	3,0
Decs Jolán	3,0
Durgó Gizella	3,0
Fodor Csaba	4,5
Futó Margit	3,0
Herczeg László	3,8
Horváth József	3,2
Jancsi Klára	3,3
Kalamár Rozália	3,0
Koma László	2,5
Kondákor Erika	4,0
Kotnyek István	3,7
Kovács Ilona	2,8
Kuzsner Julianna	3,7
Lakner Lajos	3,5
Lapat Katalin	3,5
Mikó Lajos	2,6
Molvarecz Ildikó	2,9
Peti Ilona	3,4
Rodek István	3,2
Simon Erzsébet	3,0
Soós Mihály	2,8
Sznopek Zsuzsanna	3,9
Tamás Margit	3,7
Takács Teréz	3,0
Teperics Katalin	2,6
Ternác Piroska	3,6
Tokorcsi Mária	2,5
Tóth Magdolna	3,5
Vajdai Zsuzsanna	2,5
Vigh Márta	3,0

Osztályátlag: 3,3

IV. C osztály

Osztályfőnök: **Harkány László**

Altai Ilona	4,2
Arany Mária	2,5
Bálint Ilona	3,2
Csicskár Julianna	2,9
Gerencsér Valéria	2,4
Ferkócza Margit	3,2
Hoffmann Mária	3,1
Horváth Anna	2,9
Horváth Jolán	2,8
Horváth Magdolna	3,7
Kamandi Piroska	2,8
Kovács Angéla	3,4
Kovács Margit	2,7
Kövesi Klára	3,9
Lakatos Anna	2,8
Lovrencsics Erzsébet	3,1
Major Mária	2,9
Milovics Éva	3,6
Molnár Klára	3,1
Molnár Margit	3,2
Nagy Magdolna	3,7
Németh Aranka	4,5
Németh Ilona	4,7
Németh Margit	3,6
Ózdi Mária	3,3
Pintér Ágota	3,9
Rózsás Mária	2,9
Röszler Katalin	4,1
Schiller Katalin	2,6
Simon Mária	3,5
Sió Klára	4,5
Soós Katalin	2,8
Szekszárdi Gizella	3,5
Tóth Süle Erzsébet	4,0
Varga Emma	4,5
Vigh Éva	4,8
Vincze Erzsébet	2,9

Osztályátlag: 3,1

IV. D osztály

Osztályfőnök: Grédics Gyula

Bányai Irén	3,2
Berecz Katalin	4,8
Borszéki Ilona	4,0
Csaba Katalin	4,0
Domján Mária	3,2
Donovár Katalin	4,5
Fincza Ibolya	3,5
Galambos Ildikó	4,0
Horváth Erzsébet	4,6
Kárpáti Mária	3,5
Keglovics Valéria	3,7
Kertész Anna	2,8
Kisfaludy Ágota	4,3
Kolongya Ilona	4,0
Kovács Lenke	2,4
Ladola Anna	3,0
Mátyás Mária	3,0
Óvári Valéria	2,9
Perkó Mária	3,1
Szökrény Erzsébet	3,5
Tóth Erzsébet	3,6
Varró Ágnes	3,6

Osztályátlag: 3,6

IV. E osztály

Osztályfőnök: **Schlarb Béla**

Baj Gizella	3,2
Bedő Mária	2,8
Béli László	3,8
Borda Magdolna	3,3
Domján Erzsébet	3,1
Furmen Györgyi	3,3
Gaál Jolán	3,2
Gerencsér László	3,5
Henczi Gyöngyi	3,0
Horváth György	2,6
Juhász Katalin	3,8
Kanizsai Ferenc	2,7
Kálovics Ferenc	4,0
Kiss Károly	2,9
Mezőfi József	2,6
Miklós László	4,6
Plasky Paula	4,0
Pöcze János	3,0
Stróber Gábor	3,8
Szabó Valéria	3,5
Vadász Mária	3,4

Osztályátlag: 3,3

IV. F osztály

Osztályfőnök: Nagy Emil

Bálint Erzsébet	3,7
Benkő Eszter	4,6
Csöndör Rózsa	3,2
Garai Anna	3,0
Horváth Klára	3,5
Horváth Mária	3,0
Horváth Márta	4,0
Horváth Zsuzsanna	4,1
Ivánkovits Ágnes	3,7
Jelinek Klára	4,9
Karácsonyi Magdolna	2,9
Kiss Katalin	3,8
Kollarits Éva	3,4
Kollarits Ágota	4,9
Korpár Mária	3,5
Kovács Éva	3,0
Mátéffy Klára	5,0
Menyhárt Erzsébet	3,2
Merkly Bellus Anna	4,5
Miklósi Mária	2,9
Nagy Etel	4,0
Németh Éva	4,2
Paizs Gabriella	4,6
Papp Erzsébet	2,5
Parragi Edit	3,7
Pikó Gizella	3,0
Radics Anna	4,0
Reich Katalin	3,5
Ruzsa Emma	3,2
Szabó Eszter	2,9
Szalai Zsuzsanna	2,9
Tar Erika	3,8
Vajda Éva	3,7

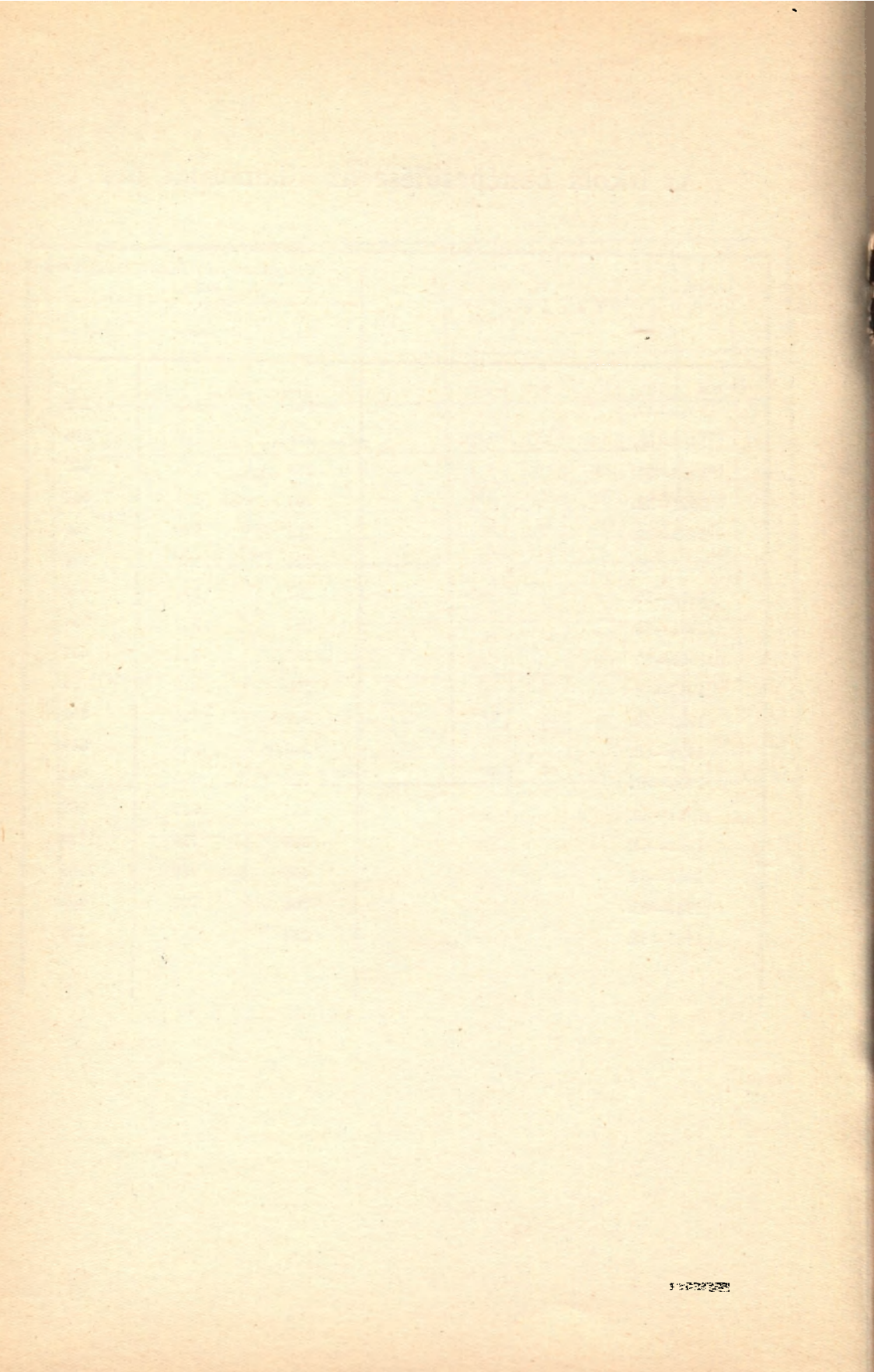
Osztályátlag: 3,6

Statisztika

Adatcsoport	I.	II.	III.	IV.	Össze- sen	o/o	
Béirt nyilvános tanulók száma	262	224	168	172	826		
Osztályozott nyilvános tanulók száma	234	214	161	170	779		
Magatariás	példás	115	93	57	99	364	46,7
	jó	106	102	86	61	355	45,6
	változó	10	18	12	10	50	6,4
	rossz	3	1	6	—	10	1,3
Tanulmányi átlag	5	6	4	1	1	12	1,5
	4,7—4,9	6	7	5	6	24	3,2
	3,7—4,6	65	50	33	51	199	25,6
	2,7—3,6	119	65	80	92	356	45,7
	2,0—2,6	10	42	15	20	87	11,2
	elégtelen 1—2 tárgyból	19	35	24	—	78	9,8
	elégtelen több tárgyból	9	11	3	—	23	2,9
	elégtelen összesen	28	46	27	—	101	12,8
<u>Az iskola átlaga: 3,0</u>							

Az iskola benépesülése az államosítás óta

T a n é v	Oszályozott nyilvános tanulók száma		
	fiú	leány	összesen
1948—49.	191	141	332
1949—50.	276	120	396
1950—51.	289	193	482
1951—52.	243	204	447
1952—53.	233	236	469
1953—54.	214	252	466
1954—55.	203	237	440
1955—56.	281	318	599
1956—57.	302	375	677
1957—58.	299	430	729
1958—59.	322	486	808
1959—60.	303	546	849
1960—61.	316	590	906
1961—62.	351	638	989
1962—63.	385	739	1124
1963—64.	405	860	1265
1964—65.	208	596	804
1965—66.	234	545	779

TARTALOM

Köszöntő (Morvay Gyula) — — — — —	5
Az 1965/66-os tanév története (Bakonyi Istvánné) — — — —	7
A nagykanizsai gimnázium története (dr. Degré Alajos— dr. Ördög Ferenc) — — — — —	15
Két évszázad oklevelekben, képekben (Kerecsényi Erzsébet) — —	31
Thanhoffer Lajos (dr. Sárdy István kórházi főorvos) — — — —	36
Kaán Károly (Bethlen Klára III. C) — — — — —	37
Hevesi Sándor (dr. Cenner Mihály színháztörténész) — — — —	41
Landler Jenő (Béli József) — — — — —	47
Egy automatikus vezérlő berendezés laboratóriumi modelje (Kovács László) — — — — —	55
Az iskolai KISZ-szervezetek munkája (Ádám Vera vb titkár) — —	62
Az utóbbi évek kultúrmunkájáról (dr. Iváncsits Jánosné) — — —	64
(Melléklet 1 db.)	
Ének- és zenekultúra (Russay Olivéerné—Ivánkovits Ferenc) — —	75
A könyvtár munkája (Varga Géza) — — — — —	79
Szakkörök (Müller Veronika) — — — — —	82
Érettségi vizsgák (Buzás István) — — — — —	88
Az iskola sportélete (Grédics Gyula) — — — — —	93
A tanári testület névsora és iskolai munkaköre (Horváth Béla) — —	97
Az osztályok névsora és a tanulók átlageredménye — — — —	102
Statisztika (Horváth Béla) — — — — —	128
Az iskola benépesülése az államosítás óta (Horváth Béla) — — —	129

Felelős kiadó: Zsoldos Ferenc

Készült 900 példányban 11 és fél A/5 iv terjedelemben
a Zala megyei Nyomda Vállalat, Nagykanizsai Telepénél — 66 3072 — Felelős vezető: Pnsztai Ferenc

Az ünnepek programja:

Október 30-án, szombaton délelőtt 10 órakor

Október 23-án, szombaton este 7 órai kezdettel

DIÁKBÁL

a Hevesi Sándor Művelődési Ház összes termében

Október 25-én, hétfőn reggel 8 órától órarend szerinti

NYÍLT TANÍTÁSI NAP

a tanítási órákra minden érdeklődőt szeretettel várunk

Este 6 órai kezdettel a város középiskolás tanulói

FÁKLYÁS FELVONULÁSSAL

köszöntik a 200 éves gimnáziumot

Október 26-án, kedden reggel 9 órától

IFJÚSÁGI SPORTNAP

a Bányász sporttelepén és a gimnázium sportpályáin

Október 27-én, szerdán reggel 9 órától

KULTURÁLIS ÉS SZELLEMI VETÉLKEDŐK

a Hevesi Sándor Művelődési Ház nagytermében

Október 28-án, csütörtökön délelőtt 9 órai kezdettel

ÜNNEPI ÖNKÉPZŐKÖRI ÉS SZAKKÖRI ÜLÉSEK

a gimnáziumban

Délután 5 órakor

A 200 ÉVES NAGYKANIZSAI GIMNÁZIUM

a kiállítás ünnepélyes megnyitása a Thúry György Múzeumban. – A kiállítást megnyitja: KISS GYULA, Zala megye Tanácsa V. B. elnökhelyettese

Október 29-én, pénteken a gimnázium Irodalmi Színpada bemutatja Kármán József – Szabó Magda:

Fanni hagyományai

c. színművét a tanulóifjúságnak

Az előadás helye a Hevesi Sándor Művelődési Ház nagyterme

A LANDLER EMLÉKÜNNEPÉLYEN

emléktábla leleplezés és jubileumi zászlóátadás. – Az ünnepély helye a gimnázium udvara

Délután 3 órakor

Jubileumi emlékünnepély

a Hevesi Sándor Művelődési Ház nagytermében

Himnusz. Énekl a gimnázium leánykara

ZSOLDOS FERENC igazgató köszöntője

A Városi Tanács vb. elnöke, a párt, az állami, a társadalmi szervek képviselői, valamint az öregdiákok köszöntik a 200 éves gimnáziumot

Ady Endre Vén diák üdvözlése c. költeményét BALÁZSOVITS LAJOS, a Színművészeti Főiskola hallgatója mondja el

Dr. DEGRÉ ALAJOS –

Dr. ÖRDÖG FERENC:

A 200 éves nagykanizsai gimnázium története

Virág Benedek Békesség-óhajtás c. költeményét MAJCCZEN MÁRIA színművésznő mondja el

Gaudeamus igitur – Énekl a gimnázium leánykara

Október 30-án, szombaton délután 6 órakor

díszhangverseny

a Hevesi Sándor Művelődési Ház nagytermében

M Ū S O R :

Tillai Aurél: Tavasz induló

Bartók: Cipósütés. Előadja a gimnázium leánykara
Vezényel: RUSSAY OLIVÉRNÉ gimn. tanár

Chopin: A-dúr polonaise
Zongorán előadja: BOJT ISTVÁN II/A

Raff: Kavatina
Hegedűn előadja: BARTA JÁNOS III/A

Delibes: Lakmé. Duett
Előadja: IVANKOVITS AGNÉS IV/F és KISHALMI MÁRTA főisk. hallgató

Dvorzak: Anyám dala

Debussy: A kis néger
Gordonkán előadja: BITTERA ISTVÁN III/E

Mozart: Divertimento

Bartók: Gyermekneknek sorozatból két népdal
Előadja a gimnázium zenekara
Vezényel: SZALAI SÁNDOR zeneiskolai tanár

Kocsár Miklós: Tavasz dal

Előadja a gimnázium ének- és zenekara
Vezényel: RUSSAY OLIVÉRNÉ gimn. tanár

S Z Ū N E T

Beethoven: Egmont nyitány
Előadja a Hevesi Sándor Művelődési Ház szimfonikus zenekara
Vezényel: IVANKOVITS FERENC zeneiskolai igazgató

F. Mendelssohn: Búcsú az erdőtől

Halmos: Dal az édesanyáról
Liszt: Vidáman, játszva üzzük a bűt
Előadja az Áll. Zeneiskola kamarakórusa
Vezényel: RUSSAY OLIVÉRNÉ gimn. tanár

Vitali: Chaconne

Hegedűn előadja: TARDOS LÁSZLÓ

Benedict: A cigánylány és a madár

Előadja: BAKONYI ILONA

Kodály: Intermezzo a Hány János c. daljátékból
Előadja a Hevesi Sándor Művelődési Ház szimfonikus zenekara
Vezényel: IVANKOVITS FERENC zeneiskolai igazgató

Delibes: Lakmé c. operájának I. felvonásából egy ária
Előadja: KISHALMI MÁRTA főisk. hallg.

Chopin: g-moll ballada
Zongorán előadja: GAZDAG ISTVÁN zeneiskolai tanár

Liszt: Ünnepi dal
Előadja a gimnázium leánykara, a kamarakórus és a szimfonikus zenekar
Vezényel: RUSSAY OLIVÉRNÉ gimn. tanár

Este 9 órakor

bankett

a Centrál Szálló összes helyiségében

Október 31-én, vasárnap délelőtt 9 órakor

ÜREGDIÁKOK TALÁLKOZÓJA
a gimnázium tantermeiben